

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT ARXITEKTURA-QURILISH UNIVERSITETI

“QURILISHDA MENEJMENT” KAFEDRASI

“QURILISH IQTISODIYOTI”

fanidan

O‘QUV-USLUBIY MAJMUA

Bilim sohasi:	200000	–	Ijtimoiy soha va huquq
	300000	–	Ishlab chiqarish-texnik soha
Ta’lim sohasi:	230000	–	Iqtisod
	340000	–	Arxitektura va qurilish
Ta’lim yo‘nalishlari:	5230200	–	Menejment(qurilish);
	5341300	–	Kommunal infratuzilma va uy-joy
	kommunal	xo‘jaligini	tashkil etish va
	boshqarish		

Mazkur o'quv-uslubiy majmua O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2022-yil "30" avgustdagi 375 - sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Qurilish iqtisodiyoti" fani dasturi asosida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchi: I.X. Davletov - "Qurilishda menejment" kafedrası mudiri, i.f.n., professor;

Taqrizchilar: Mamanazarov O.Sh. – TAQU, "Qurilishda menejment" kafedrası professori, i.f.n.;

Buriyev X.T. - SamDAQI, "Qurilish iqtisodiyoti va menejment" kafedrası dotsenti, i.f.n.

Fan bo'yicha o'quv-uslubiy majmua Toshkent arxitektura-qurilish universiteti ilmiy-uslubiy Kengashining 2023-yil "26" yanvardagi "3" – sonli majlisida muhokama etilgan va ma'qullangan.

Kengash raisi

A. Mirisayev

MUNDARIJA

1. O‘QUV MATERIALLARI.....	4
2. AMALIY VA MUSTAQIL TA’LIM MASHG‘ULOTLARI.....	16
3. GLOSSARIY.....	160
4. ILOVALAR.....	167

O‘QUV MATERIALLARI

1	“Qurilish iqtisodiyoti” fanining dolzarbligi va o‘qitish strukturasi
---	---

Ushbu fanni o‘rganish **obyekti** - milliy iqtisodiyotning alohida tarmog‘i hisoblangan qurilish va uning ishlab chiqarish bo‘g‘inlari - qurilish boshqarmalari, trestlar, qurilish industriyasidagi sanoat korxonalari, loyihalash muassasalari va boshqa ularga tenglashtirilgan xo‘jalik subyektlaridir.

Fanning o‘rganish predmeti esa qurilish ishlab chiqarishining rivojlanish qonuniyatlari va tendensiyalari, shuningdek, bevosita qurilish korxonalari iqtisodiyotiga doir masalalar, iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish va qurilishda bozor munosabatlarini shakllantirish vazifalaridir.

Fanning asosiy maqsadi - talabalarga qurilish iqtisodiyoti sohasidagi bilimlarni berish, qurilishnin takror ishlab chiqarish jarayonidagi alohida o‘rni, investitsiyalash strategiyasi va taktikasi, qurilish ishlab chiqarishini rejalashtirish va boshqarish, shuningdek, olingan bilimlardan xo‘jalik amaliyotida mahorat bilan foydalanish, ularni iqtisodiyotning boshqa soha va tarmoqlariga ham amalda tatbiq eta olishni o‘rgatishdir.

Fanni o‘rganishning asosiy vazifalari bo‘lib quyidagilar xisoblanadi: kapital qurilishning milliy iqtisodiyot va jamiyat ishlab chiqarish kuchlarini rivojlantirishdagi tutgan o‘rnini yoritish; kapital qurilishning boshqarishning zamonaviy tizimini va investitsion-qurilish jarayoni ishtirokchilarining o‘zaro munosabatlarini o‘rganish; investitsiyalar iqtisodiy samaradorligi baxolash va qurilish ishlab chiqarish iqtisodi va boshqaruvi bo‘yicha iqtisodiy xisoblar olib borish uslublarini egallash; qurilish industriyasi resurs potensialini o‘rganish va resurslar cheklanganligi hamda zamonaviy islohotlar talablarini hisobga olgan holda undan yanada yaxshiroq foydalanish yo‘llarini aniqlash; kapital qurilishi turli tashkiliy boshqaruv tizimlarida rejalashtirish asoslarini o‘zlashtirish; qurilishda bahoni va uning foyda, rentabellik va qurilish ishlab chiqarishining boshqa tomonlariga ta’sirini o‘rganish.

Fan bo‘yicha talabalarning bilimi, uquvi va ko‘nikmasiga qo‘yiladigan talablar.

a) tasavvurga ega bo‘lishi kerak:

tarmoq va milliy iqtisodiyot rivojlanishining zamonaviy yo‘nalishlari va qonuniyatlari hamda ularni bozor munosabatiga o‘tkazish tamoyillari to‘g‘risida;

investitsion loyihalar va ularning iqtisodiyotni modernizatsiyalash hamda ishlab chiqarish kuchlarini rivojlantirishdagi o‘rni to‘g‘risida;

investitsion loyihalarni va qurilish ishlab chiqarishini amalga oshirishdagi ishtirokchilar va ularning majburiyatlari to‘g‘risida;

kapital qurilish va qurilish montaj ishlarini olib borish uslublarining hamda tayyor qurilish mahsuloti uchun amalga oshiriladigan to‘lovlarning o‘ziga xos tomonlari to‘g‘risida;

* kapital qurilishni tashkil etish va qurilish tashkilotlarining bir maromda ishlashida loyiha-smeta ishining ahamiyati to‘g‘risida;

* qurilishda bahoni shakllantirish va pudrat hamda unga tenglashtirilgan tashkilotlarning rentabel ishlashi bo‘yicha davlat kafolatlari to‘g‘risida;

* qurilish industriyasi xodimlar potensialini shakllantirishning xususiyatlari to'g'risida.

b) bilishi kerak:

- moddiy ishlab chiqarish soxasi sifatidagi qurilishning ixtisoslashuvini xamda uning ishlab chiqarish va takror ishlab chiqarish funksiyalarini;
- qurilishning boshqa tarmoqlar bilan aloqasini xamda ushbu aloqalarning iqtisodiyotga va kapital qurilishning ko'rsatkichlariga ta'sirini;
- kapital qurilishning tashkiliy tuzilmasi va boshqarish tizimini;
- investitsiyalash va qurilish soxasidagi davlatning zamonaviy siyosatini;
- kapital qurilish va iqtisodiyotni boshqarishning turli bosqichlarida investitsion siyosatni amalga oshirish sohasida amal qiluvchi qonun va huquqiy hujjatlarni;
- rejalashtirish va turli investitsiyaviy xolatlarni baholash hamda tahlil qilishni o'z ichiga oluvchi qurilishdagi iqtisodiy ishlarning o'ziga xos tomonlarini;

v) bajarishi lozim:

* qurilish obyektlarining turli variantlarini va investitsiyaviy qo'yilmalarni baholash bilan bog'liq masalalarni;

* qurilish industriyasi korxona va tashkilotlarining ishlab chiqarish quvvatlaridan hamda resurslardan oqilona foydalanish yo'llarini;

* xarajatlarni kamaytirish va qurilish ishlab chiqarishining rentabelligini oshirish masalalarini;

* qurilish-montaj tashkilotlari faoliyatini ishlab chiqarish – xo'jalik rejasini ishlab chiqish va asoslash bo'yicha vazifalarini;

* qurilish ishlab chiqarishining turli zaxiralarini qidirish va ulardan foydalanish bo'yicha vazifalarni;

* kapital qurilishning turli xil ko'rsatkichlarini tahlil qilish va baholash bo'yicha vazifalarni;

* qurilishda tadbirkorlikni rivojlantirish bilan bog'liq bo'lgan masalalarni.

2	“Qurilish iqtisodiyoti” fanining asosiy mazmuni
---	--

1-mavzu. “Qurilish iqtisodiyoti” fanining predmeti, maqsadi, mazmuni va vazifalari

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari” va “Asosiy vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir” nomli asarlaridan kelib chiqqan holda fanning vazifalari. “2009-2012-yillarga mo'ljallangan Inqirozga qarshi dastur” hamda “Qishloq taraqqiyoti va farovonligi” va “Barkamol avlod yili” Davlat dasturlarining amal qilishidagi ijtimoiy-iqtisodiy masalalar. Fanning predmeti, obyekti, maqsadi, mazmuni, nazariy va amaliy vazifalari, uning boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog'liqligi.

2-mavzu. Qurilish - milliy iqtisodiyotning muhim tarmog'i sifatida

Milliy iqtisodiyotni tovar ishlab chiqarishga yo'naltirishda qurilishning tutgan o'rni va ahamiyati. Milliy iqtisodiyotning mustaqil tarmog'i sifatida qurilishning shakllanishi va texnik-iqtisodiy xususiyatlari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish va harakatdagi korxonalarni rekonstruksiya qilishning hozirgi ahvoli va rivojlanish istiqbollari. Qurilish mahsuloti va uning iqtisodiy ahamiyati. Qurilish mahsulotining xususiyatlari. Qurilish mahsulotning tayyorlik bosqichlari. Qurilayotgan bino va inshootlar sifatini oshirish muammolari. Xorijiy mamlakatlardagi qurilishning ilg'or tajribalari va uning milliy qurilish amaliyotida qo'llanishi.

3-mavzu. Kapital qurilishda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning asosiy yo'nalishlari va muammolari

Bozor munosabatlariga o'tishning asosiy tamoyillari, ularning ahamiyati va kapital qurilish sohasida qo'llanishi. Qurilishda bozor mexanizmining asosiy elementlari. Qurilish mahsulotining "sotuvchi"si va "xaridori". Kapital qurilish sohasini isloh qilishning huquqiy va me'yoriy asosi. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida qurilish sohasida institutsional o'zgarishlar va infrastrukturani takomillashtirish. Qurilishda obyektlarni loyihalashtirish tizimini takomillashtirish. Qurilishda tender savdolari va bahoni belgilash tizimini takomillashtirish. Qurilishda kadrlar salohiyatini takomillashtirish. Qurilishni kontrakt asosida tashkil etish va obyektlarni "kalitgacha" tayyorlik darajasida qurish, qurilishda shartnoma baholarini aniqlash tartibi. Qurilishda mulkchilik shakllari. Qurilish sohasida korxonalarni davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirishning o'ziga xos xususiyatlari va bu jarayonni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari. Qurilish iqtisodiyotini isloh etishda kichik va xususiy tadbirkorlikning o'rni va ahamiyati. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida qurilishda tadbirkorlikni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va imkoniyatlari. Qurilishda tadbirkorlikni rivojlantirishda banklar, soliq va boshqa moliyaviy muassasalarning o'rni, ahamiyati.

4-mavzu. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida investitsiya siyosati

Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar. Zamonaviy investitsiya siyosatining o'ziga xos tomonlari va iqtisodiyotdagi tuzilmaviy o'zgarishlarga ularning ta'siri. Investitsiya siyosati va iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi ustuvor yo'nalishlar. Investitsiyalarning tarkibi, tuzilmasi va zamonaviy yo'nalishlari. Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari. Investitsiyalar, investitsion faoliyat va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha qonun xujjatlari hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari. Harakatdagi korxonalarni kengaytirish va rekonstruksiya qilishga yo'naltirilgan milliy va xorijiy investitsiyalar samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari. Turarjoy qurilishini rivojlantirish bo'yicha davlat tomonidan belgilangan chora-tadbirlar. Uy-joy kommunal

sohasidagi islohotlar va ularning samaradorligi. Qishloqda uy-joy qurilishi va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari.

5-mavzu. Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari

Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholashning ilmiy, amaliy ahamiyati va tamoyillari. Investitsiyaviy taklif va investitsiya loyihasini miqyoslari (ko‘lami). Investitsiya loyihalarini tanlash va baholash tartibi. Investitsiyalarni tijorat, byudjet va iqtisodiy samaradorligi. Inflyatsiyani baholash. Diskontlash stavkasi. Diskontlash koeffitsiyenti. Real investitsiyalar samaradorligini baholash tamoyillari. Sof keltirilgan (diskontlangan) daromad. Daromadlilik indeksi. Ichki daromadlilik normasi. Xarajatlarning qoplanish davri. Investitsiya loyihalari samaradorligining tavakkalchilik xavfi va noaniqliklarni hisobga olgan holda baholashning o‘ziga xos tomonlari. Investitsiya loyihasining ijtimoiy oqibatlarini baholash va o‘lchash. Investitsiya loyihalarini baholashda foydalaniladigan dasturlar paketi.

6-mavzu. Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish va rejalashtirish

Qurilish ishlab chiqarishi va uni tashkil etish. Qurilishni tashkil etish shakllari va uslublari. Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etishda progressiv texnologiyalarni qo‘llash, nuqtaviy, kompleks blokli va potok uslublarida qurilishni tashkil etish. Qurilishda korxonalarning ishlab chiqarish tuzilmasi. Qurilishda korxonalarning tashkiliy tuzilmasi. Rejalashtirish - qurilish ishlab chiqarishini boshqarishdagi muhim bo‘g‘in sifatida. Qurilishda joriy va strategik rejalashtirish. Bozor munosabatlari sharoitida qurilishni rejalashtirishning xususiyatlari, tamoyillari va uslublari. Qurilish dasturlari va qarorlarini tayyorlashda bevosita yoki bilvosita ishtirok etuvchi davlat idoralari, korxonalar va xo‘jaliklarning tarkibi va xarakteristikallari. Kapital qurilish rejalarini ishlab chiqishda mahalliy idoralarning o‘rni. Pudrat tashkilotlari - qurilish rejalarini ishlab chiqish va amalga oshirishda bosh “figura” sifatida. Qurilish ishlab chiqarishida to‘rsimon(setevoy) rejalashtirish va boshqarish. To‘rsimon grafik tushunchasi. Qurilish-montaj tashkilotining ishlab chiqarish rejasi, uning bo‘limlari va ko‘rsatkichlari. Ishlab chiqarish rejasining ishlab chiqish uslubi va uning zaxira imkoniyatlari bilan bog‘liqligi. Qurilish ishlab chiqarish rejalarida tadbirkorlik faoliyatini aks ettirilishi.

7-mavzu. Qurilishda loyihalashtirish iqtisodiyoti va tashkil etilishi

Qurilishni loyihalashtirishning maqsadi va vazifalari. Loyihalash bosqichlari va loyiha hujjatlarining mazmuni. Qurilish loyiha yechimlari iqtisodini baholash. Qurilish loyiha yechimlarining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirishning asosiy yo‘nalishlari.

8-mavzu. Investitsion-qurilish faoliyatining davlat tomonidan tartibga solinishi

Tartibga solish mohiyati va investitsion-qurilish faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish usullari. Qurilish majmuasi qurilish-montaj korxonalarining ishlab chiqarish quvvatini aniqlash va baholash. Qurilish majmuasi korxonalari faoliyatini litsenziyalash. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida qurilishda monopoliyaga qarshi chora-tadbirlarning amalga oshirilishi.

9-mavzu. Qurilish industriyasining ishlab chiqarish va resurs salohiyati va undan oqilona foydalanish yo'llari

Qurilishning ishlab chiqarish salohiyati va resurslari, qurilish industriyasi korxona va tashkilotlari faoliyatidagi ularning ahamiyati va tarkibi. Ishlab chiqarish salohiyati va resurslarining farq qiluvchi xususiyatlari. Asosiy fondlar - qurilish tarmog'i ishlab chiqarish va resurs salohiyatining muhim qismi sifatida. Asosiy fondlarning mohiyati, tarkibi va vazifalari. Asosiy fondlardan foydalanish ko'rsatkichlari va uni baholash. Asosiy fondlarning qurilish industriyasi korxona va tashkilotlari ishlab chiqarish kuvvatlari bilan bog'liqligi. Qurilish korxonalarining aylanma mablag'lari va aylanma fondlari. Aylanma fondlar tizimi va tarkibi. Xususiy va qarz aylanma mablag'lar. Aylanma mablag'lardan foydalanish ko'rsatkichlari. Bozor munosabatlariga o'tish sharoitida qurilishning ishlab chiqarish va resurs salohiyatini shakllantirish va undan foydalanishning asosiy yo'nalishlari.

10-mavzu. Qurilish korxonasi bozor iqtisodiyotining subyekti sifatida

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish korxonalari shakllanishi va faoliyati xususiyatlari. Qurilish ishlab chiqarishida konsentratsiya, ixtisoslashish, kooperatsiya va kombinatsiyalash. Xolding va moliya-sanoat guruhlarining tarkibidagi qurilish tashkilotlari. Davlat va munitsipal unitar korxonalar. Qurilishda kichik korxonalar. Korxonalarning ichki va tashqi muhitlari.

11-mavzu. Qurilishda mehnat resurslari va mehnat unumdorligi

Mehnat resurslari va mehnat unumdorligi mohiyati. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida mehnat unumdorligini o'sishi omillari va zaxiralari. Mehnat unumdorligi ko'rsatkichlari va uni o'lchash uslublari. Mehnat unumdorligini baholash. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida mehnat bozorini tartibga solishda davlat aralashuvi.

12-mavzu. Qurilishda mehnat munosabatlari va kadrlar salohiyatini takomillashtirish muammolari

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida kapital qurilishda mehnat

munosabatlari va kadrlar salohiyatini rivojlantirish xususiyatlari. Kapital qurilishning dinamik rivojlanishida kadrlar salohiyatining roli. Qurilishda mehnat bozorining rivojlanishi. Kapital qurilishda ishsizlikning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari va uning vujudga kelish sabablari. Ishchi kuchi migratsiyasi. Qurilish sohasida kadrlarni tayyorlash, ularning malakasini oshirish va qayta tayyorlashning istiqbolli yo‘nalishlari va muammolar. Qurilishda kichik biznes va bandlik. Mehnatga haq to‘lash tizimi. Ish haqi shakllari va turlari. Qurilishda mehnatga haq to‘lash tizimini takomillashtirish yo‘llari. Qurilish korxonalarida ishchi xodimlarning mehnatini rag‘batlantirish tizimini takomillashtirish. Mehnatga haq to‘lash fondining sarflanishida kasaba uyushmasining roli. Mehnat va jamoa shartnomalarining takomillashtirilishi.

13-mavzu. Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi

Tarmoq va milliy iqtisodiyotning bozor munosabatlariga o‘tish sharoitida boshqarishning mazmuni, ahamiyati va tomoyillari. Qurilishda menejmentning mohiyati, maqsadi, vazifalari va tamoyillari. O‘zbekistonda qurilishni boshqarishdagi muhim organlar (idoralar). Kapital qurilishda xo‘jalik munosabatlari mexanizmini takomillashtirish chora-tadbirlari. Qurilish korxonalari va tashkilotlarida korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish yo‘llari va xorij tajribasi.. O‘zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo‘mitasi faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari. Davlat ekspertizasi hududiy boshqarmasi. Hududiy arxitektura va qurilish bosh boshqarmasi. Kapital qurilishni boshqarish tizimida qurilish industriyasi korxona va tashkilotlarining o‘rni va roli. Qurilish industriyasi tashkilot va korxonalarining turlari. Bosh pudratchi, subpudratchi va buyurtmachi tashkilotlarning funksiyalari va o‘zaro aloqalari. Qurilish industriyasi korxonalari va pudratchi tashkilotlar faoliyati samaradorligini oshirish yo‘llari va imkoniyatlari.

14-mavzu. Qurilish moddiy-texnikaviy bazasi va uni takomillashtirish yo‘nalishlari

Qurilish majmuasining bozor munosabatlariga o‘tishi, tashkilot va korxonalarda moddiy-texnikaviy baza va uning hozirgi kundagi holati. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida qurilish korxonalarida xo‘jalik yuritishning zamonaviy uslub va shakllari. Moddiy-texnika bazasining kapital qurilish rivojlanishidagi ahamiyati va roli. Qurilishning tarmoqlararo aloqalari. Qurilish moddiy-texnikaviy bazasini ilgarilab boruvchi rivojlanishining ahamiyati va istiqbollari. Qurilishda moddiy-texnika ta‘minotini tashkil etish tizimida logistika. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish industriyasi korxonalarining moddiy-texnika bazasi holati va uni takomillashtirish muammolari. Qurilish korxonalarida zamonaviy texnika va uskunalaridan foydalanishni tashkil etishda ijara va lizing xizmatlarini joriy etish. Qurilish materiallarini ishlab chiqarish korxonalarida mahalliyashtirish dasturining amalga oshirilishi. Qurilish materiallari bozorining rivojlanishi.

15-mavzu. Qurilishda fan-texnika taraqqiyoti va uning iqtisodiy samaradorligi

Fan-texnika taraqqiyoti - qurilish va jamiyat taraqqiyotining harakatlantiruvchi kuchi sifatida. Qurilishda fan-texnika taraqqiyotining asosiy yoʻnalishlari va mazmuni. Jamiyat fan-texnika taraqqiyotida qurilishning oʻrni va taʼsiri. Qurilish ishlab chiqarishida fan-texnika taraqqiyotini taʼminlovchi tarmoqlar. Yangi qurilish materiallari, konstruksiyalar va ularning qurilish texnikasi taraqqiyotidagi oʻrni. Qurilishni zamonaviy mashina va mexanizmlar bilan jihozlash, fan-texnika taraqqiyotining omili va natijasi sifatida. Qurilish ishlab chiqarishini texnikaviy jihozlanganlik koʻrsatkichlari. Qurilishda ishlab chiqarish jarayonlarini mexanizatsiyalash, kompleks mexanizatsiyalash, avtomatlashtirish va qoʻl mehnatini qisqartirish. Qurilishni mexanizatsiyalash, yangi texnika va texnologiyani yaratish sohasida xorij davlatlari tajribasi. Fan-texnika taraqqiyotining zamonaviy yutuqlaridan foydalanish sohasida qurilish-montaj tashkilotlarining faoliyati. Qurilishda yangi texnika va texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligi, uning koʻrsatkichlari va aniqlash uslublari.

16-mavzu. Qurilishda narx shakllanishi va smeta ishi

Qurilishda narxni shakllantirish asoslari. Qurilish va qurilish-montaj ishlarining smeta qiymati tuzilmasi. Smetaviy meʼyorlash va smeta meʼyorlari tizimi. Smeta hujjatlarini tuzish uslubi, smeta tarkibi va turlari. Qurilishda shartnomaviy narxlar. Qurilish mahsuloti narxi va qurilish-montaj ishlari qiymatini aniqlashga uslubiy yondashuvlar. Bajarilgan ishlar boʻyicha hisob-kitoblar tartibi, loyiha-smeta hujjatlari(LS'H)ni ekspertiza qilish va tasdiqlash.

17-mavzu. Qurilish mahsulotining tannarxi, foyda va rentabellik

Qurilish-montaj ishlari tannarxi tushunchasi va uning tarkibi. Qurilishda qiymatning paydo boʻlish mexanizmi asosi. Smeta tannarxi. Rejadagi tannarx. Haqiqiy tannarx. Foyda va rentabellik, ularning oʻzaro aloqasi va oʻzaro bogʻliqligi. Qurilish-montaj tashkiloti daromadi. Foydani tashkil qiluvchi asosiy manbalar va omillar. Rentabellik-qurilish industriyasi korxonalari va qurilish-montaj tashkilotlari ishi samaradorligini umumlovchi koʻrsatkich sifatida. Rejadagi rentabellik darajasi. Haqiqiy rentabellik. Qurilish montaj ishlari tannarxini pasaytirish yoʻllari.

18-mavzu. Qurilishda buxgalteriya hisobi, audit va soliqqa tortish

Buxgalteriya hisobining mohiyati, asosiy vazifalari va tamoyillari. Buxgalteriya hisobi predmeti va uslubi. Qurilishda buxgalteriya hisobini tashkil etish xususiyatlari. Qurilishda hisob qilish siyosati va audit. Soliqlar va soliqqa tortishning nazariy asoslari. Oʻzbekistonda soliq siyosati va uning asosiy yoʻnalishlari. Soliqlar turkumlanishi. Qurilish korxonalari tomonidan toʻlanadigan asosiy soliqlar. Soliqqa tortishning soddalashtirilgan tizimi. Soliq yukini kamaytirish. Soliqqa tortish tizimini optimallashtirish.

19-mavzu. Qurilish ishlab chiqarishini diversifikatsiyalash asoslari

Diversifikatsiya mohiyati va uning turkumlanishi. Ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilishning shartlari va mezonlari. Ishlab chiqarishni rejadan tashqari diversifikatsiya qilishning iqtisodiy asosi. Qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyani tashkil etish va o'tkazish. Qurilish ishlab chiqarishida ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyati tahlili samaradorligi. Marjinal tahlil asosida qurilish biznesida boshqaruv qarorlarini asoslash va qabul qilish.

3	O'quv kursi bo'yicha ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarni o'qitish texnologiyasini ishlab chiqishning konseptual qoidalari
---	--

O'zbekiston o'z istiqlool va taraqqiyot yo'lidan rivojlanib, xalqaro maydonda o'zining munosib o'rnini topmoqda. Davlatimizning mustaqil taraqqiyot yo'lini ta'minlash uchun ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ma'rifiy sohalarda chuqur islohotlar amalga oshirilmoqda. Jamiyat va inson manfaatiga qaratilgan bu islohotlarning samarasi bevosita ta'lim tizimida tayyorlanayotgan mutaxassis kadrlarning salohiyatiga bog'liqdir.

Shu bois mustaqillikning dastlabki kunlaridan boshlab sifatli kadrlar tayyorlashga qodir milliy asosga qurilgan va jahondagi ilg'or davlatlar ta'limi taraqqiyoti tajribalariga tayanadigan kadrlar tayyorlash tizimini yaratish asosiy vazifalaridan biriga aylandi. 1997-yilda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" milliy ta'lim taraqqiyoti va milliy kadrlar tayyorlash tizimi istiqbollari belgilovchi xujjat sifatida bu sohadagi ishlarni rivojlantirishda yana bir tarixiy davr boshlanishiga zamin yaratdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va hukumati axborot texnologiyalari dasturiy vositalari, ma'lumotlarning axborot bazalari, multimedia asosida ta'lim jarayonini axborotlashtirish, uzluksiz ta'lim tizimini axborot tarmog'i bilan ta'minlash asosida jahon andozalariga mos keladigan kadrlar tayyorlash masalalariga e'tiborni susaytirmay kelmoqda. Uzluksiz ta'limga o'tish sharoitida ta'lim muassasalarining bu sohadagi asosiy vazifalarini aniqlab, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi «Kompyuterlash tizimini yanada rivojlantirish va axborot kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish chora-tadbirlar to'g'risida»dagi qarorida pedagogika fani va amaliyoti oldiga "... o'rta va oliy ta'limning ta'lim standartlariga muvofiq ravishda elektron o'qitish bazasini yaratish, ta'lim muassasalarining axborot infratuzilmasini shakllantirish, barcha o'quv muassasalarida ingliz tilini chuqur o'rgatish, shuningdek, respublika axborot tarmog'ida lotin alifbosiga asoslangan o'zbek tilidan foydalanishning standartlashtirilgan mexanizmini ishlab chiqish va joriy etish dasturiy chora-tadbirlar..."ni ishlab chiqish yuklatilgan. Biroq, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Kompyuterlashtirishni yanada rivojlantirish va axborot kommunikatsiya texnologiyalarni joriy etish to'g'risida»gi PF-3080-sonli farmoni va ushbu farmonni bajarilishi yuzasidan Vazirlar Mahkamasining 2002-yil 8-iyunda «2002-2010-yillarda kompyuterlashtirish va axborot texnologiyalarini rivojlantirish dasturi to'g'risida»gi qarorida juda to'g'ri ta'kidlanganidek, uzluksiz ta'lim tizimida, shu jumladan, oliy o'quv yurtida ta'lim

jarayonini tashkil etishning hozirgi holati ilmiy-texnika, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning tez o'sib boruvchi talablariga to'liq javob bermaydi. Boshqacha qilib aytganda, aksariyat ko'pchilik mutaxassislar tayyorgarligida axborot texnologiyalari o'qitishning modulli tizimi uchun xos bo'lgan sifatlar - bilimlarning harakatchanligi, mustaqil va tanqidiy fikrlash, har qanday faoliyatda ijodiylik, moslashuvchanlik va h.k. sust ifodalangan.

Kadrlar tayyorlash Milliy dasturining ikkinchi bosqichi ta'lim jarayonidagi sifat ko'rsatkichlarini yaxshilash, ya'ni jahon andozalariga mos, raqobatbardosh, yuqori saviyaga ega bo'lgan mutaxassislar tayyorlashdir. Ushbu murakkab muammolarni yechimini topib, ularni amalda keng qo'llash oliy ta'lim tizimi xodimlari oldiga juda katta vazifalar belgilaydi. Bunda aniq vazifalar sifatida bevosita o'quv jarayonini yaxshilash, o'quv dasturlarini yanada takomillashtirish, o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyalarini amalga joriy qilish, texnik vositalaridan keng foydalanish va shu asosda masofadan o'qitishni keng joriy qilishdan iboratdir.

Ta'lim sifati va usuliga qarab bilim hosil bo'ladi. Bu o'qituvchining mahoratinigina emas, balki tinglovchining istak-xohishi, qobiliyati va bilim darajasini ham belgilaydi. Ta'lim uzoq davom etadigan jarayondir. Bilim esa ta'limning uzluksizligi vositasida beriladigan mavhum tushunchaga ega bo'lgan hodisadir. Bilim xususiylikka ega bo'lsa, ta'lim umumiylikka egadir. Ta'lim barcha uchun bir xilda davom etadigan jarayon. Bilim obyektiv borliqdagi voqea-hodisalarning in'ikosi natijasida inson miyasidagi mushohadalar va tasavvurlar natijasida hosil bo'ladigan tushunchalar yig'indisi sifatida namoyon bo'ladi. Ta'limdagi sifat uni berishda ishtirok etadigan kishilar sifati bilan belgilansa, bilim individuallikka ega bo'ladi. Ta'limni amalga oshiradigan yoki dars beradigan kishilarning saviyasi turlicha bo'lishi mumkin. Lekin guruhdagi talabalarga beriladigan ta'lim bir xildir. O'qituvchi bilim emas, balki ta'lim beradi. Talaba esa ana shu ta'lim jarayonida bilimga ega bo'ladi. Buning uchun u mustaqil o'qiydi, tayyorlanadi, mushohada qiladi, tasavvurlarga ega bo'ladi, eshitganlari va o'qitganlarini sintez qiladi. Natijada bilimga ega bo'ladi.

O'quv jarayoni bilan bog'liq ta'lim sifatini belgilovchi holatlar quyidagilar: yuqori ilmiy-pedagogik darajada dars berish, muammoli ma'ruzalar o'qish, darslarni savol-javob tarzida qiziqarli tashkil qilish, ilg'or pedagogik texnologiyalardan va multimedia qo'llanmalardan foydalanish, tinglovchilarni undaydigan, o'ylantiradigan muammolarni ular oldiga qo'yish, talabchanlik, tinglovchilar bilan individual ishlash, ijodkorlikka undash, erkin muloqot yuritishga, ijodiy fikrlashga o'rgatish, ilmiy izlanishga jalb qilish va boshqa tadbirlar ta'lim ustivorligini ta'minlaydi.

Aytilganlardan kelib chiqqan holda **“Qurilish iqtisodiyoti”** o'quv kursi bo'yicha ta'lim texnologiyasini loyihalashtirishdagi asosiy konseptual yondoshuvlarni keltiramiz:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlarini ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondashuv. Ta'lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o'zida mujassam etmog'i lozim: jaryonning mantiqiyliigi, uning barcha bo'g'larini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatini aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jaryonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi.

Dialogik yondashuv. Bu yondoshuv o'quv jarayoni ishtirokchilarning psixologik birligi va o'zaro munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratlilik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi o'rtasidagi subyektiv munosabatlarda hamkorlikni, maqsad va faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni obyektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash – yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

Keltirilgan konseptual yo'riqlarga asoslangan holda, **“Qurilish iqtisodiyoti”** kursining maqsadi, tuzilmasi, o'quv axborotining mazmuni va hajmidan kelib chiqqan holda, ma'lum sharoit va o'quv rejasida o'rnatilgan vaqt oralig'ida o'qitishni, kommunikatsiyani, axborotni va ularni birgalikdagi boshqarishni kafolatlaydigan usullari va vositalari tanlovi amalga oshirildi.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizual), muammoviy usul, keys-stadi, pinbord, paradokslar va loyihalar usullari, amaliy ishlash usuli.

O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blis-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o‘quv mashg‘ulotida ham butun kurs davomida ham o‘qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

**AMALIY VA MUSTAQIL TA'LIM
MASHG'ULOTLARI**

1- Mavzu	“Qurilish iqtisodiyoti” fanining predmeti, maqsadi, mazmuni va vazifalari
-----------------	--

1.1. Ma’ruzani o’qitish texnologiyasi

O’quv soati: 4 soat.	Talabalar soni: 24 ta
<i>O’quv mashg’ulotining shakli</i>	Informatsion ma’ruza
<i>O’quv mashg’ulotining rejasi</i>	1. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” va “Asosiy vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir” nomli asarlaridan kelib chiqqan holda fanning vazifalari. 2. “2009-2012-yillarga mo’ljallangan Inqirozga qarshi dastur” hamda “Qishloq taraqqiyoti va farovonligi” va “Barkamol avlod yili” Davlat dasturlarining amal qilishidagi ijtimoiy-iqtisodiy masalalarni hal etishda fanning tutgan o’rni va ahamiyati. 3. Kursning predmeti, obyekti, maqsadi, mazmuni, nazariy va amaliy vazifalari, uning boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog’liqligi.
<i>O’quv mashg’ulotining maqsadi</i>	“Qurilish iqtisodiyoti” fani predmeti, obyekti, maqsadi, mazmuni va vazifalari haqida tushunchalarga ega bo’lish.
<i>Pedagogik vazifalar:</i> - “Qurilish iqtisodiyoti” fanining predmeti, maqsadi va vazifalari haqida tushuncha berish; - Fanning vazifalarini Prezident I.Karimovning asarlaridan kelib chiqqan holda tushuntirish; - Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish sohasidagi muammolar va ularni hal etishda fanning tutgan o’rni va ahamiyatini yoritib berish; - “Qurilish iqtisodiyoti” fanining boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog’liqligini tushuntirib berish.	<i>O’quv faoliyati natijasi:</i> - o’quv fanining strukturasi tushuntiradi; “Qurilish iqtisodiyoti” fani predmeti, maqsadi, vazifalari to’g’risida tushunchaga ega bo’ladi; - O’zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” va “Asosiy vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir” nomli asarlaridan kelib chiqib fanning vazifalarini tushuntirib beradi; - Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish sohasidagi muammolar va ularni hal etish yo’llari to’g’risida tushunchalarga ega bo’ladi; - “Qurilish iqtisodiyoti” ning boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog’liqligini tushuntirib beradi.
<i>O’qitish uslublari</i>	Ma’ruza, aqliy hujum, namoyish etish.
<i>O’qitish vositalari</i>	O’quv qo’llanma, ma’ruza matnlari, kompyuter texnologiyasi, grafiklardan foydalanish.
<i>O’qitish shakli</i>	Jamoa bo’lib ishlash, guruhlarda ishlash

<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan auditoriya
<i>Monitoring va baholash</i>	Test shaklida

1.1.1 Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish bosqich-lari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
1-bosqich. Kirish (20 min.)	1.1.O'quv kursining asosiy mazmuni, tarkibiy tuzilishi va o'tiladigan mavzular bilan tanishtiradi. 1.2.O'quv kursi bo'yicha joriy, oraliq va yakuniy nazorat shakllari va reyting ballari bilan tanishtiradi. (1.1.1.1) - Ilova) 1.3.Asosiy adabiyotlar ro'yxati taqdim etiladi. 1.4.O'tiladigan mavzuning maqsadi va kutiladigan natijani e'lon qiladi. 1.5. O'quv mashg'ulotida baholash me'zoni e'lon qilinadi. 1.6.O'quv mashg'ulotini o'tkazish tartibini tushuntiradi.	Eshitadi.
2-bosqich. Asosiy bosqich (50 min.)	2.1.Mashg'ulotning asosiy vazifalarini yechish uchun talabalar guruhlariga kapital qurilish tushunchalari bo'yicha har xil fikrlarni ko'rib chiqish topshiriladi. Bajarilgan ishga talabalar baho beradilar. Guruhni baholash jadvali ilova qilinmoqda (2 (1.1.1) - Ilova). 2.2. Mavzu yoritiladi. 2.3. "Qurilish iqtisodiyoti" fanining predmeti, mazmuni va vazifalarini tushuntiradi. Ma'ruza aqliy hujum usulidan foydalanilgan holda olib boriladi. (3 (1.1.1) - Ilova). 2.4.Tarqatma material beriladi. 2.5. Baholanadi.	Talabalar 3 guruhga bo'linadi va berilgan texnologik usullar bo'yicha ishlaydilar. Guruh bosh-liqlari ularni himoya qiladi.
3-bosqich. Yakuniy bosqich (10 min.)	3.1. O'tilgan mashg'ulot bo'yicha yakun yasaydi, ular qayerlarda kerak bo'lishi aytiladi. 3.2.Talabalar faoliyati tahlil qilinadi. 3.3.Mustaqil tayyorgarlik uchun uyga quyidagi vazifalar beriladi; - "Qurilish iqtisodiyoti" fanining kapital qurilish sohasidagi mummolarni hal etishdagi o'rni va amaliy vazifalari to'g'risida;	Talabalar eshitadi, yozib oladi.

1 (1.1.1) - Ilova

Baholash mezonlari: "Kapital qurilish iqtisodiyoti" kursi bo'yicha talabalar quyidagi reyting ballarida baholanadi:

45% - 45 ball - joriy baho;

86-100% - 86,0 – 100,0 ball – "a'lo"

40% - 40 ball – oraliq baho;
15% - 15 ball – yakuniy baho.

71-85% - 71,0 – 85,0 ball – “yaxshi”
55-70% - 55,0– 70,0 ball – «qoniqarli»

2 (1.1.1) - Ilova

Guruhni baholash jadvali

Guruhlar	Javoblarning aniq, ravshanligi (1,0)	Axborotning ishonchliligi (0,5)	Guruh a'zosining faolligi (0,5)	Umumiy ballar	Baho
1					
2					
3					

Guruh rahbarining chiqib tushuntirib berishi:

1,5 - 2 ball – a'lo; 1,0 - 1,4 ball – yaxshi; 0,5 - 0,9 ball – o'rta

3 (1.1.1) – ilova

“Aqliy hujum” metodining asosiy qoidalari:

- olga surilgan fikr va g'oyalar tanqid ostiga olinmaydi va baholanmaydi;
- taklif qilinayotgan fikr va g'oyalar qanchalik fantastik va antiqa bo'lsa ham, uni baholashdan o'zingizni tiying!
- Tanqid qilmang – hamma bildirilgan fikrlar bir xilda bebahodir.
- Fikr bildirilayotganda bo'lma!
- Maqsad – fikr va g'oyalar sonini ko'paytirish.
- Qanchalik ko'p fikr va g'oyalar bildirilsa, shunchalik yaxshi. Yangi va bebahodir fikr va g'oyaning paydo bo'lish ehtimoli paydo bo'ladi.
- Agar fikrlar qaytarilsa asabiylashmang va hayron bo'lmang.
- Hayollar «to'zg'ishiga» ijozat bering.
- Bu muammo faqatgina ma'lum usullar yordamida hal bo'lishi mumkin, deb o'ylamang.
- Fikrlar «hujumi»ni o'tkazish vaqti aniqlanadi va unga qat'iy rioya qilinishi shart.
- Berilgan savolga qisqacha (1-2 so'zdan iborat) javob beriladi.

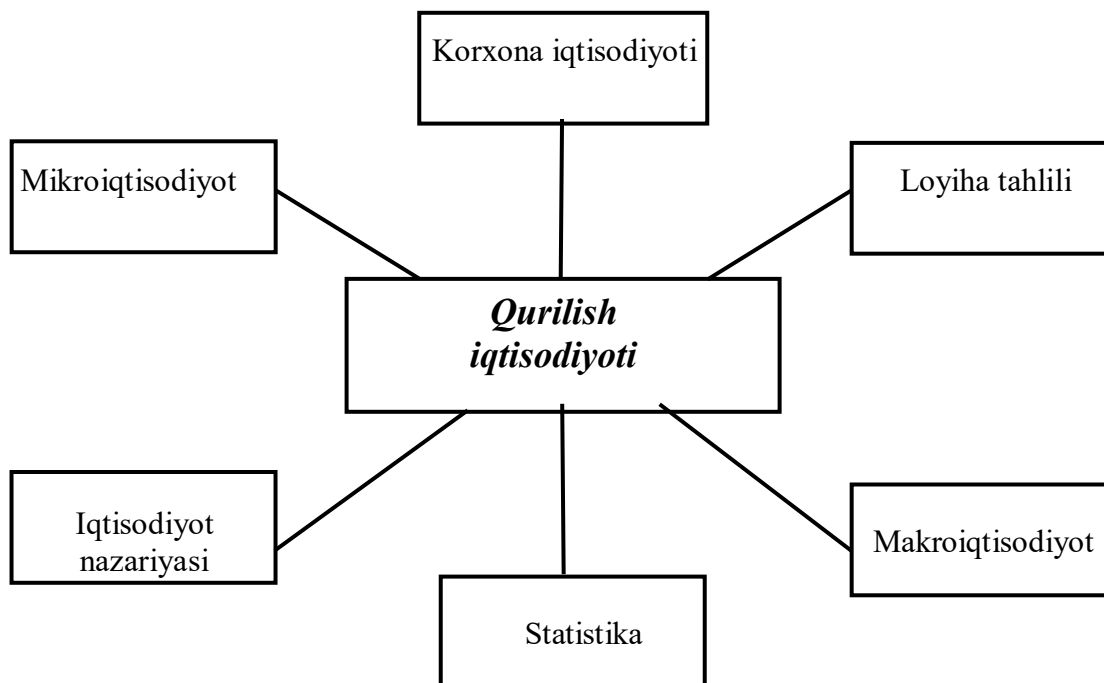
4(1.1.)-Ilova

1-slayd

«Qurilish iqtisodiyoti» fani o'rganishi lozim bo'lgan asosiy muammolar

Qurilish - milliy iqtisodiyotning muhim tarmog'i
Bozor va qurilish iqtisodini isloh qilish muammolari
Investitsiya siyosati, investitsiyaviy loyihalar va iqtisodiyotni modernizatsiyalash
Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari
Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi

“Qurilish iqtisodiyoti” fanining boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan aloqasi

5 (1.1.) – ilova

Mustaqil ish uchun vazifa

1. Berilgan sxemani fanning strukturasi va boshqa fanlar bilan aloqasini ko‘rsatib, to‘ldiring.

<i>Fanning maqsadi:</i>	<i>Fanning vazifalari:</i>	<i>Fanning predmeti:</i>

<i>Fanning strukturasi</i>			

Muhokama va nazorat uchun savollar

1. “Qurilish iqtisodiyoti” fanining predmeti, maqsadi, mazmuni va vazifalarini tushuntirib bering ?
2. O‘quv fanining strukturasini tushuntirib bering?
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning “Jahon moliyaviy- inqirozi, O‘zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo‘llari va choralari” va “Asosiy vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir” nomli asarlaridan kelib chiqib fanning vazifalarini tushuntirib bering ?
4. “Qurilish iqtisodiyoti” ning boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog‘liqligini tushuntirib bering ?

1.2. Amaliy mashg‘ulotni o‘qitish texnologiyasi

2 soat	Talabalar soni: 24 ta
<i>O‘quv mashg‘ulotining shakli</i>	Amaliy mashg‘ulot
<i>Mashg‘ulot rejasi</i>	1. “Qurilish iqtisodiyoti” fanining predmeti, obyekti, mazmuni, maqsadi va vazifalari. 2. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish sohasidagi muammolar va ularni hal etishda fanning tutgan o‘rni va ahamiyati. 3. “Qurilish iqtisodiyoti” fanining boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog‘liqligini tushuntirib berish.
<i>O‘quv mashg‘ulotining maqsadi:</i>	Talabalarning qurilish iqtisodiyoti to‘g‘risidagi bilimlarini mustahkamlash va chuqurlashtirish.
<i>Pedagogik vazifa:</i> - “Qurilish iqtisodiyoti” fanining predmeti, maqsadi va vazifalari haqida tushuncha berish; - Fanning vazifalarini Prezident I.Karimovning asarlaridan kelib chiqqan holda tushuntirish; - Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish sohasidagi muammolar va ularni hal etishda fanning tutgan o‘rni va ahamiyatini yoritib berish; - “Qurilish iqtisodiyoti” fanining boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog‘liqligini tushuntirib berish.	<i>O‘quv faoliyati natijasi:</i> - o‘quv fanining strukturasini o‘rganadi; “Qurilish iqtisodiyoti” fani predmeti, maqsadi, vazifalarini o‘rganadi va tasavvurga ega bo‘ladi; - O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O‘zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo‘llari va choralari” va “Asosiy vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir” nomli asarlaridan kelib chiqib fanning mazmun –mohiyatini tushuntirib beradi; - Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish sohasidagi muammolar va ularni hal etish yo‘llari to‘g‘risida tushunchalarga ega bo‘ladi; - “Qurilish iqtisodiyoti” ning boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog‘liqligini tushuntirib beradi.

<i>O'qitish usullari</i>	Amaliy mashq, "jamoa bo'lib ishlash" usuli;
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruza matni, ekspert varaqlari, grafiklardan foydalanish, Venna-diagrammasi, T-sxema.
<i>O'qitish shakli</i>	Guruhlarda ishlash usuli.
<i>O'qitish shart-sharoiti</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, guruhlarda ishlash usulini qo'llash mumkin bo'lgan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Nazorat savollari

1.2.1 Amaliy mashg'ulotning texnologik xaritasi

Ish bosqich-lari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
1-bosqich (20 min.)	1.1. O'quv mashg'uloti mavzusi, maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini e'lon qiladi. 1.2. Amaliy mashg'ulotni o'tkazish xususiyatlari bilan talabalarni tanishtiradi. 1.3. Mavzu bo'yicha topshiriqlarni tarqatadi. 1.4. Savollar berib talabalarning bilimlarini faollashtiradi.(1(1.2.) - Ilova).	Eshitishadi va yozib olishadi
2-bosqich (50 min)	2.1. Mashg'ulotning asosiy vazifalarini yechish uchun talabalar guruhlariga kapital qurilishning iqtisodiyotni rivojlanishidagi ahamiyati bo'yicha har xil fikrlarni ko'rib chiqish va tugagandan so'ng prezentatsiya qilishni topshiradi. Bajarilgan ishga talabalar baho beradilar (2 (1.2.1)-Ilova). 2.2 Venna-diagramma asosida sanoat qurilishi va qishloq qurilishi, uy-joy qurilishi va madaniy-maishiy qurilish o'rtasidagi umumiylik va alohida xususiyatlari aniqlanadi. (3 (1.2.1) - Ilova) 2.3. Talabalar faoliyatini kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi 2.4. Taqdimotni e'lon qiladi.	Talabalar 4 guruhga bo'linib ishlaydilar. Talabalar javob izlaydi va o'zi ham fikrini guruh rahbarlari orqali qo'shadi.
3-bosqich (10 min.)	O'tilgan mashg'ulot bo'yicha nazorat savollariga javob berish va yakun yasash.	Eshitadi va yozib oladi.

1(1.2.) - Ilova

Bilimlarni faollashtiruvchi savollar:

- 1.“Qurilish iqtisodiyoti” fanining predmeti, maqsadi, mazmuni va vazifalarini tushuntirib bering ?
2. O'quv fanining strukturasini tushuntirib bering?
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning “Jahon moliyaviy- inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari” va “Asosiy

vazifamiz – vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz farovonligini yanada yuksaltirishdir” nomli asarlaridan kelib chiqib fanning vazifalarini tushuntirib bering ?

4.“Qurilish iqtisodiyoti” ning boshqa ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan bog‘liqligini tushuntirib bering ?

2 (1.2.1) - Ilova

Guruhni baholash jadvali

Guruhlar	Javoblarning aniq, ravshanligi (1,0)	Axborotning ishonchliligi (0,5)	Guruh a'zosining faolligi (0,5)	Umumiy ballar	Baho
1					
2					
3					

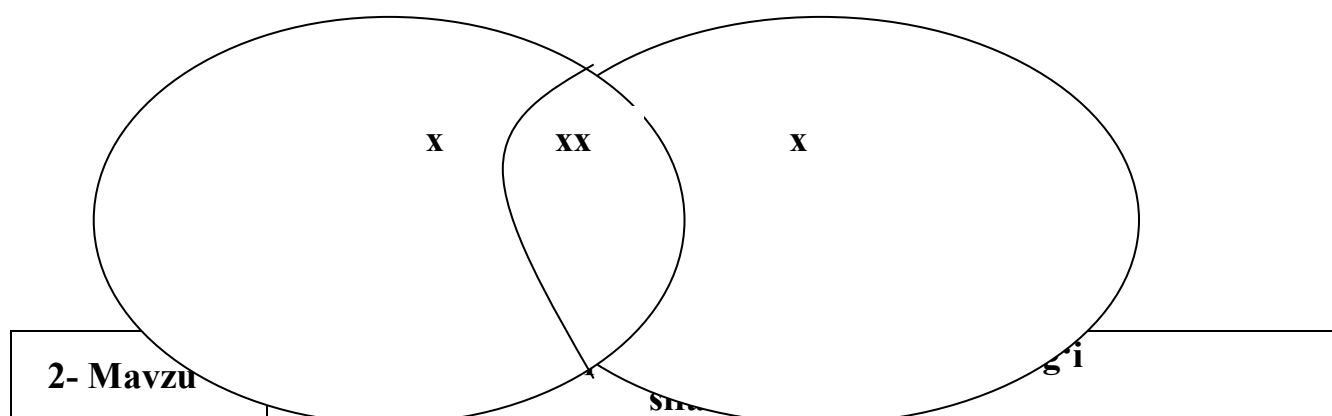
Guruh rahbarining chiqib tushuntirib berishi:

1,5 - 2 ball – a'lo; 1,0 - 1,4 ball – yaxshi; 0,5 - 0,9 ball - o'rta

3 (1.2.1)-Ilova

Venna – diagrammasi

Venna-diagrammadan foydalanib sanoat qurilishi va qishloq qurilishi, uy-joy qurilishi va madaniy-maishiy qurilish o'rtasidagi umumiylik va alohida xususiyatlari(ahamiyati)ni belgilang.

2.1. Ma'ruzani o'qitish texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat.	Talabalar soni: 24 ta
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Informatsion ma'ruza
<i>O'quv mashg'ulotining rejasi</i>	<i>1-mashg'ulot</i> 1. Milliy iqtisodiyotni tovar ishlab chiqarishga yo'naltirishda qurilishning tutgan o'rni va ahamiyati. 2. Milliy iqtisodiyotning mustaqil tarmog'i sifatida

	qurilishning shakllanishi va texnik-iqtisodiy xususiyatlari. 3. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish va harakatdagi korxonalarni rekonstruksiya qilishning hozirgi ahvoli va rivojlanish istiqbollari. <i>2-mashg'ulot</i> 1. Qurilish mahsuloti va uning iqtisodiy ahamiyati. Qurilish mahsulotining xususiyatlari. 2. Qurilish mahsulotining tayyorlik bosqichlari. 3. Xorijiy mamlakatlardagi qurilishning ilg'or tajribalari va uning milliy qurilish amaliyotida qo'llanishi.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Kapital qurilish haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Pedagogik vazifalar:</i> - iqtisodiyotning rivojlanishida qurilishning o'rni va ahamiyatini yoritib berish; - qurilishning tashkiliy shakllarini tushuntirish; - qurilishning moddiy-texnikaviy bazasi va uning rivojlanish istiqbollari yoritiladi; - qurilishning texnik-iqtisodiy xususiyatlarini yoritib berish; - qurilishning hozirgi holati va rivojlanish istiqbollari ochib berish; - qurilishning texnik-iqtisodiy xususiyatlarini yoritiladi;	<i>O'quv faoliyati natijasi:</i> - Kapital qurilishning iqtisodiyot tarmoqlari ichida tutgan o'rnini tushuntira oladi; - o'quv fanining strukturasini tushuntiradi; - foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxatini va o'quv faoliyatini baholash shakllarini tushuntiradi; - kapital qurilish infrastrukturasi tuzilishini, iqtisodiy ahamiyatini, uning omillarini izohlab bera oladi; - qurilishning moddiy-texnikaviy bazasi va uning rivojlanish istiqbollari tushuntira oladi; - qurilishning texnik-iqtisodiy xususiyatlarini yoritib bera oladi; - qurilishning hozirgi xolati va rivojlanish istiqbollari bo'yicha o'z fikriga ega bo'ladi; - qurilishning texnik-iqtisodiy xususiyatlarini ajrata oladi;
<i>O'qitish uslublari</i>	Ma'ruza, aqliy hujum, namoyish etish.
<i>O'qitish vositalari</i>	O'quv qo'llanma, ma'ruza matnlari, kompyuter texnologiyasi, grafiklardan foydalanish.
<i>O'qitish shakli</i>	Jamoa bo'lib ishlash, guruhlarda ishlash
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan auditoriya
<i>Monitoring va baholash</i>	Test shaklida

2.1.1 Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
1-bosqich. Kirish (20 min.)	1.1.O'quv kursining asosiy mazmuni, tarkibiy tuzilishi va o'tiladigan mavzular bilan tanishtiradi. 1.2.O'quv kursi bo'yicha joriy, oraliq va yakuniy nazorat shakllari va reyting ballari bilan	Eshitadi.

	tanishtiradi. (1.(2.1.1) - Ilova) 1.3.Asosiy adabiyotlar ro'yxati taqdim etiladi. 1.4.O'tiladigan mavzuning maqsadi va kutiladigan natijani e'lon qiladi. 1.5. O'quv mashg'ulotida baholash me'zoni e'lon qilinadi. 1.6.O'quv mashg'ulotini o'tkazish tartibini tushuntiradi.	
2-bosqich. Asosiy bosqich (50 min.)	2.1.Mashg'ulotning asosiy vazifalarini yechish uchun talabalar guruhlariga kapital qurilish tushunchalari bo'yicha har xil fikrlarni ko'rib chiqish topshiriladi. Bajarilgan ishga talabalar baho beradilar. Guruhni baholash jadvali ilova qilinmoqda (2 (2.1.1) - Ilova). 2.2. Mavzu yoritiladi. 2.3.Kapital qurilishning ahamiyatini tushuntiradi. Ma'ruza aqliy hujum usulidan foydalanilgan holda olib boriladi (3 (2.1.1) - Ilova). 2.4.Tarqatma material beriladi. 2.5. Baholanadi.	Talabalar 3 guruhga bo'linadi va berilgan texnologik usullar bo'yicha ishlaydilar. Guruh boshliqlari ularni himoya qiladi.
3-bosqich. Yakuniy bosqich (10 min.)	3.1. O'tilgan mashg'ulot bo'yicha yakun yasaydi, ular qayerlarda kerak bo'lishi aytiladi. 3.2.Talabalar faoliyati tahlil qilinadi. 3.3.Mustaqil tayyorgarlik uchun uyga quyidagi vazifalar beriladi; - Kapital qurilishda biznesini tashkil etishni o'rganish;	Talabalar eshitadi, yozib oladi.

1 (2.1.1) - Ilova

Baholash mezonlari: “Kapital qurilish iqtisodiyoti” kursi bo'yicha talabalar quyidagi reyting ballarida baholanadi:

45% - 45 ball - joriy baho;

86-100% - 86,0 – 100,0 ball – “a'lo”

40% - 40 ball – oraliq baho;

71-85% - 71,0 – 85,0 ball – “yaxshi”

15% - 15 ball – yakuniy baho.

55-70% -55,0– 70,0 ball – «qoniqarli»

2 (2.1.1) – Ilova

Guruhni baholash jadvali

Guruhlar	Javoblarning aniq, ravshanligi (1,0)	Axborotning ishonchliligi (0,5)	Guruh a'zosining faolligi (0,5)	Umumiy ballar	Baho
1					
2					
3					

Guruh rahbarining chiqib tushuntirib berishi:

1,5 - 2 ball – a'lo; 1,0 - 1,4 ball – yaxshi; 0,5 - 0,9 ball – o'rta

3 (2.1.1) – ilova

“Aqliy hujum” metodining asosiy qoidalar:

- olga surilgan fikr va g'oyalar tanqid ostiga olinmaydi va baholanmaydi;
- taklif qilinayotgan fikr va g'oyalar qanchalik fantastik va antiqa bo'lsa ham, uni baholashdan o'zingizni tiying!
- Tanqid qilmang – hamma bildirilgan fikrlar bir xilda bebahodir.

Muhokama va nazorat uchun savollar:

1. “Qurilish tarmog‘i” tushunchasiga to‘liq ta’rif bering. Uning milliy iqtisodiyotdagi o‘rnini belgilovchi miqdoriy ko‘rsatkichlarini ko‘rsatib bering.
2. Qurilishning to‘g‘ri va teskari aloqalarining tabiatini ochib bering.
3. U yoki bu obyektlarning qurilishi qanday usullar bilan amalga oshirilishi mumkin?
4. Qanday subyektlar kapital qurilish ishtirokchilari bo‘lishi mumkin?
5. Qurilishning moddiy-texnik bazasini rivojlantirishning qonuniyatlari, tendensiyalari va rivojlantirish tamoyillarini bayon qilib bering.
6. Tugallanmagan qurilish obyektlarini qaysi hollarda konservatsiya qilinadi?
7. Qurilishning moddiy-texnik bazasini rivojlantirishga qanday omillar ta’sir qiladi.
8. Zamonaviy qurilish jixozlari va materiallari ishlab chiqarishning hozirgi holatiga baho bering.

Amaliy mashg‘ulotni o‘qitish texnologiyasi

2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O‘quv mashg‘ulotining shakli	Amaliy mashg‘ulot
Mashg‘ulot rejasi	1. Milliy iqtisodiyotning rivojlanishida qurilishning o‘rni va ahamiyati. 2. Qurilishning tashkiliy shakllari. 3. Qurilishning moddiy-texnikaviy bazasi va uning rivojlanish istiqbollari.
O‘quv mashg‘ulotining maqsadi:	Talabalarning kapital qurilish iqtisodiyoti to‘g‘risidagi bilimlarini mustahkamlash va chuqurlashtirish.
Pedagogik vazifa: - Milliy iqtisodiyotning rivojlanishida qurilishning o‘rni va ahamiyati to‘g‘risidagi nazariy bilimlarni mustahkamlash; -Qurilishning tashkiliy shakllarini o‘rganish; -Qurilishning moddiy-texnikaviy bazasi va uning rivojlanish istiqbollarini ochib berish;	O‘quv faoliyati natijasi: - Milliy iqtisodiyotning rivojlanishida qurilishning o‘rni va ahamiyati to‘g‘risidagi nazariy bilimga ega bo‘ladi; - kapital qurilishning iqtisodiy ahamiyatini anglaydi va yoritib beradi; - Qurilishning tashkiliy shakllarini sanab beradi; - Qurilishning moddiy-texnikaviy bazasi va uni rivojlantirish omillarning mohiyatini yoritib beradi.
O‘qitish usullari	Amaliy mashq, “jamo bo‘lib ishlash” usuli;
O‘qitish vositalari	Ma’ruza matni, ekspert varaqlari, grafiklardan foydalanish, Venna-diagrammasi, T-sxema.
O‘qitish shakli	Guruhlarda ishlash usuli.
O‘qitish shart-sharoiti	Texnik vositalar bilan ta’minlangan, guruhlarda ishlash usulini qo‘llash mumkin bo‘lgan auditoriya.
Monitoring va baholash	Nazorat savollari

Amaliy mashg'ulotning texnologik xaritasi

Ish bosqich-lari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
1-bosqich (20 min.)	1.1. O'quv mashg'uloti mavzusi, maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini e'lon qiladi. 1.2. Amaliy mashg'ulotni o'tkazish xususiyatlari bilan talabalarni tanishtiradi. 1.3. Mavzu bo'yicha topshiriqlarni tarqatadi. 1.4. Savollar berib talabalarning bilimlarini faollashtiradi.(1(2.1) - Ilova)	Eshitishadi va yozib olishadi
2-bosqich (50 min.)	2.1. Mashg'ulotning asosiy vazifalarini yechish uchun talabalar guruhlariga kapital qurilishning iqtisodiyotni rivojlanishidagi ahamiyati bo'yicha har xil fikrlarni ko'rib chiqish va tugagandan so'ng prezentatsiya qilishni topshiradi. Bajarilgan ishga talabalar baho beradilar. 2.2 Venna-diagramma asosida sanoat qurilishi va qishloq qurilishi, uy-joy qurilishi va madaniy-maishiy qurilish o'rtasidagi umumiylik va alohida xususiyatlari aniqlanadi. (3 (2.1) - Ilova) 2.3. Talabalar faoliyatini kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi 2.4. Taqdimotni e'lon qiladi.	Talabalar 4 guruhga bo'linib ishlaydilar. Talabalar javob izlaydi va o'zi ham fikrini guruh rahbarlari orqali qo'shadi.
3-bosqich (10 min.)	O'tilgan mashg'ulot bo'yicha nazorat savollariga javob berish va yakun yasash.	Eshitadi va yozib oladi.

1(2.1) - Ilova

Bilimlarni faollashtiruvchi savollar:

1. "Qurilish tarmog'i" tushunchasiga to'liq ta'rif bering. Uning milliy iqtisodiyotdagi o'rnini belgilovchi miqdoriy ko'rsatkichlarini ko'rsatib bering.
2. Qurilishning to'g'ri va teskari aloqalarining tabiatini ochib bering.
3. U yoki bu obyektlarning qurilishi qanday usullar bilan amalga oshirilishi mumkin?
4. Qanday subyektlar kapital qurilish ishtirokchilari bo'lishi mumkin?

2 (2.1) - Ilova

Guruhni baholash jadvali

Guruhlar	Javoblarning aniq, ravshanligi (1,0)	Axborotning ishonchliligi (0,5)	Guruh a'zosining faolligi (0,5)	Umumiy ballar	Baho
----------	--------------------------------------	---------------------------------	---------------------------------	---------------	------

1					
2					
3					

Guruh rahbarining chiqib tushuntirib berishi:

1,5 - 2 ball – a'lo; 1,0 - 1,4 ball – yaxshi; 0,5 - 0,9 ball – o'rta.

3 (2.1) – Ilova

Mustaqil ishlash uchun nazorat savollari

1. Qurilishning moddiy-texnik bazasini rivojlantirishning qonuniyatlari, tendensiyalari va rivojlantirish tamoyillarini bayon qilib bering.
2. Tugallanmagan qurilish obyektlarini qaysi hollarda konservatsiya qilinadi?
3. Qurilishning moddiy-texnik bazasini rivojlantirishga qanday omillar ta'sir qiladi?
4. Zamonaviy qurilish jihozlari va materiallarini ishlab chiqarishning hozirgi holatiga baho bering.

3- Mavzu	Kapital qurilishda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning asosiy yo'nalishlari va muammolari
-----------------	--

2.1. Ma'ruzani o'qitish texnologiyasi

O'quv soati – 4 soat.	Talabalar soni: 24 ta
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Muammoli ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	<i>1-mashg'ulot</i> 1. Bozor munosabatlariga o'tishning asosiy tamoyillari, ularning ahamiyati va kapital qurilish sohasida qo'llanishi. 2. Qurilishda bozor mexanizmining asosiy elementlari. Qurilish mahsulotining "sotuvchi"si va "xaridori". 3. Kapital qurilish sohasini isloh qilishning huquqiy va me'yoriy asosi. 4. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida qurilish sohasida institutsional o'zgarishlar va infrastrukturani takomillashtirish. 5. Qurilishda obyektlarni loyihalashtirish tizimini takomillashtirish. <i>2-mashg'ulot</i> 1. Qurilishda tender savdolari va bahoni belgilash tizimini takomillashtirish. 2. Qurilishni kontrakt asosida tashkil etish va obyektlarni "kalitgacha" tayyorlik darajasida qurish, qurilishda shartnoma baholarini aniqlash tartibi. 3. Qurilishda mulkchilik shakllari. Qurilish sohasida korxonalarni davlat tasarrufidan chiqarish va

	xususiylashtirishning o'ziga xos xususiyatlari va bu jarayonni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari. 4. Qurilish iqtisodiyotini isloh etishda kichik va xususiy tadbirkorlikning o'rni va ahamiyati. 5. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida qurilishda tadbirkorlikni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va imkoniyatlari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Bozor va qurilish iqtisodini isloh qilish muammolari to'g'risidagi bilimlarini shakllantirish.
<i>Pedagogik vazifa:</i> - Bozor iqtisodiyotining asoslari, xususiyatlari va bugungi qiyofasi to'g'risida tushuncha berish; - Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish zaruratini yoritish; - Qurilish iqtisodiyotini islohotlashtirishning asosiy yo'nalishlarini yoritib berish; - Qurilishni shartnoma asosida tashkil etishning zaruratini tushuntirib beradi; - Kapital qurilishda tanlov savdolari tartibini tushuntirib berish.	<i>O'quv faoliyatining natijasi:</i> - Bozor iqtisodiyotining asoslari, xususiyatlari va bugungi qiyofasini tushuntirib beradi; - Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish zaruratini yoritib beradilar; - Qurilish iqtisodiyotini islohotlashtirishning asosiy yo'nalishlarining mohiyatini ochib beradi; - Qurilishni shartnoma asosida tashkil etishning zaruratini tushuntirib beradi; - Kapital qurilishda tanlov savdolari mohiyatini yoritib beradi;
<i>O'qitish usullari</i>	Ma'ruza, blis-so'rov, texnika;
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruza matni, kompyuter texnologiyasi, ekspert varaqlari, grafiklardan foydalanish.
<i>O'qitish shakli</i>	"Jamo'a bo'lib ishlash", to'g'ri yo'naltirilgan va guruxlarda ishlash usullari.
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Mulohaza savollari

2.1.1. Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
1-bosqich. Kirish (20 min.)	1.1.O'quv kursining asosiy mazmuni, tarkibiy tuzilishi va o'tiladigan mavzular bilan tanishtiradi. 1.2.O'quv kursi bo'yicha joriy, oraliq va yakuniy nazorat shakllari va reyting ballari bilan tanishtiradi. (1.(1.1.1) - Ilova) 1.3.Asosiy adabiyotlar ro'yxati taqdim etiladi. 1.4.O'tiladigan mavzuning maqsadi va kutiladigan	Eshitadi.

	natijani e'lon qiladi. 1.5. O'quv mashg'ulotida baholash me'zoni e'lon qilinadi. 1.6. O'quv mashg'ulotini o'tkazish tartibini tushuntiradi.	
2-bosqich. Asosiy bosqich (50 min.)	2.1. Mashg'ulotning asosiy vazifalarini yechish uchun talabalar guruhlariga kapital qurilish tushunchalari bo'yicha har xil fikrlarni ko'rib chiqish topshiriladi. Bajarilgan ishga talabalar baho beradilar. Guruhni baholash jadvali ilova qilinmoqda (2 (1.1.1) - Ilova). 2.2. Mavzu yoritiladi. 2.3. Kapital qurilishda iqtisodiy islohotlarning mazmun-mohiyatini tushuntirib beradi. Ma'ruza aqliy hujum usulidan foydalanilgan holda olib boriladi. (3 (1.1.1) - Ilova). 2.4. Tarqatma material beriladi. 2.5. Baholanadi.	Talabalar 3 guruhga bo'linadi va berilgan texnologik usullar bo'yicha ishlaydilar. Guruh bosh-liqlari ularni himoya qiladi.
3-bosqich. Yakuniy bosqich (10 min.)	3.1. O'tilgan mashg'ulot bo'yicha yakun yasaydi, ular qayerlarda kerak bo'lishi aytiladi. 3.2. Talabalar faoliyati tahlil qilinadi. 3.3. Mustaqil tayyorgarlik uchun uyga quyidagi vazifalar beriladi; - Kapital qurilishda hozirgi paytda olib borilayotgan islohotlarning asosiy yo'nalishlari va ularning mohiyati.	Talabalar eshitadi, yozib oladi.

1 (1.1.1) - Ilova

Baholash mezonlari: "Kapital qurilish iqtisodiyoti" kursi bo'yicha talabalar quyidagi reyting ballarida baholanadi:

45% - 45 ball - joriy baho;

86-100% - 86,0 – 100,0 ball – "a'lo"

40% - 40 ball – oraliq baho;

71-85% - 71,0 – 85,0 ball – "yaxshi"

15% - 15 ball – yakuniy baho.

55-70% -55,0– 70,0 ball – «qoniqarli»

2 (1.1.1) - Ilova

Guruhni baholash jadvali

Guruhlar	Javoblarning aniq, ravshanligi (1,0)	Axborotning ishonchliligi (0,5)	Guruh a'zosining faolligi (0,5)	Umumiy ballar	Baho
1					
2					
3					

Guruh rahbarining chiqib tushuntirib berishi:

1,5 - 2 ball – a'lo; 1,0 - 1,4 ball – yaxshi; 0,5 - 0,9 ball – o'rta

3 (1.1) – ilova

"Aqliy hujum" metodining asosiy qoidalar:

- olga surilgan fikr va g'oyalar tanqid ostiga olinmaydi va baholanmaydi;
- taklif qilinayotgan fikr va g'oyalar qanchalik fantastik va antiqa bo'lsa ham, uni baholashdan o'zingizni tiying!
- Tanqid qilmang – hamma bildirilgan fikrlar bir xilda bebahodir.
- Fikr bildirilayotganda bo'lma!
- Maqsad – fikr va g'oyalar sonini ko'paytirish.
- Qanchalik ko'p fikr va g'oyalar bildirilsa, shunchalik yaxshi. Yangi va

Muhokama va nazorat uchun savollar:

1. Qurilishning tashkiliy asosini qanday turdagi korxonalar tashkil qiladi?
2. Qurilish industriyasidagi korxona va tashkilotlarning bozor sharoitlaridagi “fe’l-atvorini” qaysi qonun belgilaydi?
3. Qurilishni tashkil qilishning asosiy bosqich yoki fazalari.
4. Qurilishdagi iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning eng muhim yo‘nalishlarini aytib bering.
5. Pudrat ishlari bozori boshqa turdagi bozorlardan nimasi bilan farq qiladi?
6. Qurilish majmuasini monopoliyadan chiqarishning asosiy mohiyati nimada?
7. Qurilishda tanlov savdolari va narxlarni shakllantirish hududiy konsalting markazining asosiy vazifalari nimalar hisoblanadi?
8. Tanlov savdolari nima va u qanday tashkil etiladi?

Amaliy mashg‘ulotni o‘qitish texnologiyasi

2 soat	Talabalar soni: 24 ta
<i>O‘quv mashg‘ulotining shakli</i>	Amaliy mashg‘ulot
<i>Mashg‘ulot rejasi</i>	1. Bozor iqtisodiyotining asoslari, xususiyatlari va bugungi qiyofasi. 2. Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish. 3. Qurilish iqtisodiyotini islohtlashtirishning asosiy yo‘nalishlari. 4. Qurilishni shartnoma asosida tashkil etish. 5. Kapital qurilishda tanlov savdolari.
<i>O‘quv mashg‘ulotining maqsadi:</i>	Bozor va qurilish iqtisodini isloh qilish muammolari to‘g‘risidagi bilimlarini shakllantirish.
<i>Pedagogik vazifa:</i> - Bozor iqtisodiyotining asoslari, xususiyatlari va bugungi qiyofasi to‘g‘risida tushuncha berish; - Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish zaruratini yoritish; - Qurilish iqtisodiyotini islohtlashtirishning asosiy yo‘nalishlarini yoritib berish; - Qurilishni shartnoma asosida tashkil etishning zaruratini tushuntirib beradi; - Kapital qurilishda tanlov savdolari tartibini tushuntirib berish.	<i>O‘quv faoliyati natijasi:</i> - Bozor iqtisodiyotining asoslari, xususiyatlari va bugungi qiyofasini tushuntirib beradi; - Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish zaruratini yoritib beradilar; - Qurilish iqtisodiyotini islohtlashtirishning asosiy yo‘nalishlarining mohiyatini ochib beradi; - Qurilishni shartnoma asosida tashkil etishning zaruratini tushuntirib beradi; - Kapital qurilishda tanlov savdolari mohiyatini yoritib beradi;
<i>O‘qitish usullari</i>	Amaliy mashq, “jamoa bo‘lib ishlash” usuli;
<i>O‘qitish vositalari</i>	Ma’ruza matni, ekspert varaqlari, grafiklardan foydalanish, Venna-diagrammasi, T-sxema.

<i>O'qitish shakli</i>	Guruhlarda ishlash usuli.
<i>O'qitish shart-sharoiti</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, guruhlarda ishlash usulini qo'llash mumkin bo'lgan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Nazorat savollari

Amaliy mashg'ulotning texnologik xaritasi

Ish bosqich-lari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
1-bosqich (20 min.)	1.1. O'quv mashg'uloti mavzusi, maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini e'lon qiladi. 1.2. Amaliy mashg'ulotni o'tkazish xususiyatlari bilan talabalarni tanishtiradi. 1.3. Mavzu bo'yicha topshiriqlarni tarqatadi. 1.4. Savollar berib talabalarning bilimlarini faollashtiradi.(1(2.1) - Ilova)	Eshitishadi va yozib olishadi
2-bosqich (50 min.)	2.1. Mashg'ulotning asosiy vazifalarini yechish uchun talabalar guruhlariga kapital qurilishning iqtisodiyotni rivojlanishidagi ahamiyati bo'yicha har xil fikrlarni ko'rib chiqish va tugagandan so'ng prezentatsiya qilishni topshiradi. Bajarilgan ishga talabalar baho beradilar. 2.2 Venna-diagramma asosida masalaning umumiy va alohida xususiyatlari aniqlanadi. (3 (2.1) - Ilova) 2.3. Talabalar faoliyatini kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi 2.4. Taqdimotni e'lon qiladi.	Talabalar 4 guruhga bo'linib ishlaydilar. Talabalar javob izlaydi va o'zi ham fikrini guruh rahbarlari orqali qo'shadi.
3-bosqich (10 min.)	O'tilgan mashg'ulot bo'yicha nazorat savollariga javob berish va yakun yasash.	Eshitadi va yozib oladi.

1 (2.1) – Ilova

Bilimlarni faollashtiruvchi savollar:

1. Qurilishning tashkiliy asosini qanday turdagi korxonalar tashkil qiladi?
2. Qurilish industriyasidagi korxona va tashkilotlarning bozor sharoitlaridagi "fe'l-atvorini" qaysi qonun belgilaydi?
3. Qurilishni tashkil qilishning asosiy bosqich yoki fazalari.
4. Qurilishdagi iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning eng muhim yo'nalishlarini aytib bering.
5. Pudrat ishlari bozori boshqa turdagi bozorlardan nimasi bilan farq qiladi?
6. Qurilish majmuasini monopoliyadan chiqarishning asosiy mohiyati nimada?

Guruhni baholash jadvali

Guruhlar	Javoblarning aniq, ravshanligi (1,0)	Axborotning ishonchliligi (0,5)	Guruh a'zosining faolligi (0,5)	Umumiy ballar	Baho
1					
2					
3					

Guruh rahbarining chiqib tushuntirib berishi:

1,5 - 2 ball – a'lo; 1,0 - 1,4 ball – yaxshi; 0,5 - 0,9 ball - o'rta

3 (2.1)-Ilova**Reja:**

1. Bozor iqtisodiyotining asoslari, xususiyatlari va bugungi qiyofasi (30 min.).
2. Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish (30 min.).
3. Qurilish iqtisodiyotini islohotlashtirishning asosiy yo'nalishlari (30 min.).

Talabalarining vazifalari (kutilayotgan natijalar)***TALABADAN KUTILAYOTGAN NATIJA YOKI O'RGANUVCHINING VAZIFASI***

Nimani biladi va tushunadi? (kognitiv yoki bilish uchun xizmat kiladigan maksadlar)	Nima kiladi? (ruxiy maksadlar)	Nimani xis kiladi? (affektiv yoki emotsional muhim maqsadlar)
Bozor iqtisodiyotining asoslarini bayon qila olish;	Bozor iqtisodiyoti qonunlarini sanab chikadi, xususiyatlarini belgilaydi;	Bozor iqtisodiyoti xususiyatlarini his qiladi; Bozor iqtisodiyotining rivojlaninish qonuniyatlarini qanday amalga oshirish lozimligi masalalarini gurux bilan birgalikda muxokama kilish kerakligini xis kiladi; Zarur xulosalar kilish keragligini uzida xis kiladi.
Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillarini investitsiya-qurilish faoliyatida hisobga olishni Qurilish iqtisodiyotini	Kapital qurilish sohasida asosiy ahamiyatga ega bo'lgan bozor iqtisodiyoti asosiy	

islohotlashtirishning asosiy yoʻnalishlarini	tamoyillarini sanab beradi. Kapital qurilishda iqtisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish boʻyicha Prezident farmonlari, xukumat qarorlari va boshqa normativ hujjatlarni sanab beradi.	Kapital qurilishda normativ xujjatlarni, ishlab chiqarishni tashkil eish usullarini yangilab borish zaruratini his qiladi;
--	--	--

TEKNOLOGIK KARTA

Ko'riladigan savollar	O'qituvchining faoliyati	Talabaning faoliyati
1. Bozor iqtisodiyotining asoslari, xususiyatlari va bugungi qiyofasi (30 min.).	Qisqacha kirish: Chaqirish fazasi Ukituvchi talabalarga "Insert" usulidan foydalanib asosiy ukuv kulanmaning 17-21 betlarini ukib bozor iqtisodiyotiga berilgan ta'riflarni, uning elementlarini kuchirib olishni vazifa kilib beradi. Anglash, faxmlash fazasi Ukituvchi talabalarni 5-6 kishidan iborat bulgan guruxlarga bulib, kuchirib olingan vazifadan kategorial ma'lumot tuzishni vazifa kilib beradi. O'ylash, fikrlash fazasi. Ukituvchi savol beradi: ruyxatda keltirilgan bozor elementlari qurilish ishlab chiqarish faliyatida muhimdir? Ukituvchi shundan sung birinchi savol buyicha yakun yasaydi.	Talabalar ukuv kulanmani ukib chikib "Insert" usulida belgi kuyib chikadilar, shundan sung bozor elementlarining asosiy turlarini kuchirib oladilar Shundan so'ng kichik gurux liderlardan birortasi uzlarining tasniflanish variantlarini prezentatsiya kilib beradi. Talabalar kichik guruxda javob tayerlab, javoblarini prezentatsiya kiladilar.
2. Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish (30 min.).	Chaqirish fazasi Ukituvchi talabalarga kichik guruxda muxokama kilish uchun talabalarga savol beradi: qurilish sohasida qaysi bozozo	Talabalar berilgan savolni kichik guruxda muxokama kiladilar.

	iqtisodiyoti tamoyillari muhim? Ukituvchi 2-3ta talabadan berilgan savolni suraydi va kuyilgan savolga yakun yasaydi. Anglash, faxmlash fazasi. Ukituvchi 10 minut davomida ma’ruza fragmentini ukishga utadi, shundan sung u kichik guruxlarga bozor iqtisodiyoti tamoyillari va ularning investitsiya-qurilish sohasida amal qilishi xususiyatlarini tushuntirib berishlarini va ularni bir-biridan farkini aytib berishlarini vazifa kilib beradi. O‘ylash, fikrlash fazasi. Ukituvchi talabalarga savol beradi: “Tong” OAJ hisobot ma’lumotlariga ko‘ra asosiy fondlar tarkibi va uni baholashni tushuntirib bering. Ukituvchi kuyilgan savolga yakun yasaydi.	Kichik guruxlar vazifa kilib berilgan savolni tayerlab, guruxdagi liderlardan birortasi suzga chikadi. Bu savolga talabalar kichik guruxda asosiy ukuv kullanmadan “Bozor iqtisodiyotining asosiy tamoyillari va investitsiya-qurilish faoliyatida ularni hisobga olish” degan bulimlan javob qidiradilar. Kichik guruhlar liderlari berilgan savolga suzga chikib javob beradilar.
3. Qurilish iqtisodiyotini islohotlashtirishning asosiy yo‘nalishlari (30 min.).	O‘qituvchi 10 min davomida yana kichik ma’ruza kiladi. Shundan so‘ng u talabalarga savol beradi: Kapital qurilishda islohotlarni qaysi	Talabalardan (5-6 tasi) o‘qituvchining talabi bo‘yicha berilgan savolga javob beradilar.

	yoʻnalishlarda olib borish lozim? Hozirda davlat boshligʻi va xukumat tomonidan ushbu yoʻnalishda qanday qarorlar qabul qilindi? <i>Sizning takliflaringiz?</i> Shundan sung ukituvchi kuyilgan savolga yakun yasab, darsda aktiv katnashgan talabalarni ismi-sharifini aytib chikadi va ularni ragbatlantiradi.	
--	---	--

4- Mavzu	Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida investitsiya siyosati
-----------------	--

2.1. Maʼruzani oʻqitish texnologiyasi

Oʻkuv soati – 4 soat.	Talabalar soni: 24 ta
<i>Oʻquv mashgʻulotining shakli</i>	Informatsion maʼruza
<i>Maʼruza rejasi</i>	<i>1-mashgʻulot</i> 1. Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar. 2. Zamonaviy investitsiya siyosatining oʻziga xos tomonlari va iqtisodiyotdagi tuzilmaviy oʻzgarishlarga ularning taʼsiri. 3. Investitsiya siyosati va iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi ustuvor yoʻnalishlar. 4. Investitsiyalarning tarkibi, tuzilmasi va zamonaviy yoʻnalishlari. 5. Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari. <i>2-mashgʻulot</i> 1. Investitsiyalar, investitsion faoliyat va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish boʻyicha qonun xujjatlari hamda Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari. 2. Harakatdagi korxonalarni kengaytirish va rekonstruksiya qilishga yoʻnaltirilgan milliy va xorijiy investitsiyalar samaradorligini oshirishning asosiy yoʻnalishlari. 3. Turarjoy qurilishini rivojlantirish boʻyicha davlat tomonidan belgilangan chora-tadbirlar. 4. Uy-joy kommunal sohasidagi islohotlar va ularning samaradorligi. 5. Qishloqda uy-joy qurilishi va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishning ustuvor yoʻnalishlari.
<i>Oʻquv maqsadi</i>	Talabalarni investitsiya siyosati, investitsiya dasturlari va loyihalari, iqtisodiyotni modernizatsiyalash, uy-joy qurilishi va kommunal sohadagi islohotlarning bugungi holati va uni

	takomillashtirish masalalari to'g'risidagi bilimlarini chuqurlashtirish.
<i>Pedagogik vazifa:</i> -Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar to'g'risida tushuncha berish; -Zamonaviy investitsiya siyosatining o'ziga xos tomonlari va iqtisodiyotdagi tuzilmaviy o'zgarishlarga ularning ta'sirini tushuntirish; -Investitsiya siyosati va iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi ustuvor yo'nalishlar haqida tushuntirish; -Investitsiyalarning tarkibi, tuzilmasi va zamonaviy yo'nalishlari mohiyatini ochib berish; - Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari holati to'g'risida tushuncha berish;	<i>O'quv faoliyati natijasi:</i> -Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar to'g'risida tushuncha beradi; -Investitsiyalar, investitsion faoliyat va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha qonun xujjatlari hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari Qurilish korxonalarida xo'jalik yuritishning zamonaviy uslub va shakllari mohiyatini ochib beradi; - Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari to'g'risida tushunchalar beriladi; - Turarjoy qurilishini rivojlantirish bo'yicha davlat tomonidan belgilangan chora-tadbirlar mohiyati yoritiladi; - Uy-joy kommunal sohasidagi islohotlar va ularning samaradorligi to'g'risida tushunchalar beradi; - Harakatdagi korxonalarni kengaytirish va rekonstruksiya qilishga yo'naltirilgan milliy va xorijiy investitsiyalar samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari mohiyati yoritib beriladi.
<i>O'qitish usullari</i>	Ma'ruza, blis-so'rov, texnika;
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruza matni, kompyuter texnologiyasi, ekspert varaqlari, grafiklardan foydalanish.
<i>O'qitish shakli</i>	"Jamo'a bo'lib ishlash", to'g'ri yo'naltirilgan va guruxlarda ishlash usullari.
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Mulohaza savollari

2.1.1. Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchi	Talaba
1-bosqich. Kirish (20 min.)	1.1.O'quv kursining asosiy mazmuni, tarkibiy tuzilishi va o'tiladigan mavzular bilan tanishtiradi. 1.2.O'quv kursi bo'yicha joriy, oraliq va yakuniy nazorat shakllari va reyting ballari bilan tanishtiradi. (1.(1.1.1) - Ilova) 1.3.Asosiy adabiyotlar ro'yxati taqdim etiladi. 1.4.O'tiladigan mavzuning maqsadi va kutiladigan natijani e'lon qiladi. 1.5. O'quv mashg'ulotida baholash me'zoni e'lon qilinadi. 1.6.O'quv mashg'ulotini o'tkazish tartibini tushuntiradi.	Eshitadi.
2-bosqich. Asosiy bosqich (50 min.)	2.1.Mashg'ulotning asosiy vazifalarini yechish uchun talabalar guruhlariga investitsiya siyosati, investitsion dasturlar tushunchalari bo'yicha har xil	Talabalar 3 guruhga bo'linadi va berilgan

	fikrlarni ko‘rib chiqish topshiriladi. Bajarilgan ishga talabalar baho beradilar. Guruhni baholash jadvali ilova qilinmoqda (2 (1.1.1) - Ilova). 2.2. Mavzu yoritiladi. 2.3. Investitsiya, investitsion dasturlar va investitsiya jarayoni to‘g‘risida tushuntiradi. Ma’ruza aqliy hujum usulidan foydalanilgan holda olib boriladi. (3 (1.1.1) - Ilova). 2.4. Tarqatma material beriladi. 2.5. Baholanadi.	texnologik usullar bo‘yicha ishlaydilar. Guruh bosh-liqlari ularni himoya qiladi.
3-bosqich. Yakuniy bosqich (10 min.)	3.1. O‘tilgan mashg‘ulot bo‘yicha yakun yasaydi, ular qayerlarda kerak bo‘lishi aytiladi. 3.2. Talabalar faoliyati tahlil qilinadi. 3.3. Mustaqil tayyorgarlik uchun uyga quyidagi vazifalar beriladi; - Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish moddiy-texnika bazasini takomillashtirish masalalari to‘g‘risida.	Talabalar eshitadi, yozib oladi.

1 (1.1.1) - Ilova

Baholash mezonlari: “Kapital qurilish iqtisodiyoti” kursi bo‘yicha talabalar quyidagi reyting ballarida baholanadi:

45% - 45 ball - joriy baho;

86-100% - 86,0 – 100,0 ball – “a’lo”

40% - 40 ball – oraliq baho;

71-85% - 71,0 – 85,0 ball – “yaxshi”

15% - 15 ball – yakuniy baho.

55-70% -55,0– 70,0 ball – «qoniqarli»

2 (1.1.1) – Ilova

Guruhni baholash jadvali

Guruhlar	Javoblarning aniq, ravshanligi (1,0)	Axborotning ishonchliligi (0,5)	Guruh a’zosining faolligi (0,5)	Umumiy ballar	Baho
1					
2					
3					

Guruh rahbarining chiqib tushuntirib berishi:

1,5 - 2 ball – a’lo; 1,0 - 1,4 ball – yaxshi; 0,5 - 0,9 ball – o‘rta

“Aqliy hujum” metodining asosiy qoidalari:

- olga surilgan fikr va g'oyalar tanqid ostiga olinmaydi va baholanmaydi;
- taklif qilinayotgan fikr va g'oyalar qanchalik fantastik va antiqa bo'lsa ham, uni baholashdan o'zingizni tiying!
- Tanqid qilmang – hamma bildirilgan fikrlar bir xilda bebahodir.

(2.1)

Ekspert varag'i №1

Investitsiya va investitsion loyihalar.

1. Investitsiya tushunchasi.
 2. Investitsion dasturlar va loyihalar haqida.
 3. Investitsiyalarning tarkibi, tuzilmasi va zamonaviy yo‘nalishlari to‘g‘risida.
- (Ma’lumot jadval /strukturaviy-mantiqiy sxema /klaster va hokozalarda taqdim etiladi)

mumkin, deb o‘ylamang.

Ekspert varag'i №2

Investitsiya siyosati va iqtisodiyotni modernizatsiyalash .

1. Qurilishga xorijiy investitsiyalarni jalb etish;
 2. Mavjud korxonalarni texnik, texnologik rivojlantirish va diversifikatsiyalash vazifalari.
 3. Uy-joy qurilishi va kommunal sohadagi islohotlar haqida.
- (Ma'lumot jadval /strukturaviy-mantikiy sxema /klaster va hokozalarda taqdim etiladi)

3-ilova (2.1)

O‘z-o‘zini tekshirish va baholash uchun nazorat savollar va topshiriqlari:

1. Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar to'g'risida .
2. Zamonaviy investitsiya siyosatining o'ziga xos tomonlari va iqtisodiyotdagi tuzilmaviy o'zgarishlarga ularning ta'siri to'g'risida tushuntirib bering.
3. Investitsiya siyosati va iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi ustuvor yo'nalishlari mohiyatini ochib berish.
4. Investitsiyalarning tarkibi, tuzilmasi va zamonaviy yo'nalishlari haqida.
5. Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari tushuntirib berish.
6. Investitsiyalar, investitsion faoliyat va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha qonun hujjatlari hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari to'g'risida.

4-ilova (2.1)

Insert jadvalining tuzilishi va uni tuldirish koidasi bilan tanishadilar.

Insert jadvali:

- ma'lumotlarni sistemalashtirishni (mustaqil o'qish/ma'ruza eshitish jarayonida olingan), uni tasdiqlash, aniqlashtirish yoki rad etish; qabul qilinayotgan ma'lumotning tushunarligini nazorat qilish, avval egallangan ma'lumotni yangisi bilan bog'lash qobiliyatlarini shakllantirishni ta'minlavdi:

O'qish jarayonida olingan ma'lumotlarni individual holda sistemalashtiradilar;

Matnda qo'yilgan belgilar asosida jadval ustunlarini to'ldiradilar:

- haqidagi bilimlaringa javob beradi;

“-” - haqidagi bilimlaringa qarama-qarshi;

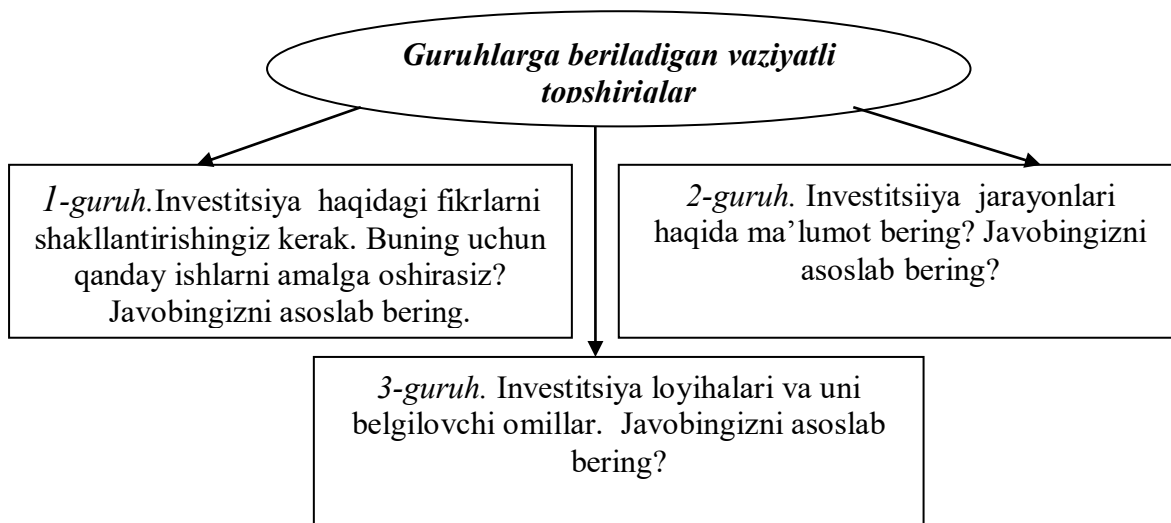
+ - yangi ma'lumotlar

? – tushunarsiz (aniqlashtirish, to'ldirishni talab qiladi)

Insert jadvali

	+	-	?

5 - ilova (2.1)

6-ilova (2.1.)

Guruhlar faoliyatini baholash mezonlari

Guruhlar	Javobning toʻlaligi (1,0)	Taqdimot-ning koʻrgazmaliligi (0,5)	Guruh ishtirokchilari-ning faolligi (0,5)	Ballarning umumiy hajmi	Bahosi
1-guruh					
2-guruh					
3-guruh					

Har bir guruh boshqa guruhning taqdimotini belgilangan koʻrsatkich va mezonlar asosida baholaydi. Guruhga qoʻyilgan baho – guruhdagi har bir talabaning bahosi hisoblanadi.

1,5 – 2 ball - “a’lo”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

2.2. Amaliyot ta’lim texnologiyasi

Oʻquv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
Oʻquv mashgʻulotining shakli	Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish (1-2-mashgʻulotlar).
Mavzu rejasi	<i>1-mashgʻulot</i> - Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar. - Zamonaviy investitsiya siyosatining oʻziga xos tomonlari va iqtisodiyotdagi tuzilmaviy oʻzgarishlarga ularning taʼsiri. - Investitsiya siyosati va iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi ustuvor yoʻnalishlar. - Investitsiyalarning tarkibi, tuzilmasi va zamonaviy yoʻnalishlari. - Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari. <i>2-mashgʻulot</i> - Investitsiyalar, investitsion faoliyat va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish boʻyicha qonun xujjatlari hamda Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari. - Harakatdagi korxonalarni kengaytirish va rekonstruksiya qilishga yoʻnaltirilgan milliy va xorijiy investitsiyalar samaradorligini oshirishning asosiy yoʻnalishlari. - Turarjoy qurilishini rivojlantirish boʻyicha davlat tomonidan belgilangan chora-tadbirlar. - Uy-joy kommunal sohasidagi islohotlar va ularning samaradorligi. - Qishloqda uy-joy qurilishi va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishning ustuvor yoʻnalishlari.
Mashgʻulotning maqsadi: Talabalarni investitsiya siyosati, investitsiya dasturlari va loyihalari, iqtisodiyotni modernizatsiyalash, uy-joy qurilishi va kommunal sohadagi islohotlarning bugungi holati va uni takomillashtirish masalalari toʻgʻrisidagi bilimlarini chuqurlashtirish.	
Pedagogik vazifalar: Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar toʻgʻrisida tushuncha berish;	Oʻquv faoliyati natijalari: - Investitsiyalar, investitsiyaviy dasturlar va loyihalar toʻgʻrisida tushuncha beradi; - Investitsiyalar, investitsion faoliyat va xorijiy

• Zamonaviy investitsiya siyosatining o'ziga xos tomonlari va iqtisodiyotdagi tuzilmaviy o'zgarishlarga ularning ta'sirini tushuntirish; • Investitsiya siyosati va iqtisodiyotni modernizatsiyalashdagi ustuvor yo'nalishlar haqida tushuntirish; • Investitsiyalarning tarkibi, tuzilmasi va zamonaviy yo'nalishlari mohiyatini ochib berish; • Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari holati to'g'risida tushuncha berish.	investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha qonun xujjatlari hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari Qurilish korxonalarida xo'jalik yuritishning zamonaviy uslub va shakllari mohiyatini ochib beradi; • Investitsiyaviy dastur va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari to'g'risida tushunchalar beriladi; • Turarjoy qurilishini rivojlantirish bo'yicha davlat tomonidan belgilangan chora-tadbirlar mohiyati yoritiladi; • Uy-joy kommunal sohasidagi islohotlar va ularning samaradorligi to'g'risida tushunchalar beradi; • Harakatdagi korxonalarni kengaytirish va rekonstruksiya qilishga yo'naltirilgan milliy va xorijiy investitsiyalar samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari mohiyati yoritib beriladi.
Ta'lim metodlari	Amaliy, suhbat, tezkor-so'rov
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari, markerlar, skotch, kompyuter texnologiyalari, o'quv materiallari
Ta'lim shakllari	Juftliklarda va guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida investitsiya siyosati” mavzusi
bo'yicha seminar mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabanning
I. Kirish bosqichi (15daqqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan o'quv natijalarini eslatadi. 1.2. Guruhlar ishini baholash mezonlarini e'lon qiladi (1-ilova). 1.4. Talabalarga mavzu bo'yicha qo'shimcha materiallar tarqatadi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.Talabalarni faollashtirish maqsadida tezkor-so'rov texnikasini qo'llab mavzu bo'yicha savollar beradi: - Investitsiyaning jamiyatdagi roli nimadan iborat? - Modernizatsiyalash deganda nimani tushunasiz? - Investitsion dasturlar va loyihalarni amalga oshirish mexanizmlari to'g'risida nimalarni bilasiz? - Investitsiya dasturlarni tashkil etishdagi	Berilgan savollarga javob beradilar. Ixtiyoriy 3 ta guruhga bo'linadilar. Berilgan qo'shimcha materiallar asosida ishlaydilar. Savol bo'yicha fikr almashadilar, mulohaza qiladilar va

	hujjatlar nimalardan iborat? Javoblarni diqqat bilan eshitadi, to'ldiradi, kamchiliklarini to'g'rilaydi. 2.2.Talabalarni ixtiyoriy ravishda 3 ta guruhga bo'ladi. Har bir guruhga topshiriq beradi (2-ilova). 2.3.Guruhlarda faoliyatni tashkil qiladi. Topshiriqni bajarishda faqat qo'shimcha materialdan foydalanish kerakligini aytadi Guruhlarni kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Javoblarni umumlashtiradi, xatolarini tuzatadi, xatosiz bajarilgan ishlarni rag'batlantiradi.	tayyor ma'lumotni format qog'oziga sxemalar, jadvallar asosida tushiradi. Tayyor materialni doskaga iladilar. Guruhdan bir ishtirokchi bajargan vazifalarini taqdim etadi.
III. O'yinni olib borishga tayyorgarlik (10 minut)	3.1. Mavzuning rejadagi uchta savolini umumlashtiradi, xulosalar qiladi. 3.2. Guruhlar ishini baholaydi va baholarni e'lon qiladi. 3.3.Mustaqil vazifa uchun topshiriq beradi: (1) seminar mashg'ulotining keyingi uchta savoliga qo'shimcha materiallar asosida tayyorlanib kelish; (2) har bir talabaga mavzuning o'tilgan reja savollari bo'yicha to'rttadan savol tayyorlab kelish (3-ilova).	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (2.2)

Baholash ko'rsatkichlari va mezonlari

Guruh	Baho	Baholash ko'rsatkichlari va mezonlari			
		Ma'lumot ning to'laligi	Guruh ishtirokchi larining faolligi	Ma'lumot ning taqdim etilishi	Jami
	Ball	1,0	0,5	0,5	2
1					
2					
3					

Guruh ishlarini umumlashtiruvchi baho

Guruh	1	2	3	Jami ball	Baho
1					
2					
3					

1,5 – 2 ball - “a’lo”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

2-ilova (2.2)

Ekspert varag'i №1

Investitsiya loyihasi to'g'risida tushuncha

1. Investitsiya loyihasi deganda nima tushuniladi?
2. Investitsiya loyihasining maqsadli funksiyalarini ochib bering.
3. Investitsiya loyihalarni amalga oshirishda qurilishning rolini tavsiflab bering.

Ekspert varag'i №2

Davlat investitsiya siyosati

1. Davlatning investitsiya siyosatiga xos bo'lgan xususiyatlari va ularning avvalgi investitsiya siyosatidan farqi nimada
2. Investitsiya jarayonining mamlakat iqtisodiy salohiyatini rivojlantirishga ta'sirining miqdoriy ko'rsatkichlariga misol keltiring.
3. To'g'ridan-to'g'ri xususiy xorijiy investitsiyalarni jalb etishni rag'batlantirish borasida qanday imtiyozlar mavjud?

3-ilova (2.2)

Nazorat uchun savollar (o'qituvchining varianti):

1. “Investitsiya” va “Kapital qo'yilmalar” tushunchalarini farqlab bering.
2. Kapital qo'yilmalarining qanday moliyaviy manbalari mavjud va ularning farqi nimada?
3. Siz kapital qo'yilmalar samaradorligini aniqlashning qanday yo'llarini bilasiz?
4. Investitsiyalarga nisbatan samarali variantni tanlash uchun qanday uslubdan foydalanish kerak?
6. Investitsiyalar tuzilmasini yaxshilashning natijalari nimada ko'rinadi?
7. Investitsiyalar samaradorligini baholashning eng zamonaviy metodlaridan qaysilarini bilasiz?
8. Kapital qo'yilmalar samaradorligini oshirishning qanday yo'llarini bilasiz?

5-mavzu	Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari
----------------	---

11.1. Ma'ruzada ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat	Talabalar soni:
O'quv mashg'ulotining shakli	Ko'rgazmali (vizuallashtirgan) ma'ruza (1-mashg'ulot) Bilimlarni mustahkamlash va kengaytirish mashg'uloti (2-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	<i>1-mashg'ulot</i> - Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholashning ilmiy, amaliy ahamiyati va tamoyillari. - Investitsiyaviy taklif va investitsiya loyihasini miqyoslari (ko'lam). - Investitsiya loyihalarini tanlash va baholash tartibi. - Investitsiyalarni tijorat, byudjet va iqtisodiy samaradorligi. <i>2-mashg'ulot</i> - Inflyatsiyani baholash. Diskontlash stavkasi. Diskontlash koeffitsiyenti. Real investitsiyalar samaradorligini baholash tamoyillari. - Sof keltirilgan (diskontlangan) daromad. Daromadlilik indeksi. Ichki daromadlilik normasi. Xarajatlarning qoplanish davri. - Investitsiya loyihalari samaradorligining tavakkalchilik xavfi va noaniqliklarni hisobga olgan holda baholashning o'ziga xos tomonlari. - Investitsiya loyihasining ijtimoiy oqibatlarini baholash va o'lchash. Investitsiya loyihalarini baholashda foydalaniladigan dasturlar paketi.
Mashg'ulotning maqsadi: Investitsiyalashning maqsadi va vazifalari, korxonaga investitsiya kiritish maqsadi, investitsiyalashning asosiy manbaalari, va yo'nalishlari, iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari va investitsiyalar portfelini shakllantirish bo'yicha tushunchalarni shakllantirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: - Investitsiyalar korxona ishlab chiqarishining rivojlanishidagi rolini tushuntirib beradi; - Investitsiyalashning asosiy manbaalari va yo'nalishlarini tushuntirib beradi; - Investitsiyalashning iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari haqida tushuncha beradi; - Korxonada investitsiyalashlar portfelini shakllantirish haqida tushuncha beradi; - Kapital qo'yilmalar bo'yicha investitsiya qarorlarini	O'quv mashg'ulotining natijalari: - Investitsiyalar korxona ishlab chiqarishining rivojlanishidagi rolini tushuntiradi; - Investitsiyalashning asosiy manbaalari va yo'nalishlarini tushuntiradi; - Investitsiyalashning iqtisodiy samara-dorligini baholash uslublari haqida tushuncha beradi; - Korxonada investitsiyalashlar portfelini shakllantirish haqida tushuncha beradi; - Kapital qo'yilmalar bo'yicha investitsiya qarorlarini tayyorlash bo'yicha tushuntirib beradi.

tayyorlash bo'yicha tushunchalar beradi;	
Ta'lim metodlari	Ma'ruza, savol-javob, namoyish etish, chizmalı organayzerlar texnikasi
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, kompyuter texnologiyalari, chizmalı organayzerlar.
Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy,
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanishga va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Savol-javob, reyting tizimi asosida baholash, nazorat savollari va vazifalar.

**“Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari” mavzusi bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchining	talabaning
I. Kirish bosqichi (5 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, o'qitish natijalarini, mavzuning rejasini e'lon qiladi. 1.2. Asosiy tushuncha va iboralarni o'qib eshittiradi.	Tinglaydilar. Yozib oladilar.
II. Asosiy bosqich (70 daqiqa)	2.1.Talabalarni faollashtirish maqsadida savol-javob o'tkazadi: - Investitsiya deganda nimani tushunasiz? - Korxonaning investsion faoliyati deganda nimani tushunasiz? - Innovatsiya deganda nimani tushunasiz? 2.2.Ekranda slaydlarni namoyish etib, mavzuning birinchi rejadagi savoli asosida tushuntiradi (1-savol – Investitsiya tizimi va shunga taalluqli tushunchalar.) 2.3. Faollashtirish maqsadida savol bilan murojaat qiladi: - Korxonalarni investitsiyalash deganda nimani tushunasiz? - Investsiyalarning qanda turlarini bilasiz? 2.4. Ikkinchi savol yuzasidan materiallarni namoyish etib, mohiyatini tushuntiradi (2-savol – Investitsion loyihasini tasniflash). 2.5. Ekranda uchinchi savolga oid materiallarni namoyish qiladi va sharhlaydi (3-savol – «Investitsiya» tushunchasi. Uning	Savollarga javob beradi.Eshitadilar, zarur ma'lumotlarni yozib boradilar. Qiziqtirgan savollari yuzasidan savollar beradilar. Savollarga javob beradilar. Eshitadilar. Zarur ma'lumotlarni yozib boradilar. Eshitadilar, zarur ma'lumotlarni yozib boradilar

	maqsadlari). 2.6. Turtinchi savolga tegishli materiallarni ekranda namoyish qilib, mazmunini sharhlaydi	
III. Yakuniy bosqich (5 daqiqa)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, xulosalar qiladi va yakun yasaydi. 3.2. Savol-javob jarayonida faol ishtirok etgan talabalarni rag‘batlantiradi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: ma’ruza matnini insert texnikasini qo‘llagan holda o‘rganib kelish va seminar mashg‘ulotiga tayyorlanib kelish	Vazifani yozib oladi.

“Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari” mavzusi bo‘yicha ma’ruza mashg‘ulotining texnologik xaritasi (2-mashg‘ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1. Mavzuning nomi, maqsadi, o‘qitish natijalarini, mavzuning rejasini eslatadi. 1.2. Ma’ruza mashg‘uloti avvalgisidek vaziyatlarni hal etishga qaratilishini aytadi. 1.3. Talabalarni ixtiyoriy ravishda 3 ta guruhga bo‘ladi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1. Talabalarni faollashtirish maqsadida aqliy hujum metodini qo‘llaydi: - Investitsiyani ko‘paytirishning qanday yo‘llarini bilasiz? Javoblarni doskada yozib boradi. 2.2. Berilgan javoblarni guruhlashtirishni taklif qiladi. Uchta guruhga topshiriq beradi: 1. Investitsiyaning manbaalari. 2. Investitsiyaning shakllanish jarayoni. 3. Investitsiya loyihasini tuzish. 2.3. Guruh ishlari taqdimoti bo‘lishini aytadi. Taqdimot uchun har bir guruhga 3 daqiqadan vaqt beradi. 2.4. Namoyish etish orqali guruhning umumiy maqsadlari, uning samaradorligiga	Savollarga javob beradilar. Har bir guruh o‘z topshirig‘i ustida ishlaydi. Javoblarini qog‘oz varaqlariga yozib, doskaga iladi. Har bir guruhdan bittadan ishtirokchi chiqib o‘z ishlarini sharhlaydi va izohlaydi. Guruhlarda

	ta'sir etuvchi omillari haqida tushuntiradi, hamda xodimlarning mehnat faoliyatini asoslab beradi. 2.5.Talabalarni 3 ta guruhga bo'ldi va vaziyatli topshiriqlar beradi. Guruhlar ishini kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi. 2.6.Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Ishlarni muhokama qiladi, kamchiliklarni to'ldiradi, xatolarni tuzatadi.	vaziyatli topshiriqni bajarishga kirishadi. Har bir guruhdan bittadan ishtirokchi chiqib o'z ishlarini taqdim qiladi.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.Mavzuni umumlashtiradi, xulosalar qiladi, yakun yasaydi. 3.2.Guruhlar ishini baholaydi, faol ishtirokchilarni alohida qayd qiladi. 3.3.Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: nazorat savollariga og'zaki javob berish.	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

11.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Amaliyot – anjuman (1-mashg'ulot) Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish (2-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	1. Investitsiyalar korxona ishlab chiqarish salohiyatini rivojlantirish va mustahkamlash vositasi sifatida. 2. Korxonada investitsiyalashning asosiy manbalari va yo'nalishlari. 3. Investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini baholash. 4. Investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari. 5. Korxonada investitsiyalar portfelini shakllantirish. 6. Kapital qo'yilmalar bo'yicha investitsiya qarorlarini tayyorlash.
Mashg'ulotning maqsadi: Investitsiyalashning maqsadi va vazifalari, korxonaga investitsiya kiritish maqsadi, investitsiyalashning asosiy manbaalari, va yo'nalishlari, iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari va investitsiyalar portfelini shakllantirish bo'yicha tushunchalarni shakllantirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: Investitsiyalar korxona ishlab chiqarishining rivojlanishidagi rolini	O'quv mashg'ulotining natijalari: - Investitsiyalar korxona ishlab chiqarishining rivojlanishidagi rolini tushuntiradi; - Investitsiyalashning asosiy manbaalari va

tushuntirib beradi; • Investitsiyalashning asosiy manbaalari va yo‘nalishlarini tushuntirib beradi; • Investitsiyalashning iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari haqida tushuncha beradi; • Korxonada investitsiyalashlar portfelini shakllantirish haqida tushuncha beradi; • Kapital qo‘yilmalar bo‘yicha investitsiya qarorlarini tayyorlash bo‘yicha tushunchalar beradi;	yo‘nalishlarini tushuntiradi; • Investitsiyalashning iqtisodiy samara-dorligini baholash uslublari haqida tushuncha beradi; • Korxonada investitsiyalashlar portfelini shakllantirish haqida tushuncha beradi; • Kapital qo‘yilmalar bo‘yicha investitsiya qarorlarini tayyorlash bo‘yicha tushuntirib beradi.
Ta’lim metodlari	tezkor-so‘rov, munozara
Ta’lim vositalari	Ma’ruza matni, dokladlar, o‘quv materiallari
Ta’lim shakllari	Frontal, jamoaviy,
O‘qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo‘ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari” mavzusi bo‘yicha amaliyot mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg‘ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	talabanning
Tayyorlov bosqichi	Referat mavzularining ro‘yxatini aniqlaydi. Mavzularni dokladchilar tomonidan tanlab olinishini, hamda har bir dokladchiga taqrizchi tayinlanishini tashkil qiladi. Dokladchilarga mavzusi bo‘yicha reja tuzish vazifasini beradi. Hamma talabalarga ma’ruza matnini o‘rganib chiqishni, rejalar bo‘yicha savollar tayyorlash vazifasini beradi va mustaqil tayyorlanishlari uchun adabiyotlar ro‘yxatini taqdim qiladi. Dokladchilarga taklimotni ko‘rgazmali materiallar asosida o‘tkazilishini uqtiradi.	Mavzu tanlab oladilar va mashg‘ulotga tayyorlanadilar. Dokladchilar referat rejasini tuzadilar. Har bir mavzu bo‘yicha savollar tayyorlaydilar va zarur adabiyotlar ro‘yxatini yozib oladilar.

Taqdimotlarning tuzilishi va ko‘rinishini muhokama qiladi		
I. Kirish bosqichi (5 daqiqa)	1.1. Seminar mashg‘ulotining mavzusini eslatadi. Mashg‘ulotining shakli va o‘tkazilish tartibini tushuntiradi. 1.2. Doklad qiluvchilar va taqrizchilar bilan tanishtiradi. 1.3. Baholash ko‘rsatkichlari va mezonlarini e‘lon qiladi. 1.4. Taqdimotlar reglamentini aniqlaydilar.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (65 daqiqa)	2.1. Birinchi dokladchiga so‘z beradi. Material mazmunining mantiqan bog‘liqligini, bayon etish usuli va talabalar munosabatini kuzatadi. Talabalar tomonidan savol byerishni taklif qiladi. Savollar beradi, dokladning asosiy mohiyatini aniqlashtiradi. 2.2. Taqrizchilarga so‘z beradi va talabalarga savollar berishni taklif qiladi. Asta-sekin o‘quv mashg‘ulotini munozara shakliga o‘tkazgan holda, doklad mazmunini jamoaviy muhokama qilishni taklif qiladi. 2.3. Mavzu mazmunining talabalarga qay darajada tushunarligini (dokladchilarga berilayotgan savollar mazmuni va savollarga berilayotgan javoblardan kelib chiqib) baholaydi. Talabalarga “munozara ishtirokchisi uchun eslatma”ni eslatadi va munozara boshlanishini e‘lon qiladi. Bildirilayotgan fikrlarga nisbatan demokratik yondashish va faollik, qiziquvchanlikni namoyish qiladi. Ishonchli muloqot tonini qo‘llaydi. 2.4. Qisqacha umumlashtirib dokladga yakun yasaydi. Dokladning asosiy mohiyatini, munozara, muhokama natijalarini qayd qiladi. 2.5. Keyingi dokladlarni ham shu yo‘sinda muhokama qiladilar.	Tayyorlangan doklad bo‘yicha so‘zga chiqadi, tayyorlangan ko‘rgazma-li materiallar asosi da taqdimot qiladi, berilgan savollarga javob beradi. Taqrizchi o‘z fikrini bildiradi, savollar beradi. Jamoa bo‘lib doklad mazmunini muhokama, munozara qiladilar. Munozara qiladilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Anjuman natijalari yuzasidan xulosa qiladi, mavzuga yakun yasaydi: - mavzu bo‘yicha yakuniy xulosani shakllantiradi; - doklad qiluvchilar va mashg‘ulot ishtirokchilarining tayyorgarligini, munozara,	Eshitadilar.

	muhoqama jarayonidagi faolligini baholaydi va baholarni e'lon qiladi; - ma'ruza-anjuman mashg'uloti natijalariga umumiy baho beradi. 3.2. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa byeradi: (1) nazorat savollariga og'zaki javob berish.	Vazifani yozib oladilar.
--	---	--------------------------

“Investitsiyalar iqtisodiy samaradorligini baholash uslublari” mavzusi bo'yicha seminar mashg'ulotining texnologik xaritasi
(2-mashg'ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e'lon qiladi, ularning ahamiyatliligi va dolzarbligini asoslaydi. 1.2.Talabalar faoliyati reyting tizimi asosida baholanishini uqtiradi (maks.ball 2) 1.3. Mashg'ulot oxirida test o'tkazilishini aytadi. 1.2.Quyidagi savollar yordamida talabalarni bilimlarini faollashtiradi: Investitsiyalar samaradorligi deganda nimani tushunasiz? - Investsiya loyihasini amalga oshirishga nima ta'sir etadi? (1-ilova) Bilimlarni faollashtirish jarayonida, o'quv muammosini yechish faoliyatida faol ishtirok etish uchun talabalar egallagan bilimlarning yetarliligini aniqlaydi.	Tinglaydilar. Savollarni muhoqama qilib, ularga javob beradi. Mulohaza qiladilar, fikr almashadilar.
II. Asosiy bosqich (55 daqiqa)	2.1. Muammoli vazifalar va savollarni o'qiydi. 2.2. Talabalar bilan birgalikda muammolarni ishlab chiqishga harakat qiladi. (2-ilova) Muammoni ishlab chiqishda talabalar bilan birgalikda taklif qilingan variantlarni tahlil qiladi. Taklif qilingan variantlarni aniqlashtiradi, o'zgartirishlar kiritada va ulardan bittasida to'xtaydi. 2.3. Talabalarni uchta kichik guruhga bo'ladi va hamkorlikda muammoli vazifani hal etishni taklif qiladi. (3-ilova)	O'z fikrlarini bildiradilar. Uchta guruhga bo'linadilar. Taklif qilingan muammoli vazifani hal etishga kirishadilar. Natijalarni taqdim etadilar. Boshqa guruh

	2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Yo'naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to'ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. (4-ilova) 2.5. Muammoli vazifani hal etishda yuzaga kelgan barcha kiyinchilik va tafovutlarni qayd etib, xulosalar qiladi. 2.6. Talabalar bilan birgalikda javoblarning to'laligini baholaydi, to'liq bo'lmagan javoblarni o'zi to'ldiradi. 2.7. Har bir talabaga muammoni yechishda qilgan xulosalarini jadvalda qayd etishlarini so'raydi. 2.8. Seminar mavzusi bo'yicha yakuniy xulosalar qiladi.	a'zola-rining bergan savollariga javob beradi. Eshitadilar, kospekt daftarlariga qisqacha qayd qilishadi. Muammoni hal etish variantlari yuzasidan o'z fikrlarini bildiradilar.
III. Yakuniy bosqich (15 minut)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2. Amalga oshirilgan faoliyatning kelajakda kasbiy faoliyatlari uchun zarurligini qayd qiladi. 3.3. Faol ishtirok etgan talabalarni qayd etib, baholarini e'lon qiladi. 3.4. Test o'tkazish uchun test varaqlarini tarqatadi. (5-ilova) 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga og'zaki javob berish; (2) qo'shimcha adabiyotlardan mavzuga tegishli bo'lgan yangi ma'lumotlarni to'plash. BBB jadvalinin to'ldiring. (6-ilova)	Eshitadilar. Test varag'iga ismi, familiyasi va guruhini yozib, testni yechadi va tugatib, topshiradi. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (11.2)

Ma'ruza-anjumanda taqdim etiladigan mavzular:

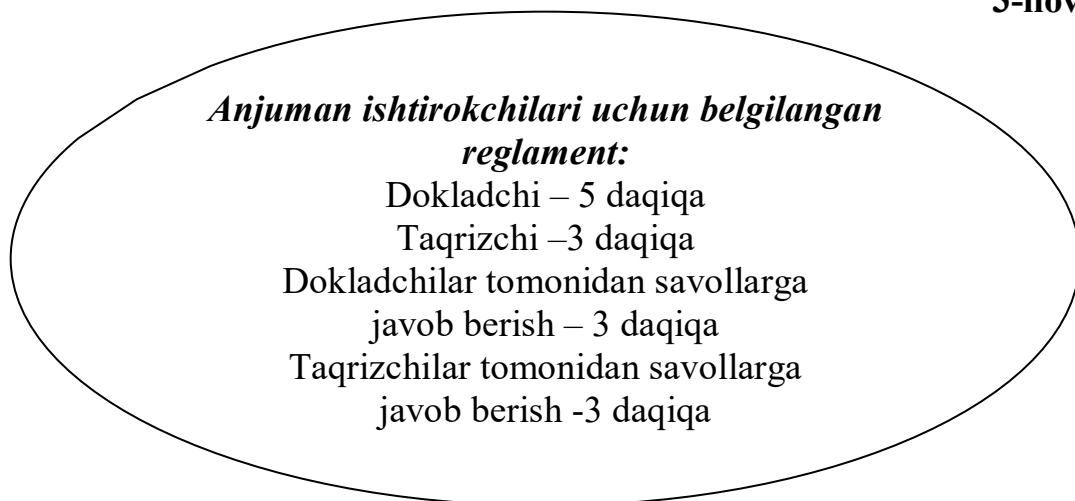
1. Korxonalarni investitsiyalashning asosiy tushunchalari.
2. Investitsiyaning mohiyati va ularni tasniflash.
3. Investitsiya tushunchasi va uning asosiy maqsadlari.

2-ilova (11.2)

Munozara ishtirokchilarini baholash mezonlari

Baholash mezonlari (ballda)	Doklad qiluvchilar			
1.Doklad mazmuni (1,0): - dolzarbligi; -bayon qilinishining tushunarligi, izchilligi va mantiqiy bog‘liqligi; - xulosaning aniq shakllantirilishi. 2.Foydalanilayotgar ma’lumotning yangiligi (0,5) 3.Taqdimotda qo‘llanilgan vositalar (0,4) 4. Reglamentga rioya qilish (0,1)				
Jami:				
	taqrizchilar			
1.Dokladni yangilik bila to‘ldirganligiga (0,5) 2. Dokladning kuchli va bo‘sh tomonlarini aniq ko‘rsatganiga (1,5)				
Jami:				
	Munozara ishtirokchilari			
1.Savollar: - hajmi (0,1 har bir savol uchun); - mazmuni va mohiyati bo‘yicha (0,3) 2. Qo‘shimcha kiritganiga (1,0)				
Jami:				

3-ilova (11.2)

4-ilova (11.2)

Munozara ishtirokchisiga eslatma

Munozara munosabatlarni hal etish emas, balki muammolarni yechimini hamkorlikda topish metodidir.

Boshqalar ham fikr bildirishlariga imkoniyat yaratish uchun uzoq gapirma.

Aqlli fikrlaring maqsadga yetishi uchun soʻzlaringni taroziga sol, oʻylab, soʻngra gapir, his-tuygʻularingni nazorat qil.

Taqrizchi va opponent fikrini toʻgʻri tushunishga harakat qil. Uning fikrini hurmat qil.

Faqat munozara mavzusi boʻyichagina, aniq fikr bildir.

Oʻz taqdimoting bilan kimgadir yoqishga yoki aksincha xafa qilishga urinma.

5-ilova (11.2)

Nazorat savollari va topshiriqlari:

1. Investitsion siyosat nima va u davlat va korxonalar miqyosida qanday maqsadlarni koʻzda tutadi?
2. “Investitsiyalar” va “kapital qoʻyilmalar” tushunchalari oʻrtasidagi farqlarni tavsiflab bering.
3. Investitsion jarayonlarni qaysi asosiy bosqichlar tavsiflaydi?
4. Investitsiyalar tarkibi va tuzilmasi nima va ularning korxona iqtisodiyotidagi taʼsiri?
5. Korxonalar investitsion siyosatining mohiyati nimada?
6. Investitsiyalarning qoplanish muddati nima va va qanday aniqlanadi?

6-Ilova (11.2)

BBB jadvalini toʻldirish uchun tavsiyalar

1. Tayanch ibora va tushunchalar bilan tanishib chiqing.
2. BBB jadvalini toʻldirish uchun tayanch ibora va tushunchalarning tartib raqamidan foydalaning.

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
1	2	3

6-mavzu	Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish va rejalashtirish
----------------	---

5.1. Maʼruzada taʼlim texnologiyasi

Oʻquv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
----------------------------	------------------------------

O'quv mashg'ulotining shakli	Informatsion ma'ruza
Mavzu rejasi	1.Qurilish ishlab chiqarishi va uni tashkil etish. Qurilishni tashkil etish shakllari va uslublari. 2.Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etishda progressiv texnologiyalarni qo'llash, nuqtaviy, kompleks blokli va potok uslublari qurilishni tashkil etish. 3.Qurilishda korxonalarning ishlab chiqarish va tashkiliy tuzilmasi. 4.Rejalashtirish - qurilish ishlab chiqarishini boshqarishdagi muhim bo'g'in sifatida. Qurilishda joriy va strategik rejalashtirish. 5.Bozor munosabatlari sharoitida qurilishni rejalashtirishning xususiyatlari, tamoyillari va uslublari. 6.Qurilishda biznes-reja. Biznes-rejaning asosiy bo'limlari va ularni ishlab chiqish tamoyillari.
Mashg'ulotning maqsadi: Talabalarda qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish, uning shakllari va uslublari, tashkiliy tuzilma, rejalashtirish hamda biznes reja, qurilish korxonasining kelajakdagi holatini bashorat qilishning maqsadi va vazifalari to'g'risida bilimlarini shakllantirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: • Rejalashtirish va bashorat qilish tushunchasiga ta'rif berish va mazmunini yoritish; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari, maqsadi va vazifalari haqida tushuncha berish; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari va tamoyillari yoritish; • Qurilish ishlab chiqarishi dasturining ahamiyatli tomonlarini tushuntirish; • Rejalashtirish texnologiyasining mazmunini yoritish; • Biznes-reja va uning mazmuni tushuntirish; • Qurilish korxonasini kelajakdagi holatini oldini bashorat qilishning maqsadi va vazifalarini yoritish.	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Rejalashtirish va bashorat qilish tushunchasiga ta'rif beridi va uning mazmunini yoritib beradi; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari, maqsadi va vazifalari haqida tushuncha beradi; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari va tamoyillari va uning ahamiyati haqida tushuntirib beradi; • Qurilish ishlab chiqarish dasturining ahamiyatli tomonlarini tushuntirib beradi; • Rejalashtirish texnologiyasining mazmunini tushuntirib beradi; • Biznes-reja va uning mazmuni, biznes – rejaning korxona ishidagi ahamiyatini tushuntirib beradi; • Korxonani kelajakdagi holatini oldini bashorat qilishning maqsadi va vazifalarini yoritib beradi.
Ta'lim metodlari	Ma'ruza, namoyish etish, tezkor-so'rov
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, kodoskop, slaydlar, format qog'ozlari, markerlar, skotch, chizmalari

	organayzerlar.
Ta'lim shakllari	Frontal, guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Og'zaki nazorat, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish va rejalashtirish” mavzusi bo'yicha
ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	talabaning
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e'lon qiladi. O'quv mashg'ulotining noan'anaviy tarzda o'tkazilishini tushuntiradi. 1.2.Har bir talabaga tayanch konspekt tarzida material tarqatadi (1-ilova). Tayanch konspektidan qanday foydalanish kerakligi haqida tushuntiradi (instruktaj o'tkazadi). 1.3. Ekranda tayanch konspektning birinchi varag'ini namoyish qiladi va uni sharhlaydi. 1.4. Mavzu yakunida o'tilgan material bo'yicha test o'tkazilishi haqida ogohlantiradi (maks. baho 2).	Tinglaydilar. Savollar beradi. Eshitadi va yozib oladi.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1. Tayanch konspektning birinchi savolga tegishli bo'lgan materiallarini ekranda namoyish qiladi va ma'ruzani o'qiydi (1-savol – «Rejalashtirish» tushunchasining mazmuni. Korxona faoliyatini rejalashtirishni tashkil etishning tarkibiy tuzilishi. Funksional jihatdan xodimlarni boshqarish. Tashkiliy jihatdan rejalashtirish kabi savollarni sharhlaydi va mazmunini yoritadi). Tayanch konspektlariga namoyish etilgan qo'shimcha ma'lumotlarni yozib qo'yishni taklif qiladi. Asosiy tushuncha va iboralarni yozdiradi. 2.2.Ekranda tayanch konspektning 2-savolga oid bo'lgan materiallarni namoyish qiladi. (2-savol–Korxona faoliyatini rejalashtirish. Zamonaviy korxonalar faoliyatini rejalashtirishning tarkibiy tuzilishi).	Tayanch konspektlarini to'ldiradilar. Tayanch konspektlarini to'ldiradilar.

	2.3. Ekranda tayanch konspektining 3-savolga tegishli belgan materiallarni namoyish qilib ma'ruza o'qishda davom etadi (3-savol – Korxona faoliyatini rejalashtiruvchi subyektlar. Rejalashtirilayotgan obyekt.). Materialni sharhlaydi, mazmunini yoritadi va asosiy tushunchalarni yozdiradi. 2.4. Savol-javob texnikasidan foydalangan holda quyidagi savollarga javob berishlarini taklif qiladi: - Korxona faoliyatini rejalashtirish deganda nimani tushunasiz? - Bashorat qilish nima? - Biznes-reja nima? Javoblarni doskaga yozib boradi. 2.5. Talabalarni uchta guruhga bo'ladi va har bir guruhga format qog'ozini tarqatadi. Har bir guruhga to'plangan ma'lumotlarni toifalarga birlashtirib, toifali jadval ishlab chiqishini taklif qiladi. 2.6. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Guruhlarga toifali jadvallarga qo'shimchalar kiritishni taklif qiladi. 2.7. Guruh ishlarini tahlil qiladi, toifali jadvallariga qo'shimchalar va tuzatishlar kiritadi. Toifali jadvalning oxirgi hosil bo'lgan variantini daftarlariga yozib qo'yishni taklif qiladi.	Yozadi va o'z fikrlarini bildiradilar. Savollarga javob beradilar. Fikr almashadilar. Javoblarini izohlaydilar. Guruhlarda ishlaydilar. Fikr almasha dilar. Sardor guruh ishtirokchilari tomonidan bildirilayotgan fikrlarni format qog'oziga yozadi. Guruh sardorlari doskaga format qog'ozlarini iladilar. Guruh a'zolari bir-birining toifali jadvallariga qo'shimchalar kiritadi.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1. Talabalar diqqatini mavzunining asosiy tomonlariga qaratgan holda, rejaning dastlabki uchta savoliga yakun yasaydi. 3.2. Guruhlar faoliyatini baholaydi. O'quv mashg'uloti natijalarini sharhlaydi. Mavzuning qolgan uchta savolini keyingi o'quv mashg'ulotida ko'rib chiqilishini e'lon qiladi. 3.4. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: mavzuning keyingi savollarini o'rganib kelish; nazorat savollariga og'zaki javob berish (2-ilova).	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

**«Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish va rejalashtirish» mavzusi bo'yicha
ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi
(2-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	talabanning
I. Kirish bosqichi (5 daqiqa)	1.1.Mavzuni nomi, maqsadi, kutilajak o'quv natijalarni hamda tayanch konspektidan foydalanish qoidasini eslatadi. 1.2. Mavzu yakunida o'tilgan material bo'yicha test o'tkazilishi haqida ogohlantiradi (maks. baho 2 ball).	Tinglaydilar. Yozib oladilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.4-rejaning mazmunini yoritadi. (4-savol – Reja, rejalashtirish kabi tushunchalar. Korxona faoliyatini doimiy rejalashtirish-ning maqsadi.bozor va reja o'zaro qanday kelishuvga asoslanadi). 2.2.Ekranda tayanch konspektining 5-savolini (5-savol – Korxona faoliyatini rejalashtirishning tamoyillari, vazifalari va maqsadlari) tushuntiradi va sharhlaydi. 2.3 6-savolni (6-savol – Biznes-reja bo'lim va ko'rsatkichlariga qisqacha tavsif) ekranda namoyish qiladi va ma'lumotlarni sharhlaydi, mazmunini ochib beradi. Talabalar diqqatini asosiy tushunchalarga qaratadi.	Eshitadilar. Tayanch konspektlarini to'ldiradilar. Eshitadilar. Eshitadilar, kerak ma'lumotlarni yozib oladilar. Savollar bo'yicha fikr bildiradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.Mavzuni umumlashtiradi, xulosalar qiladi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2.Qog'oz varaqlarini tarqatadi (test o'tkazish uchun). Ekranda test savollarini namoyish qiladi (3-ilova). O'tkazilgan test savollarining natijalarini keyingi o'quv mashg'ulotida e'lon qilishini aytadi. 3.4. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi. Keyingi o'tiladigan mavzu bo'yicha ma'ruza matnlarini tarqatadi va uni insert texnikasini qo'llab, o'rganib chiqishni uqtiradi.	Eshitadilar. Qog'oz varaqlariga ismi, familiyasi, guruhini yozadilar. Test savollariga javob berishadi va topshiradilar. Vazifani yozib oladilar.

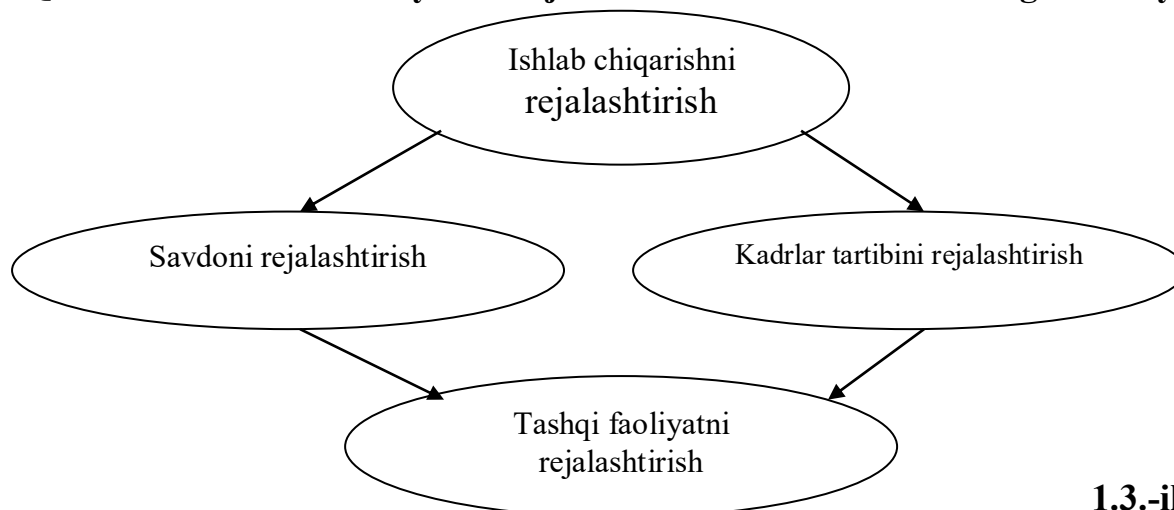
1.1-ilova (5.1.)

Rejalashtirish – yordamida boshqaruv qarorlarini amalga oshirishning maqsad, vazifa va usullari aniqlanadi .

Tadbirkorlik – faoliyatining muvaffaqiyatga erishishi ko‘p jihatdan ishlab chiqarishni ichki rejalashtirishning sifatiga bog‘liq bo‘ladi.

1-2-ilova (5.1.)

Qurilish korxonasi faoliyatini rejalashtirishni tashkil etishning tarkibiy tuzilishi

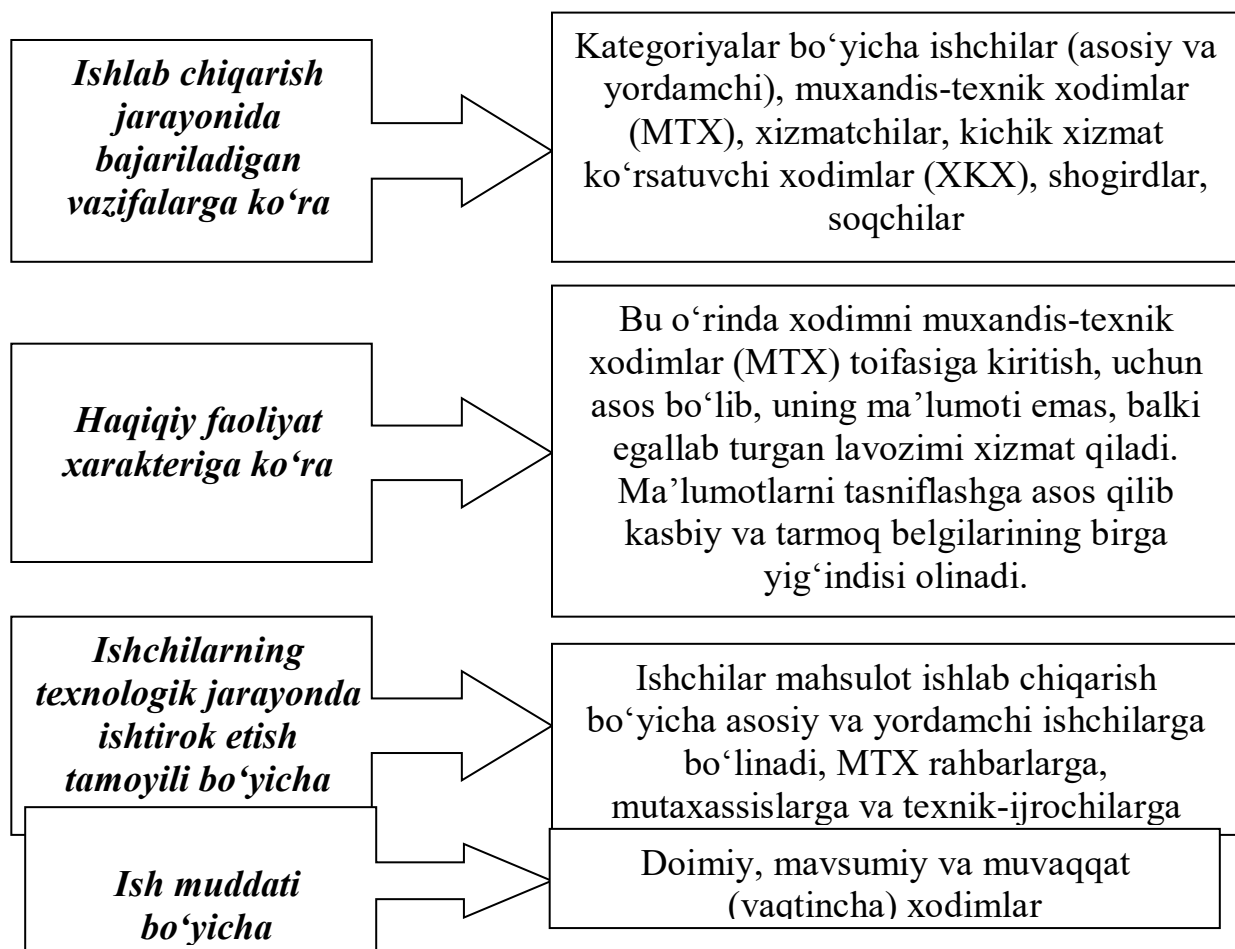

1.3.-ilova (5.1.)

Funksional jihatdan xodimlarni boshkarish – bu kadrlar sohasidagi ishlar bilan bog‘liq bo‘lgan barcha vazifalar va qarorlar (masalan, kadrlarni tanlash, ulardan foydalanish, malakasini oshirish, mehnatiga haq to‘lash, ishdan bo‘shatish va hokazo) demakdir.

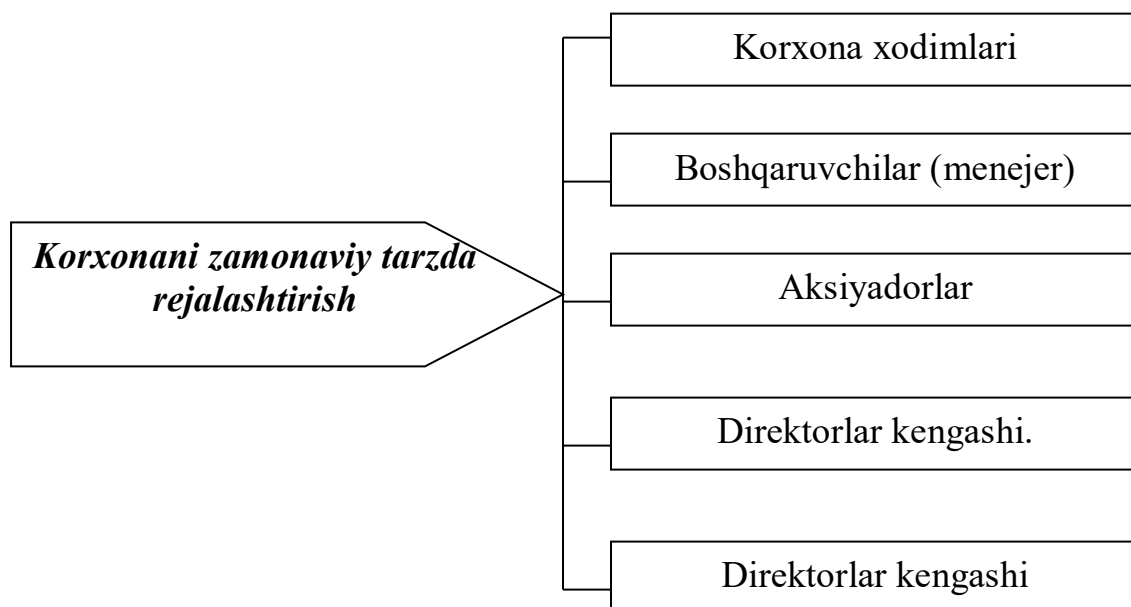
1.4.-ilova (5.1.)

1-savol. Korxona xodimlarini o'z kasbi bo'yicha rejalashtirishda xodimlarning malakaviy guruhlanishi

2-savol

Qurilish korxonasi ishini rejalashtirishda korxona xodimlarining zamonaviy tuzilishi

5.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish mashg'uloti
Mavzu rejasi	1.Qurilish ishlab chiqarishi va uni tashkil etish. Qurilishni tashkil etish shakllari va uslublari. 2.Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etishda progressiv texnologiyalarni qo'llash, nuqtaviy, kompleks blokli va potok uslublari qurilishni tashkil etish. 3.Qurilishda korxonalarining ishlab chiqarish va tashkiliy tuzilmasi. 4.Rejalashtirish - qurilish ishlab chiqarishini boshqarishdagi muhim bo'g'in sifatida. Qurilishda joriy va strategik rejalashtirish. 5.Bozor munosabatlari sharoitida qurilishni rejalashtirishning xususiyatlari, tamoyillari va uslublari. 6.Qurilishda biznes-reja. Biznes-rejaning asosiy bo'limlari va ularni ishlab chiqish tamoyillari.
Mashg'ulotning maqsadi: Talabalarda qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish, uning shakllari va uslublari, tashkiliy tuzilma, rejalashtirish hamda biznes reja, qurilish korxonasining kelajakdagi holatini bashorat qilishning maqsadi va vazifalari to'g'risida bilimlarini shakllantirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: • Rejalashtirish va bashorat qilish tushunchasiga ta'rif berish va mazmunini yoritish; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari, maqsadi va vazifalari haqida tushuncha berish; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari va tamoyillari yoritish; • Qurilish ishlab chiqarishi dasturining ahamiyatli tomon-larini tushuntirish; • Rejalashtirish texnolog-iyasining mazmunini yoritish; • Biznes-reja va uning mazmuni tushuntirish; • Qurilish korxonasini kelajakdagi holatini oldini bashorat qilishning maqsadi va vazifalarini yoritish.	O'quv faoliyatining natijalari: • Rejalashtirish va bashorat qilish tushunchasiga ta'rif beridi va uning mazmunini yoritib beradi; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari, maqsadi va vazifalari haqida tushuncha beradi; • Qurilishda rejalashtirishning uslubiy asoslari va tamoyillari va uning ahamiyati haqida tushuntirib beradi; • Qurilish ishlab chiqarish dasturining ahamiyatli tomonlarini tushuntirib beradi; • Rejalashtirish texnologiyasining mazmunini tushuntirib beradi; • Biznes-reja va uning mazmuni, biznes –rejaning korxona ishidagi ahamiyatini tushuntirib beradi; • Korxonani kelajakdagi holatini oldini bashorat qilishning maqsadi va vazifalarini yoritib beradi.
Ta'lim metodlari	Muammoli metod
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari, markerlar, skotch, o'quv materiallari, kompyuter texnologiyalari.
Ta'lim shakllari	Frontal, guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi

**“Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish va rejalashtirish” mavzusi bo‘yicha
amaliy mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg‘ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Mavzuni aniqlaydi, ta’lim maqsadlarini qo‘yadi, o‘quv natijalarini rejalashtiradi. Ta’lim maqsadlaridan kelib chiqib, o‘quv aqliy topshiriqlarni (diferensial) ishlab chiqadi (1-ilova). Guruhlar uchun guruh ichidagi faoliyatning samaradorligini ta’minlaydigan yozma instruksiyalar tayyorlaydi (2-ilova).	
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan o‘quv natijalarini e’lon qiladi. Mavzuning ahamiyatliligini va dolzarbligini asoslaydi. 1.2.Talabalar bilimini faollashtirish maqsadida mazmunli javob talab etadigan savollar bo‘yicha suhbat tashkil qiladi (3-ilova). Bilimlarni faollashtirish jarayonida muammoning yechimini topish faoliyatida zarur bo‘lgan bilimlar yetarliligini aniqlaydi.	Mavzuni yozadilar. Savollarga javob beradilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.O‘quv topshiriqlarini beradi, ularni yechimini topish yo‘llari va ketma-ketligini muhokama qiladi. O‘quv mashg‘uloti yakunida qanday natijalarga erishishini ma’lum qiladi. Guruhlar ishi natijalarini taqdim etish shakllarini e’lon qiladi. Har bir talaba va umuman guruhlar ishini baholash mezonlarini tushuntiradi (5-ilova). 2.2.Talabalarni kichik guruhlariga bo‘ladi. Guruhlarga topshiriqlarni	Topshiriqni muhokama qiladilar. O‘quv material, instruksiya va individual natijalar kartochkalari bilan tanishib chiqadilar. Guruhlar ishini rejalashtiradi. Guruh ichida topshiriqlarni taqsimlaydi. Topshiriqlarni

	tarqatadi. Topshiriqni bajarishda qanday qo‘shimcha materialdan foydalanish mumkinligini tushuntiradi. 2.3.Guruhiy topshiriqlarni bajarish instruksiyasini doskaga iladi va talabalar bilan muhokama qiladi. 2.4.Individual ish kartochkalarini tarqatadi. 2.5.Guruhlarda faoliyatni tashkil qiladi. Talabalar ishini kuzatadi vash u bilan birga: - guruhlarini nazorat qiladi, lekin ularni boshqarmaydi; - aniq topshiriqlarni bajarish uchun zarur bo‘lgan malakalarni shakllantiruvchi individual ishiga diqqatini qaratadi. Topshiriqlarni yechimini topish vazifasi qay darajada bajarilganligini aniqlash maqsadida ochiq savollar beradi: “Nima uchun siz bunday o‘ylayapsiz?”, “Nima uchun aynan shu metod deb o‘ylayapsiz?”. 2.6.Taqdimot boshlanishini e’lon uiladi. Xamkorlikda muhokama qilish va baholash natijalarini e’lon qilish uchun guruh ishtirokchilarini tayinlaydi. 2.7.Topshiriqni bajarish jarayonida o‘zlashtirganligini aniqlash uchun guruh ishlarining natijalarini o‘zaro nazoratini tashkil qiladi.	individual bajaradilar. Individual ish natijalarini muhokama qiladilar. O‘quv topshirig‘i bo‘yicha guruhlar faoliyatining umumiy natijalarini ishlab chiqadi va ularni taqdimotga tayyorlaydilar. Guruh ishtirokchilari faoliyat natijalarini e’lon qiladilar. Har bir guruh boshqa guruhga o‘zaro nazorat o‘tkazish uchun savollar tayyorlaydi va bir-biriga beradi.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1.Guruh ishlarini natijalarini tahlil qiladi. 3.2.Topshiriqlarni bajarish bo‘yicha yakun yasaydi. 3.3.Belgilangan maqsadga erishganlik haqida xulosalar qiladi. 3.4.Guruh ishlarini bahosini e’lon qiladi. 3.4.Mustaqil bajarishlari uchun vazifa beradi: rejaning keyingi savollari bo‘yicha tayyorlanib kelish.	Tinglaydilar. Vazifani yozib oladilar.

**“Qurilish ishlab chiqarishini tashkil etish va rejalashtirish” mavzusi bo‘yicha
amaliy mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(2-mashg‘ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Mavzuni aniqlaydi, ta’lim maqsadlarini qo‘yadi, o‘quv natijalarini rejalashtiradi. Ta’lim maqsadlaridan kelib chiqib, o‘quv aqliy topshiriqlarni (diferensial) ishlab chiqadi (6-ilova). Guruhlar uchun guruh ichidagi faoliyatning samaradorligini ta’minlaydigan yozma instruksiyalar tayyorlaydi.	
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan o‘quv natijalarini e’lon qiladi. Mavzuning ahamiyatligini va dolzarbligini asoslaydi. 1.2.Talabalar bilimini faollashtirish maqsadida mazmunli javob talab etadigan savollar bo‘yicha suhbat tashkil qiladi (7-ilova). Bilimlarni faollashtirish jarayonida muammoning yechimini topish faoliyatida zarur bo‘lgan bilimlar yetarliligini aniqlaydi.	Mavzuni yozadilar. Savollarga javob beradilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.O‘quv topshiriqlarini beradi, ularni yechimini topish yo‘llari va ketma-ketligini muhokama qiladi. O‘quv mashg‘uloti yakunida qanday natijalarga erishishini ma’lum qiladi. Guruhlar ishi natijalarini taqdim etish shakllarini e’lon qiladi. Har bir talaba va umuman guruhlar ishini baholash mezonlarini tushuntiradi. 2.2.Talabalarni kichik guruhlariga bo‘ladi. Guruhlarga topshiriqlarni tarqatadi. Topshiriqni bajarishda qanday qo‘shimcha materialdan foydalanish mumkinligini tushuntiradi. 2.3.Guruhiy topshiriqlarni bajarish instruksiyasini doskaga iladi va talabalar bilan muhokama qiladi. 2.4.Individual ish kartochkalarini	Topshiriqni muhokama qiladilar. O‘quv material, instruksiya va individual natijalar kartochkalari bilan tanishib chiqadilar. Guruhlar ishini rejalashtiradi. Guruh ichida topshiriqlarni taqsimlaydi. Topshiriqlarni individual bajaradilar.

	tarqatadi. 2.5.Guruhlarda faoliyatni tashkil qiladi. Talabalar ishini kuzatadi vash u bilan birga: - guruhlarni nazorat qiladi, lekin ularni boshqarmaydi; - aniq topshiriqlarni bajarish uchun zarur bo'lgan malakalarni shakllantiruvchi individual ishiga diqqatini qaratadi. Topshiriqlarni yechimini topish vazifasi qay darajada bajarilganligini aniqlash maqsadida ochiq savollar beradi: "Nima uchun siz bunday o'ylayapsiz?", "Nima uchun aynan shu metod deb o'ylayapsiz?". 2.6.Taqdimot boshlanishini e'lon uiladi. Xamkorlikda muhokama qilish va baholash natijalarini e'lon qilish uchun guruh ishtirokchilarini tayinlaydi. 2.7.Topshiriqni bajarish jarayonida o'zlashtirganligini aniqlash uchun guruh ishlarining natijalarini o'zaro nazoratini tashkil qiladi.	Individual ish natijalarini muhokama qiladilar. O'quv topshirig'i bo'yicha guruhlar faoliyatining umumiy natijalarini ishlab chiqadi va ularni taqdimotga tayyorlaydilar. Guruh ishtirokchilari faoliyat natijalarini e'lon qiladilar. Har bir guruh boshqa guruhga o'zaro nazorat o'tkazish uchun savollar tayyorlaydi va bir-biriga beradi.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1.Guruh ishlarini natijalarini tahlil qiladi. 3.2.topshiriqlarni bajarish bo'yicha yakun yasaydi. 3.3.Belgilangan maqsadga erishganlik haqida xulosalar qiladi. 3.4.Guruh ishlarini bahosini e'lon qiladi. 3.4.Mustaqil bajarishlari uchun vazifa beradi: kelgusi mavzuni insert texnikasidan foydalangan holda o'qib, o'rganib kelish.	Tinglaydilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (5.2)

O'QUV TOPSHIRIQLARI

1-GURUH

1. Korxona faoliyatini rejalashtirish nimaga olib keladi?
 2. Korxona faoliyatini rejalashtirish shartmi? Nima uchun?
- Ushbu savol asosida FSMU jadvalini to'ldiring.

FSMU jadvali
Korxona xodimlarining malakaviy guruhlanishi shartmi?

F (Fikringizni bayon eting).
S (Fikringiz bayoniga biror sabab ko'rsating).
M (Ko'rsatilgan sababga tushuntiruvchi misol keltiring).
U (Fikringizni umumlashtiring).

3. Korxona faoliyatini rejalashtirishning mantiqiy-strukturaviy sxema asosida tasvirlang:

har bir tasnifni mazmunini tushuntiring;

har bir guruhga misollar keltirib, izohlang.

2-GURUH

1. Korxona faoliyatini rejalashtirishda ishtirok etuvchi subyektlar kimlar va obyektlariga nimalar kiradi?

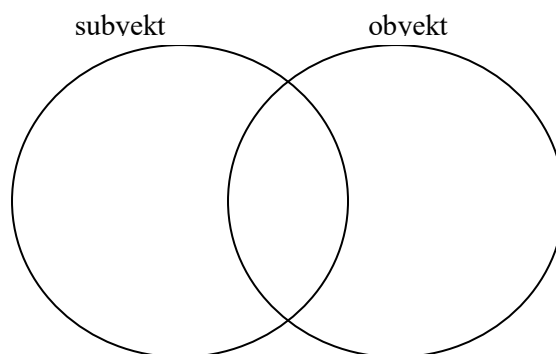
Quyidagi jadvalni to'ldiring:

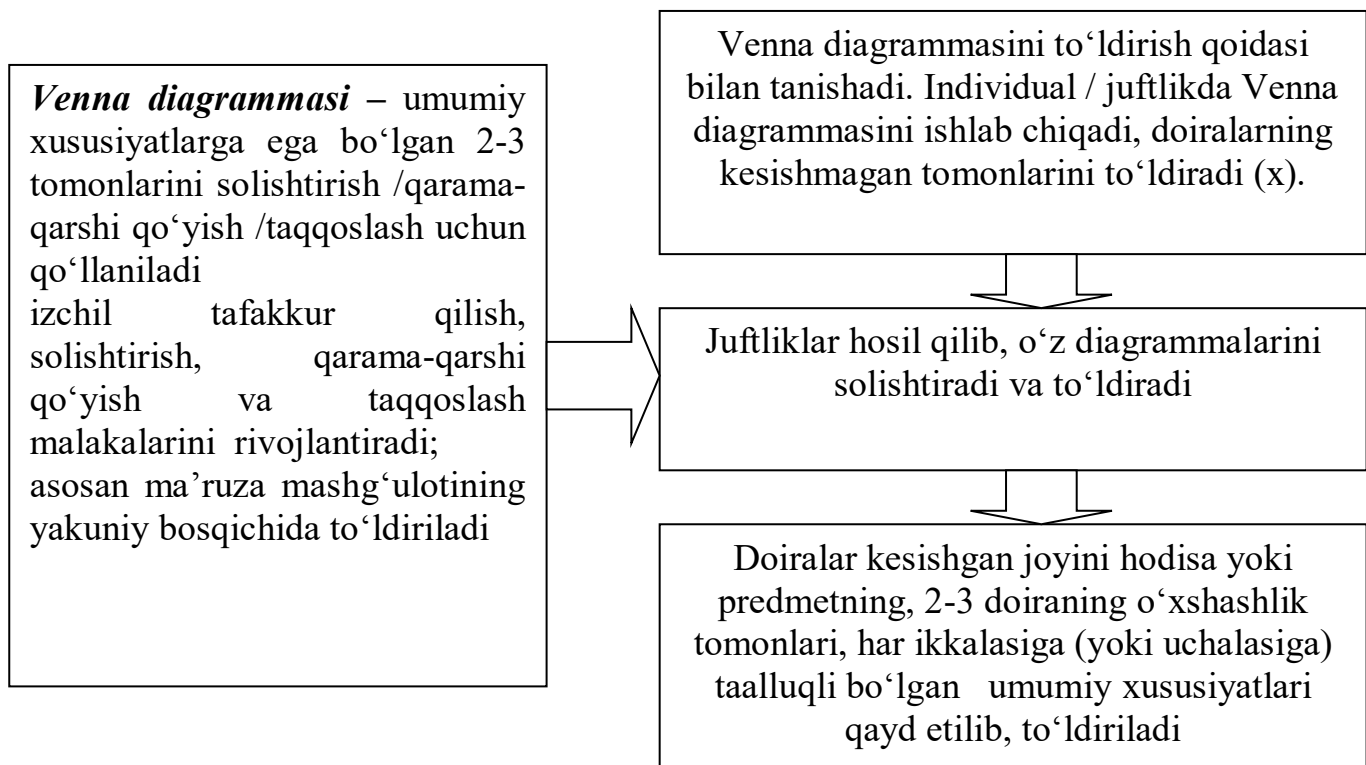
Rejalashtiruvchi subyektlar	Rejalashtirilayotgan obyektlar

2. Rejalashtirishning asosiy elementlari nima tashkil etadi?

3. Subyekt va obyektning funksional jihatdan bog'liqlik tomonlarini va har xil tomonlarini izohlang. Venna diagrammasini to'ldiring.

Ishingizni tushuntiring, izoh bering.

3-GURUH

1. Rejalashtirish uslublarini ko‘rsating. Har bir uslubning ijobiy tomonlarini va kamchiliklarini qayd eting. Ushbu savrol yuzasidan quyidagi T-sxema jadvalini to‘ldiring:

T-sxema

Rejalashtirish va bashorat qilish uslublari

Uslublar	ijobiy tomonlari	kamchiliklari

2-ilova (5.2)

Guruhlarda ishlash qoidasi

Sherigingizni diqqat bilan tinglang.

Guruh ishlarida o‘zaro faol ishtirok eting, berilgan topshiriqlarga javobgarlik bilan yondashing.

Agar yordam kerak bo‘lsa, albatta murojaat qiling.

Agar sizdan yordam surashsa, albatta yordam bering.

Guruhlar faoliyatining natijalarini baholashda hamma ishtirok etishi shart.

Aniq tushunmog‘imiz lozim:

Boshqalarga o‘rgatish orqali o‘zimiz o‘rganamiz;

Biz bitta kemadamiz yoki birgalikda suzib chiqamiz, yoki birgalikda cho‘kib ketamiz.

3-ilova (5.2)

Bilimlarni farallashtirish uchun savollar:

1. Rejalashtirish deganda nimani tushunasiz?
2. O'zbekistonda korxonalar faoliyatini rejalashtirish qachondan boshlab shakllandi?
3. Korxonada rejalashtirishni tashkil etishning tarkibiy tuzilishi nimalardan iborat?
4. Rejalashtirishning qanday tamoyillarini bilasiz?
5. Zamonaviy korxonalarda rejalashtirish qanda amalga oshiriladi?

4-ilova (5.2)

Guruh ishlarini baholash jadvali

Guruhlar	Javobning to'raligi, aniqligi, tushunar liligi (1,0)	Ko'rgazma liligi (0,5)	Guruh ishtirokchilarining faolligi (0,5)	Ballarning umumiy hajmi	Bahosi
1.					
2.					
3.					

Har bir guruh ikkinchi guruh taqdimotini baholpash mezonlarini ballarini qo'shish orqali baholaydi. Guruh olgan baho har bir guruh ishtirokchisining bahosi hisoblanadi:

1,5 – 2 ball - “a'lo”

0,5-0,9 ball - “qoniqarli”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”.

9-mavzu	Qurilish industriyasining ishlab chiqarish va resurs salohiyati va undan oqilona foydalanish yo'llari
----------------	--

7.1. Ma'ruzada ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Ma'ruza – anjuman Ko'rgazmali (vizual) ma'ruza (2-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	<i>1-mashg'ulot</i> 1. Qurilishning ishlab chiqarish salohiyati va resurslari, qurilish industriyasi korxona va tashkilotlari faoliyatidagi ularning ahamiyati va tarkibi. 2. Ishlab chiqarish salohiyati va resurslarining farq qiluvchi xususiyatlari. 3. Asosiy fondlar - qurilish tarmog'i ishlab chiqarish va resurs salohiyatining muhim qismi sifatida. 4. Asosiy fondlarning mohiyati, tarkibi va vazifalari. Asosiy fondlardan foydalanish ko'rsatkichlari va uni baholash. <i>2-mashg'ulot</i>

	1. Asosiy fondlarning qurilish industriyasi korxona va tashkilotlari ishlab chiqarish quvvatlari bilan bog'liqligi. 2. Qurilish korxonalarining aylanma mablag'lari va aylanma fondlari. Aylanma fondlar tizimi va tarkibi. 3. Xususiy va qarz aylanma mablag'lar. Aylanma mablag'lardan foydalanish ko'rsatkichlari. 4. Bozor munosabatlariga o'tish sharoitida qurilishning ishlab chiqarish va resurs salohiyatini shakllantirish va undan foydalanishning asosiy yo'nalishlari.
Mashg'ulotning maqsadi: Qurilish ishlab chiqarishi salohiyati va resurslari, qurilish tarmog'i asosiy fondlaridan samarali foydalanish, asosiy fondlarning eskirishini hisobga olish va ularga o'z vaqtida amortizatsiya to'lovlari to'g'ri hisoblash, o'z vaqtida ta'mirlash ishlarini to'g'ri tashkil etish, ulardan oqilona foydalanish, qurilish ishlab chiqarish quvvatini oshirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: • Qurilish tarmog'i asosiy fondlarining mohiyati va uning korxona faoliyatidagi ahamiyatini yoritib beradi; • Asosiy fondlarning eskirishi tushunchasini yoritib beradi; • Asosiy fondlarni ta'mirlash va ularni baholash tartibini tushuntirib beradi; • Asosiy fondlardan foydalanish tizimini yaxshilash yo'llari va ko'rsatkichlarini tushuntirib beradi; • Qurilish ishlab chiqarish quvvatlari nimadan iboratligini tushuntirib beradi; • Korxonada asosiy vositalar holatini ifodalovchi ko'rsatkichlarni ko'rsatib beradi; • Asosiy vositalardan samarali foydalanish ko'rsatkichlarini izohlab beradi.	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Qurilish tarmog'i asosiy fondlarning mohiyati va uning korxona faoliyatidagi ahamiyatini tushuntiradi; • Asosiy fondlarning eskirishi va unga handay tartibda amortizatsiya to'lovlari hisoblanishini tushuntiradi; • Asosiy fondlarni ta'mirlash va ularni baholash tartibini tushuntiradi; • Asosiy fondlardan foydalanish tizimini yaxshilash yo'llari va ko'rsatkichlarini tushuntiradi; • Qurilish ishlab chiqarish quvvatlari nimadan iboratligini tushuntiradi; • Korxonada asosiy vositalar holatini ifodalovchi ko'rsatkichlarni ko'rsatib beradi; • Asosiy vositalardan samarali foydalanish ko'rsatkichlarini izohlab beradi.
Ta'lim metodlari	Aqliy hujum, namoyish etish, zigzag texnikasi savol-javob, munozara, chizmalı organayzerlar texnikasi
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, dokladlar, kompyuter texnologiyalari, chizmalı organayzerlar.
Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy,
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Og'zaki nazorat, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash, nazorat savollari

“Qurilish industriyasining ishlab chiqarish va resurs salohiyati va undan oqilona foydalanish yo‘llari” mavzusi bo‘yicha ma’ruza mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg‘ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Referat mavzularining ro‘yxatini aniqlaydi (1-ilova). Mavzularni dokladchilar tomonidan tanlab olinishini, hamda har bir dokladchiga taqrizchi tayinlanishini tashkil qiladi. Dokladchilarga mavzusi bo‘yicha reja tuzish vazifasini beradi. Xama talabalarga ma’ruza matnini o‘rganib chiqishni, rejalar bo‘yicha savollar tayyorlash vazifasini beradi va mustaqil tayyorlanishlari uchun adabiyotlar ro‘yxatini taqdim qiladi.	Mavzu tanlab oladilar va mashg‘ulotga tayyorlanadilar. Dokladchilar referat rejasini tuzadilar. Har bir mavzu bo‘yicha savollar tayyorlaydi-lar va zarur adabiyotlar ro‘yxatini yozib oladilar.
Taqdimotlarning tuzilishi va ko‘rinishini muhokama qiladilar		
1. Kirish bosqichi (5 daqiqa)	1.1. Ma’ruza mavzusini e’lon qiladi. O‘quv mashg‘ulotining shakli va o‘tkazilish tartibini eslatadi. 1.2. Doklad qiluvchilar va taqrizchilar bilan tanishtiradi. 1.3. Baholash ko‘rsatkichlari va mezonlarini e’lon qiladi (2-ilova). 1.4. Taqdimotlar reglamentini aniqlaydilar (3-ilova)	Tinglaydilar.
P. Asosiy bosqich (65 daqiqa)	2.1. Birinchi dokladchiga so‘z beradi. Material mazmunining mantiqan bog‘liqligini, bayon etilish usuli va talabalar munosabatini kuzatadi. Talabalar tomonidan savol berishni taklif qiladi. Savollar beradi, dokladning asosiy mohiyatini aniqlashtiradi. 2.2. Taqrizchilarga so‘z beradi va talabalarga savollar berishni taklif qiladi. Asta-sekin o‘quv mashg‘ulotini munozara shakliga o‘tkazgan holda, doklad mazmunini jamoaviy muhokama qilishni	Tayyorlangan doklad bo‘yicha so‘zga chiqadi, berilgan savollarga javob beradi. Taqrizchi o‘z fikrini bildiradi, savollar beradi. Jamoa bo‘lib doklad mazmunini muhokama, munozara

	taklif qiladi. 2.3.Ma'ruza mazmunining talabalarga qay darajada tushunarligini (dokladchilarga berilayotgan savollar mazmuni va savollarga berilayotgag javoblardan kelib chiqib) baholaydi. Talabalarga "munozara ishtirokchisi uchun eslatma" ni eslatadi va munozara boshlanishini e'lon qiladi (4-ilova). Bildirilayotgan fikrlarga nisbatan demokratik yondashish va faollik, qiziquvchanlikni namoyish qiladi. Ishonchli muloqot tonini qo'llaydi. 2.4.Qisqacha umumlashtirib dokladga yakun yasaydi. Dokladning asosiy mohiyatini, munozara, muhokama natijalarini qayd qiladi. 2.5. Keyingi doklidlarni ham shu yo'sinda muhokama qiladilar.	qiladilar. Munozara qiladilar.
Sh. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.Anjuman natijalari yuzasidan xulosa qiladi, mavzuga yakun yasaydi: - mavzu bo'yicha yakuniy xulosani shakllantiradi; - doklad qiluvchilar va mashg'ulot ishtirokchilarining tayyorgarligini, munozara, muhokama jarayonidagi faolligini baholaydi va baholarni e'lon qiladi; - ma'ruza-anjuman mashg'uloti natijalariga umumiy baho beradi. 3.2. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa byeradi: (1) nazorat savollariga og'zaki javob berish (5-ilova); (2) egallangan bilim va tushunchalar asosida BBB jadvalini to'ldirish (6-ilova).	Tinglaydilar. Vazifani yozib oladilar.

“Qurilish industriyasining ishlab chiqarish va resurs salohiyati va undan oqilona foydalanish yo'llari” mavzusi bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi

(2-mashg'ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	talabani
I. Kirish bosqichi	1.1.Mavzuni nomi, maqsadi, kutilajak o'quv natijalarni hamda tayanch konspektidan	Tinglaydilar.

(5 daqiqa)	foydalanish qoidasini eslatadi. 1.2. Mavzu yakunida o'tilgan material bo'yicha test o'tkazilishi haqida ogohlantiradi (maks. baho 2 ball).	Yozib oladilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.4-rejaning mazmunini yoritadi. (4-savol – Asosiy fondlar, asosiy vositalar kabi tushunchalar. Korxona faoliyatida asosiy vositalardan foydalanish darajasi). 2.2.Ekranda tayanch konspektining 5-savolini (5-savol – Asosiy vositalardan korxona faoliyatida foydalanishning ahamiyatini) tushuntiradi va sharhlaydi. 2.3 6-savolni (6-savol –Asosiy fondlar va undan foydalanish ko'rsatkichlariga qisqacha tavsif) ekranda namoyish qiladi va ma'lumotlarni sharhlaydi, mazmunini ochib beradi. Talabalar diqqatini asosiy tushunchalarga qaratadi.	Eshitadilar. Tayanch konspektlarini to'ldiradilar. Eshitadilar. Eshitadilar, kerak ma'lumotlarni yozib oladilar. Savollar bo'yicha fikr bildiradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.Mavzuni umumlashtiradi, xulosalar qiladi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2.Qog'oz varaqlarini tarqatadi (test o'tkazish uchun). Ekranda test savollarini namoyish qiladi (3-ilova). O'tkazilgan test savollarining natijalarini keyingi o'quv mashg'ulotida e'lon qilishini aytadi. 3.4. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi. Keyingi o'tiladigan mavzu bo'yicha ma'ruza matnlarini tarqatadi va uni insert texnikasini qo'llab, o'rganib chiqishni uqtiradi.	Eshitadilar. Qog'oz varaqlariga ismi, familiyasi, guruhini yozadilar. Test savollariga javob berishadi va topshiradilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (7.1.)

Ma'ruza-anjumanda taqdim etiladigan mavzular:

1. Asosiy fondlardan foydalanish tizimi .
2. Bozor iqtisodiyoti sharoitida korxonalar asosiy fondlardan foydalanish holati va uning tahlili.
3. Korxonaning ishlab chiqarish quvvatlari

2-ilova (7.1.)

Munozara ishtirokchilarini baholash mezonlari

Baholash mezonlari (ballda)	Doklad qiluvchilar			
1.Doklad mazmuni (1,0): - dolzarbligi; - bayon qilinishining tushunarligi, izchilligi va mantiqiy bog‘liqligi; - xulosaning aniq shakllantirilishi.				
2.Foydalanilayotgar ma’lumotning yangiligi (0,5)				
3.Taqdimotda qo‘llanilgan vositalar (0,4)				
4. Reglamentga rioya qilish (0,1)				
Jami:				
	taqrizchilar			
1.Dokladni yangilik bila to‘ldirganligiga (0,5)				
2. Dokladning kuchli va bo‘sh tomonlarini aniq ko‘rsatganiga (1,5)				
Jami:				
	Munozara ishtirokchilari			
1.Savollar: - hajmi (0,1 har bir savol uchun); - mazmuni va mohiyati bo‘yicha (0,3)				
2. Qo‘shimcha kiritganiga (1,0)				
Jami:				

3-ilova (7.1)

Anjuman ishtirokchilari uchun belgilangan reglament:

Dokladchi – 5 daqiqa

Takrizchi –3 daqiqa

Dokladchilar tomonidan savollarga javob berish – 3 daqiqa

Takrizchilar tomonidan savollarga javob berish -3 daqiqa

Muhokama va munozara uchun – 3 daqiqa

4-ilova (7.1)

Munozara ishtirokchisiga eslatma

Munozara munosabatlarni xal etish emas, balki muammolarni yechimini hamkorlikda topish metodidir.

Boshqalar xam fikr bildirishlariga imkoniyat yaratish uchun uzoq gapirma.

Aqlli fikrlaring maqsadga yetishi uchun so‘zlaringni taroziga sol o‘ylab so‘ngra gapir xis-tuyg‘ularingni nazorat qil

Nazorat savollari:

Asosiy fondlar deganda nimani tushunasiz?
 Asosiy fondlar bilan asosiy vositalarning bir-biridan qanday farqi bor?
 Asosiy fondlarning korxonadagi asosiy vazifasi nimadan iborat?
 Asosiy vositalarning qanday turlari mavjud?
 Asosiy vositalar qanday turlarini bilasiz?
 Asosiy vositalardan foydalanishning maqsad nimada?
 Zamonaviy amortizatsiya siyosatining mohiyati va ahamiyati nimada?

6-Ilova (7.1)**BBB jadvalini to'ldirish uchun tavsiyalar**

1. Tayanch ibora va tushunchalar bilan tanishib chiqing.
2. BBB jadvalini to'ldirish uchun tayanch ibora va tushunchalarning tartib raqamidan foydalaning.

Bilaman	Bilishni xohlayman	Bilib oldim
1	2	3

Tayanch ibora va tushunchalar

1.	Bino
2.	Asosiy fondlarning mazmuni
3.	Asosiy vositalar turlari
4.	Asbob-uskuna
5.	Korxona asosy fondlari
6.	Inventarizatsiya
7.	Amortizatsiya
8.	Ishlab chiqarish quvvati
9.	Eksplutatsiya

10.	Zamonovaiy amortizatsiya
11.	Fondlar tuzilmasi
12.	Ishlab chiqarish zahirasi
13.	Jismoniy eskirish
14.	Ma'naviy eskirish
15.	Fond qaytimi
16.	Fond sig'imi
17.	Fond qaytimi
18.	Fond bilan ta'minlanganlik
19.	Amortizatsiya fondi
20.	Amortizatsiya vositalari
21.	Asosiy ishlab chiqarish fondlari
22.	Asosiy fondlarning eskirishi
23.	Fond tushunchasi
24.	Ishlab chiqarish tuzilmasi

7.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish mashg'uloti (1-mashg'ulot) Bilimlarni mustahkamlash va kengaytirish mashg'uloti (2-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	<i>1-mashg'ulot</i> 1.Qurilishning ishlab chiqarish salohiyati va resurslari, qurilish industriyasi korxona va tashkilotlari faoliyatidagi ularning ahamiyati va tarkibi. 2.Ishlab chiqarish salohiyati va resurslarining farq qiluvchi xususiyatlari. 3. Asosiy fondlar - qurilish tarmog'i ishlab

	chiqarish va resurs salohiyatining muhim qismi sifatida. 4. Asosiy fondlarning mohiyati, tarkibi va vazifalari. Asosiy fondlardan foydalanish ko'rsatkichlari va uni baholash. 2-mashg'ulot 1. Asosiy fondlarning qurilish industriyasi korxona va tashkilotlari ishlab chiqarish quvvatlari bilan bog'liqligi. 2. Qurilish korxonalarining aylanma mablag'lari va aylanma fondlari. Aylanma fondlar tizimi va tarkibi. 3. Xususiy va qarz aylanma mablag'lar. Aylanma mablag'lardan foydalanish ko'rsatkichlari. 4. Bozor munosabatlariga o'tish sharoitida qurilishning ishlab chiqarish va resurs salohiyatini shakllantirish va undan foydalanishning asosiy yo'nalishlari.
Mashg'ulotning maqsadi: Qurilish ishlab chiqarishi salohiyati va resurslari, qurilish tarmog'i asosiy fondlaridan samarali foydalanish, asosiy fondlarning eskirishini hisobga olish va ularga o'z vaqtida amortizatsiya to'lovlarini to'g'ri hisoblash, o'z vaqtida ta'mirlash ishlarini to'g'ri tashkil etish, ulardan oqilona foydalanish, qurilish ishlab chiqarish quvvatini oshirish bo'yicha amaliy bilim va ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: • Qurilish tarmog'i asosiy fondlarining mohiyati va uning korxona faoliyatidagi ahamiyatini yoritib beradi; • Asosiy fondlarning eskirishi tushunchasini yoritib beradi; • Asosiy fondlarni ta'mirlash va ularni baholash tartibini tushuntirib beradi; • Asosiy fondlardan foydalanish tizimini yaxshilash yo'llari va ko'rsatkichlarini tushuntirib beradi; • Qurilish ishlab chiqarish quvvatlari nimadan iboratligini tushuntirib beradi; • Korxonada asosiy vositalar holatini ifodalovchi ko'rsatkichlarni ko'rsatib beradi; • Asosiy vositalardan samarali foydalanish ko'rsatkichlarini izohlab beradi.	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Qurilish tarmog'i asosiy fondlarning mohiyati va uning korxona faoliyatidagi ahamiyatini tushuntiradi; • Asosiy fondlarning eskirishi va unga handay tartibda amortizatsiya to'lovlari hisoblanishini tushuntiradi; • Asosiy fondlarni ta'mirlash va ularni baholash tartibini tushuntiradi; • Asosiy fondlardan foydalanish tizimini yaxshilash yo'llari va ko'rsatkichlarini tushuntiradi; • Qurilish ishlab chiqarish quvvatlari nimadan iboratligini tushuntiradi; • Korxonada asosiy vositalar holatini ifodalovchi ko'rsatkichlarni ko'rsatib beradi; • Asosiy vositalardan samarali foydalanish ko'rsatkichlarini izohlab beradi.
Ta'lim metodlari	Muammoli metod
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari, markerlar, skotch, o'quv materiallari, kompyuter texnologiyalari.
Ta'lim shakllari	Frontal, guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya

Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.
-------------------------------	--

“Qurilish industriyasining ishlab chiqarish va resurs salohiyati va undan oqilona foydalanish yo‘llari” mavzusi bo‘yicha seminar mashg‘ulotining texnologik xaritasi (1-mashg‘ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Mavzuni aniqlaydi, ta’lim maqsadlarini qo‘yadi, o‘quv natijalarini rejalashtiradi. Ta’lim maqsadlaridan kelib chiqib, o‘quv aqliy topshiriqlarni (diferensial) ishlab chiqadi (1-ilova). Guruhlar uchun guruh ichidagi faoliyatning samaradorligini ta’minlaydigan yozma instruksiyalar tayyorlaydi (2-ilova).	
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan o‘quv natijalarini e’lon qiladi. Mavzuning ahamiyatligini va dolzarbligini asoslaydi. 1.2.Talabalar bilimni faollashtirish maqsadida mazmunli javob talab etadigan savollar bo‘yicha suhbat tashkil qiladi. Bilimlarni faollashtirish jarayonida muammoning yechimini topish faoliyatida zarur bo‘lgan bilimlar yetarliligini aniqlaydi.	Mavzuni yozadilar. Savollarga javob beradilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.O‘quv topshiriqlarini beradi, ularni yechimini topish yo‘llari va ketma-ketligini muhokama qiladi. O‘quv mashg‘uloti yakunida qanday natijalarga erishishini ma’lum qiladi. Guruhlar ishi natijalarini taqdim etish shakllarini e’lon qiladi. Har bir talaba va umuman guruhlar ishini baholash mezonlarini tushuntiradi. 2.2.Talabalarni kichik guruhlariga bo‘ladi. Guruhlarga topshiriqlarni tarqatadi. Topshiriqni bajarishda qanday qo‘shimcha materialdan foydalanish mumkinligini tushuntiradi. 2.3.Guruhiy topshiriqlarni bajarish instruksiyasini doskaga iladi va talabalar bilan muhokama qiladi.	Topshiriqni muhokama qiladilar. O‘quv materiali, instruksiya va individual natijalar kartochkalari bilan tanishib chiqadilar. Guruhlar ishini rejalashtiradi. Guruh ichida topshiriqlarni taqsimlaydi. Topshiriqlarni individual

	2.4.Individual ish kartochkalarini tarqatadi. 2.5.Guruhlarda faoliyatni tashkil qiladi. Talabalar ishini kuzatadi vash u bilan birga: - guruhlarini nazorat qiladi, lekin ularni boshqarmaydi; - aniq topshiriqlarni bajarish uchun zarur bo'lgan malakalarni shakllantiruvchi individual ishiga diqqatini qaratadi. Topshiriqlarni yechimini topish vazifasi qay darajada bajarilganligini aniqlash maqsadida ochiq savollar beradi: "Nima uchun siz bunday o'ylayapsiz?", "Nima uchun aynan shu metod deb o'ylayapsiz?". 2.6.Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Xamkorlikda muhokama qilish va baholash natijalarini e'lon qilish uchun guruh ishtirokchilarini tayinlaydi. 2.7.Topshiriqni bajarish jarayonida o'zlashtirganligini aniqlash uchun guruh ishlarining natijalarini o'zaro nazoratini tashkil qiladi.	bajaradilar. Individual ish natijalarini muhokama qiladilar. O'quv topshirig'i bo'yicha guruhlar faoliyatining umumiy natijalarini ishlab chiqadi va ularni taqdimotga tayyorlaydilar. Guruh ishtirokchilari faoliyat natijalarini e'lon qiladilar. Har bir guruh boshqa guruhga o'zaro nazorat o'tkazish uchun savollar tayyorlaydi va bir-biriga beradi.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1.Guruh ishlarini natijalarini tahlil qiladi. 3.2.Topshiriqlarni bajarish bo'yicha yakun yasaydi. 3.3.Belgilangan maqsadga erishganlik haqida xulosalar qiladi. 3.4.Guruh ishlarini bahosini e'lon qiladi. 3.4.Mustaqil bajarishlari uchun vazifa beradi: rejaning keyingi savollari bo'yicha tayyorlanib kelish.	Tinglaydilar. Vazifani yozib oladilar.

**“Qurilish industriyasining ishlab chiqarish va resurs salohiyati va undan oqilona foydalanish yo‘llari” mavzusi bo‘yicha seminar mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(2-mashg‘ulot)**

Faoliyat	Faoliyatning mazmuni
----------	----------------------

bosqichlari	O'qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Mavzuni aniqlaydi, ta'lim maqsadlarini qo'yadi, o'quv natijalarini rejalashtiradi. Ta'lim maqsadlaridan kelib chiqib, o'quv aqliy topshiriqlarni (diferensial) ishlab chiqadi. Guruhlar uchun guruh ichidagi faoliyatning samaradorligini ta'minlaydigan yozma instruksiyalar tayyorlaydi.	
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan o'quv natijalarini e'lon qiladi. Mavzuning ahamiyatliligini va dolzarbligini asoslaydi. 1.2.Talabalar bilimni faollashtirish maqsadida mazmunli javob talab etadigan savollar bo'yicha suhbat tashkil qiladi. Bilimlarni faollashtirish jarayonida muammoning yechimini topish faoliyatida zarur bo'lgan bilimlar yetarliligini aniqlaydi.	Mavzuni yozadilar. Savollarga javob beradilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.O'quv topshiriqlarini beradi, ularni yechimini topish yo'llari va ketma-ketligini muhokama qiladi. O'quv mashg'uloti yakunida qanday natijalarga erishishini ma'lum qiladi. Guruhlar ishi natijalarini taqdim etish shakllarini e'lon qiladi. Har bir talaba va umuman guruhlar ishini baholash mezonlarini tushuntiradi. 2.2.Talabalarni kichik guruhlariga bo'ladi. Guruhlarga topshiriqlarni tarqatadi. Topshiriqni bajarishda qanday qo'shimcha materialdan foydalanish mumkinligini tushuntiradi. 2.3.Guruhiy topshiriqlarni bajarish instruksiyasini doskaga iladi va talabalar bilan muhokama qiladi. 2.4.Individual ish kartochkalarini tarqatadi. 2.5.Guruhlarda faoliyatni tashkil	Topshiriqni muhokama qiladilar. O'quv materiali, instruksiya va individual natijalar kartochkalari bilan tanishib chiqadilar. Guruhlar ishini rejalashtiradi. Guruh ichida topshiriqlarni taqsimlaydi. Topshiriqlarni individual bajaradilar. Individual ish natijalarini muhokama qiladilar. O'quv topshirig'i bo'yicha guruhlar faoliyatining umumiy natijalarini ishlab chiqadi va

	qiladi. Talabalar ishini kuzatadi vash u bilan birga: - guruhlarini nazorat qiladi, lekin ularni boshqarmaydi; - aniq topshiriqlarni bajarish uchun zarur bo'lgan malakalarni shakllantiruvchi individual ishga diqqatini qaratadi. Topshiriqlarni yechimini topish vazifasi qay darajada bajarilganligini aniqlash maqsadida ochiq savollar beradi: “Nima uchun siz bunday o'ylayapsiz?”, “Nima uchun aynan shu metod deb o'ylayapsiz?”. 2.6.Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Xamkorlikda muhokama qilish va baholash natijalarini e'lon qilish uchun guruh ishtirokchilarini tayinlaydi. 2.7.Topshiriqni bajarish jarayonida o'zlashtirganligini aniqlash uchun guruh ishlarining natijalarini o'zaro nazoratini tashkil qiladi.	ularni taqdimotga tayyorlaydilar. Guruh ishtirokchilari faoliyat natijalarini e'lon qiladilar. Har bir guruh boshqa guruhga o'zaro nazorat o'tkazish uchun savollar tayyorlaydi va bir-biriga beradi.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1.Guruh ishlarini natijalarini tahlil qiladi. 3.2.topshiriqlarni bajarish bo'yicha yakun yasaydi. 3.3.Belgilangan maqsadga erishganlik haqida xulosalar qiladi. 3.4.Guruh ishlarini bahosini e'lon qiladi. 3.4.Mustaqil bajarishlari uchun vazifa beradi: kelgusi mavzuni insert texnikasidan foydalangan holda o'qib, o'rganib kelish.	Tinglaydilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (7.2)

«Qurilish industriyasining ishlab chiqarish va resurs salohiyati va undan oqilona foydalanish yo'llari» ma'ruza mashg'ulotida talabalar faoliyatini baholash ko'rsatkichlari va mezonlari

1,5 – 2 ball - “a'lo”
1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”
0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

Ekspert guruhlari ish natijalarini baholash mezonlari

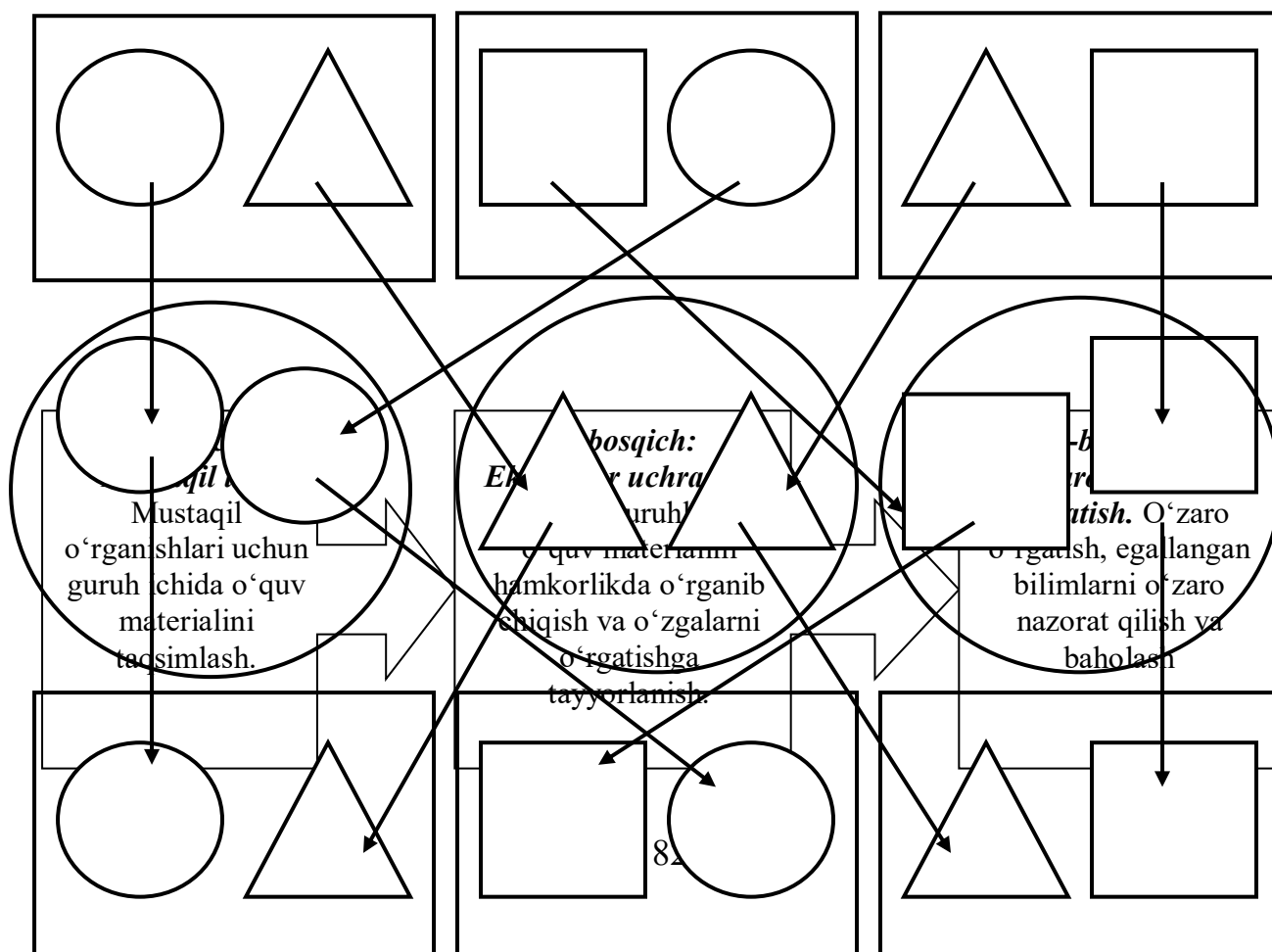
M y e z o n l a r	Maks. ball	Guruh faoliyati natijalarini bahosi			
Ma'lumotning to'raligi	1,0				
Ma'lumotning aniq, chizmalı tarzda taqdim etilganligi	0,5				
Guruh ishtirokchilarining faolligi (to'ldirish, savollar berish, javoblar berish)	0,5				
Ballarning maksimal hajmi	2				

2-ilova (7.2)

“Zigzag” texnikasi

O‘zaro o‘qitish yagona tamoyilga asoslangandir: o‘quv guruhi kichik guruhlariga bo‘linadi. Har bir guruh a‘zosi o‘rganilayotgan mavzuning ma‘lum sohasi bo‘yicha ekspert bo‘ladi va boshqalarga o‘rgatadi.

Har bir guruhning asosiy maqsadi: har bir talaba mavzuni to‘liq o‘zlashtirishi kerak.

Ekspert varag'i №1**«Asosiy vositalar va korxona faoliyatidagi ahamiyati»**

Asosiy fondlar tushunchasi.

Asosiy fond turlari.

Asosiy fondlarni inventarizatsiyadan o'tkazish.

Ekspert varag'i №2**Asosiy fondlarning mohiyati va uni baholash tartibi**

Asosiy fondlarni eskirishi.

Asosiy fondlarni baholash.

Asosiy fondlarni ta'mirlash va ishlash jarayonida nazorat qilish.

Nazorat uchun savol va topshiriqlar:

Asosiy fondlar deganda nimani tushunasiz?

Asosiy fondlar bilan asosiy vositaning bir-biridan qanday farqi bor?

Asosiy vositaning korxonadagi vazifasi nima?

Inventarizatsi o'tkazishning mohiyati nimada?

Asosiy vositalarni ishlash jarayonini nazorat qilishning maqsadi nimada?

Asosiy ishlab chiqarish fondlari nima?

Asosiy noishlab chiqarish fondlari nima?

Korxonaning ishlab chiqarish quvvatlari nimadan iborat?

10-mavzu	Qurilish korxonasi bozor iqtisodiyotining subyekti sifatida
-----------------	--

2.1. Ma'ruzada ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Mavzuiy – ko'rgazmali ma'ruza (1-mashg'ulot) Ko'rgazmali ma'ruza (2-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	<i>1-mashg'ulot</i> 1. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish korxonalari shakllanishi va faoliyati xususiyatlari. 2. Qurilish ishlab chiqarishida konsentratsiya, ixtisoslashish, kooperatsiya va kombinatsiyalash.

	3.Xolding va moliya-sanoat guruhlarida qurilish tashkilotlari. <i>2-mashg'ulot</i> 4.Davlat va munitsipal unitar korxonalar. 5.Qurilishda kichik korxonalar. 6.Korxonalarning ichki va tashqi muhitlari.
Mashg'ulotning maqsadi: Korxona haqida tasavvurlarini shakllantirish. Korxonalarning vazifalari va belgilari haqida tushuncha berish.	
Pedagogik vazifalar: • Korxona va uning tasnifi haqida to'liq ma'lumot berish; • Qurilish korxonasi va uning ijtimoiy hayotdagi roli haqida tushuncha berish; • Qurilish korxonalari turlari va ishlab chiqarishga ixtisoslashuvi jihatdan nazariy muammolarini yoritish; • korxonalar faoliyatning asosiy yo'nalishlari haqida tushuncha berish; • qurilish korxonasining o'ziga xos xususiyatlarini yoritish. • korxonada mehnatni shakllantirish va tashkil qilish amaliyoti haqida tushuncha berish.	O'quv faoliyati natijalari: • qurilish korxonasi va uning faoliyati haqida tushuntiradi; • qurilish korxonasining ijtimoiy hayotdagi roli haqidagi ma'lumotlarni ko'rsatib o'tadi; • qurilish korxonalari turlarini nazariy jihatdan yoritadi va ixtisoslashuviga qarab sanab o'tadi va mazmunini yoritadi; • korxonaning o'ziga xos xususiyatlari haqida tushuntiradi. • Qurilish korxonasida mehnatni shakllantirish va tashkil qilish amaliyotini tushuntiradi.
Ta'lim metodlari	Ma'ruza, savol-javob, suhbat, o'zaro o'qitish metodi, klaster, insert texnikalari
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, kodoskop, slaydlar, format qog'ozlari, markerlar, skotch, chizma organayzerlar, asosiy ma'lumot va tayanch tushunchalardan iborat ma'ruza matnlari (tarqatma material).
Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy, guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Og'zaki nazorat, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilish korxonasi bozor iqtisodiyotining subyekti sifatida” mavzusi bo‘yicha
ma’ruza mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg‘ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (10daqqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e’lon qiladi. 1.2. O‘quv mashg‘ulotining shakli va baholash mezonlarini tushuntiradi (1-ilova). 1.3. Mavzu bo‘yicha ma’ruza matnlarini tarqatadi (har bir talabaga). 1.4. Mavzuning rejasi va asosiy tushunchalarini eshittiradi va qisqacha izoh beradi.	Tinglaydilar. Mavzu nomini va rejasini yozib oladilar.
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. Berilgan savolarga o‘ylab javob berishlarini taklif qiladi: • Milliy iqtisodiyotda korxonaning o‘rni va roli deganda nimani tushunasiz? • Rejali iqtisodiyot davrida korxonalar va ularning vazifasi nimadan iborat bo‘lishi kerak? • Korxonaning ijtimoiy hayotdagi roli haqida nimalarni bilasiz? • Korxonalarning asosiy vazifalari va maqsadi nimadan iborat? • Korxona tuzilmasi va uni belgilovchi omillar deganda nimani tushunasiz? Tezkor so‘rov o‘tkazadi. So‘rov o‘tkazish jarayonida talabalarni yo‘naltiradi, javoblarni aniqlashtirib to‘ldiradi. 2.2. Talabalarni to‘rtta kichik guruhlariga bo‘ladi. Har bir guruh o‘tilayotgan mavzuning bir rejadagi savoli bo‘yicha “ekspert” bo‘lib, o‘zgalarga ham o‘rgatishini tushuntiradi. 2.3. Guruhlarga ekspert varaqlarini tarqatadi va faoliyatlarini tashkil qiladi (2-ilova). 2.4. Taqdimot boshlanishini e’lon qiladi. Yo‘naltiruvchi, maslahatchi sifatida	Savollarni muhokama qilib, ularga javob beradi. Guruhlarni faoliyatni tashkil qiladilar. Matnlarini o‘qib, savollarga javob topadilar. Ma’lumotni muhokama qilib, fikr almashib, sistemalashtiradilar. Tayyor ma’lumotni taqdim etish uchun chizmalari organayzerlar ishlab chiqadi. Guruh sardorlari tayyor ma’lumotlarni taqdim etadilar. Boshqa guruh a’zolarining bergan savollariga javob beradi.

	ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to'ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. 2.5. Taqdimot yakunida talabalar diqqatining mavzuning asosiy tomonlariga qaratib, har bita masala bo'yicha qisqacha xulosalar qiladi.	
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi. 3.2. Guruhlarga o'zaro qo'ygan baholarini e'lon qilishni taklif qiladi. Natijalarni sharhlaydi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga og'zaki javob berish (3-ilova); (2) qo'shimcha adabiyotlardan mavzuga tegishli bo'lgan yangi ma'lumotlarni to'plash.	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

«Qurilish korxonasi bozor iqtisodiyotining subyekti sifatida» mavzusi bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi (2-mashg'ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1. Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e'lon qiladi. 1.2. Asosiy ma'lumot va tayanch tushunchalardan iborat ma'ruza matnlarini tarqatadi. 1.3. Ma'ruzani o'tkazish shaklini tushuntiradi va baholash mezonlarini e'lon qiladi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. Vazifani eslatadi: Insert texnikasini qo'llagan holda ma'ruza matnini o'qib o'rganib chiqish, berilgan har bir ma'lumot to'g'risiga ma'lum belgilarni qo'yib chiqishni taklif qiladi (4-ilova). 2.2. Ma'lumotni o'rganib chiqqandan so'ng quyidagi savolga javob berishlarini taklif qiladi: “Ma'ruza matnini o'rganib chiqib, mavzu bo'yicha qanday yangiliklarni bilib oldingiz?”. Asosiy tushunchalarni	Ma'ruza matnini o'qib o'rganadilar va ma'lum belgilarni qo'yib chiqadilar. Savolga javob berib, asosiy tushunchalarni ajratadilar. Asosiy tushunchalarga ta'rif beradilar.

	ajratadilar. Asosiy tushunchalarni sanab chiqishlarini so‘raydi, doskaga yozib boradi. 2.3. Asosiy tushunchalarga ta’rif berishni taklif qiladi (tezkor-so‘rov texnikasi). 2.4. Mavzuning o‘tilgan va o‘tilayotgan rejalari asosida talabalar bilan hamkorlikda klaster ishlab chiqadi (5-ilova). 2.5. Klasterga asoslangan holda mavzuni to‘liq yoritadi. 2.6. Talabalarni uchta guruhlariga bo‘lib, vazifalar beradi (6-ilova). Guruhlar o‘zaro bir-birlarini baholashlarini aytib, baholash mezonlari jadvalini tarqatadi (7-ilova). Yo‘naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. 2.7. Taqdimot boshlanishini e’lon qiladi. (taqdimot uchun har bir guruhga 5 daqiqa vaqt beradi). Yo‘naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to‘ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. 2.8. Taqdimot yakunida talabalar diqqatining mavzuning asosiy tomonlariga qaratib, har bitta masala bo‘yicha qisqacha xulosalar qiladi.	Guruhlar faoliyat- ni tashkil qiladi-lar, vazifani bajarishga kirishadilar. Fikr almashadilar, javoblarni chizmalı, sxema tarzida taqdim etishga tayyorlaydilar. Guruh sardorlari tayyor ma’lumotlar-ni taqdim etadilar. Boshqa guruh a’zolarining bergan savollariga javob beradi. O‘zaro bir-birlarini baholaydilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi. 3.2. O‘zaro qo‘yilgan baholarni e’lon qiladi. O‘quv natijalarini izohlaydi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi (8-ilova). Keyingi o‘tiladigan mavzu bo‘yicha ma’ruza matnlarini tarqatadi. O‘qib, o‘rganib kelishlarini aytadi.	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (2.1)

**«Qurilish korxonasi bozor iqtisodiyotining subyekti sifatida» mavzusi bo'yicha
ma'ruza mashg'ulotida talabalar faoliyatini baholash ko'rsatkichlari va
mezonlari.**

Ma'ruza mashg'uloti reytingi

1,5 - 2 ball - "a'lo"
1,0 – 1,4 ball - "yaxshi"
0,5 – 0,9 ball - "qoniqarli"
0 – 0,4 ball - "qoniqarsiz"

Ekspert guruhlar faoliyati natijalarini baholash mezonlari

K o' r s a t k i c h l a r	Maks.ball	Guruh ishi natijalarining bahosi			
		1			
Ma'lumotning to'raligi	1,0				
Taqdimot (ma'lumotning chizmali tarzda taqdim etilishi)	0,6				
Guruhning faollik darajasi (qo'shimchalar kiritish, savol- javoblar berish)	0,4				
Ballarning maksimal hajmi	2				

2-ilova (2.1)

Ekspert varag'i №1

Korxonaning ijtimoiy hayotdagi roli va uni turlari.

4. Korxonalarni tashkil etishning ahamiyati.
5. Korxona to'g'risidagi tasavvurlarning rivojlanishi.
6. Korxona tuzilmalari nazariyasi.
(Ma'lumot jadval /strukturaviy-mantiqiy sxema /klaster va hokozalarda taqdim etiladi)

3-ilova (2.1)

Ekspert varag'i №2

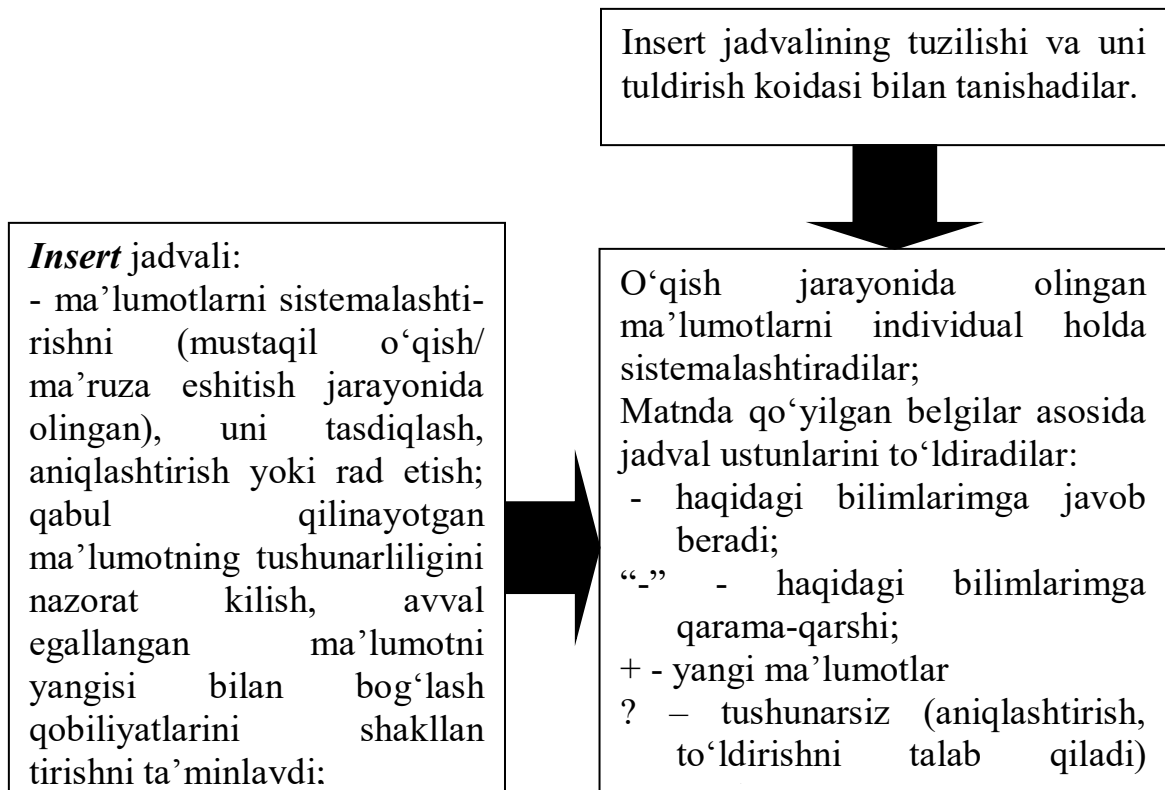
Korxonalarni tasniflashning nazariy asoslari.

1. Korxonalarni tarmoqlarga ko'ra taqsimlanishi.
2. Korxonalarning turlari va ularning vazifalari.
3. Sindikat, trestlar va integratsiya jarayolari haqida.
(Ma'lumot jadval /strukturaviy-mantikiy sxema /klaster va hokozalarda taqdim etiladi)
4. O'zining mazmuni .

5. Korxonani davlat ro'yxatidan o'tkazish uchun qanday hujjatlar talab qilinadi?

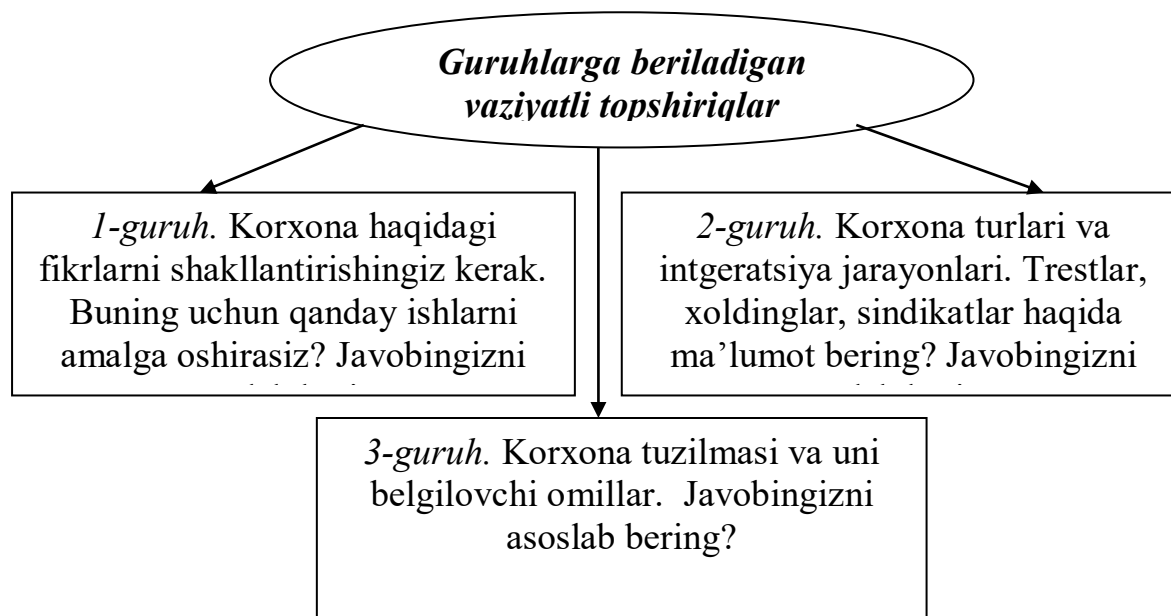
6. Qurilish korxonalarining tavsifi.
7. Qurilish korxonalarini tasniflashda ishlatiluvchi mezonlar.
8. Korxona tuzilmasini belgilab beruvchi omillar.

4-ilova (2.1)

Insert jadvali

	+	-	?

Guruhlar faoliyatini baholash mezonlari

Guruhlar	Javobning toʻlaligi (1,0)	Taqdimotning koʻrgazmaliligi (0,5)	Guruh ishtirokchilarining faolligi (0,5)	Ballarning umumiy hajmi	Bahosi
1-guruh					
2-guruh					
3-guruh					

Har bir guruh boshqa guruhning taqdimotini belgilangan koʻrsatkich va mezonlar asosida baholaydi. Guruhga qoʻyilgan baho – guruhdagi har bir talabanning bahosi hisoblanadi.

1,5 – 2 ball - “a’lo”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

2.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish (1-2-mashg'ulotlar).
Mavzu rejasi	1. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish korxonalari shakllanishi va faoliyati xususiyatlari. 2. Qurilish ishlab chiqarishida konsentratsiya, ixtisoslashish, kooperatsiya va kombinatsiyalash. 3. Xolding va moliya-sanoat guruhleri tarkibidagi qurilish tashkilotlari. 4. Davlat va munitsipal unitar korxonalar. 5. Qurilishda kichik korxonalar. 6. Korxonalarning ichki va tashqi muhitlari.
Mashg'ulotning maqsadi: Korxona haqida tasavvurlarini shakllantirish. Qurilish korxonalarining vazifalari va belgilari haqida tushuncha berish.	
Pedagogik vazifalar: • Korxona va uning tasnifi haqida to'liq ma'lumot berish; • Qurilish korxonasi va uning ijtimoiy hayotdagi roli haqida tushuncha berish; • Qurilish korxonalari turlari va ishlab chiqarishga ixtisoslashuvi jihatdan nazariy muammolarini yoritish; • korxonalar faoliyatning asosiy yo'nalishlari haqida tushuncha berish; • qurilish korxonasining o'ziga xos xususiyatlarini yoritish. • korxonada mehnatni shakllantirish va tashkil qilish amaliyoti haqida tushuncha berish.	O'quv faoliyati natijalari: • qurilish korxonasi va uning faoliyati haqida tushuntiradi; • qurilish korxonasining ijtimoiy hayotdagi roli haqidagi ma'lumotlarni ko'rsatib o'tadi; • qurilish korxonalari turlarini nazariy jihatdan yoritadi va ixtisoslashuviga qarab sanab o'tadi va mazmunini yoritadi; • korxonaning o'ziga xos xususiyatlari haqida tushuntiradi. • Qurilish korxonasida mehnatni shakllantirish va tashkil qilish amaliyotini tushuntiradi.
Ta'lim metodlari	Amaliy, suhbat, tezkor-so'rov
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari, markerlar, skotch, kompyuter texnologiyalari, o'quv materiallari
Ta'lim shakllari	Juftliklarda va guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilish korxonasi bozor iqtisodiyotining subyekti sifatida” mavzusi bo'yicha seminar mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (15daqqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan o'quv natijalarini eslatadi. 1.2. Guruhlar ishini baholash mezonlarini e'lon qiladi (1-ilova). 1.4. Talabalarga mavzu bo'yicha qo'shimcha materiallar tarqatadi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.Talabalarni faollashtirish maqsadida tezkor-so'rov texnikasini qo'llab mavzu bo'yicha savollar beradi: - Korxonaning jamiyatdagi roli nimadan iborat? - Korxona tasnifi deganda nimani tushunasiz? - Korxonalarni tashkil etish jarayoni qachon vujudga kelgan? - Korxonalarni tashkil etishdagi xujjatlar nimalardan iborat? Javoblarni diqqat bilan eshitadi, to'ldiradi, kamchiliklarini to'g'rilaydi. 2.2.Talabalarni ixtiyoriy ravishda 3 ta guruhga bo'ladi. Har bir guruhga topshiriq beradi (2-ilova). 2.3.Guruhlarda faoliyatni tashkil qiladi. Topshiriqni bajarishda faqat qo'shimcha materialdan foydalanish kerakligini aytadi Guruhlarni kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Javoblarni umumlashtiradi, xatolarini tuzatadi, xatosiz bajarilgan ishlarni rag'batlantiradi.	Berilgan savollarga javob beradilar. Ixtiyoriy 3 ta guruhga bo'linadilar. Berilgan qo'shimcha materiallar aso-sida ishlaydilar. Savol bo'yicha fikr almashadilar, mulohaza qiladilar va tayyor ma'lumotni format qog'oziga sxemalar, jadvallar asosida tushiradi. Tayyor materialni doskaga iladilar. Guruhdan bir ishtirokchi bajargan vazifalarini taqdim etadi.
III. O'yinni olib borishga tayyorgarlik (10 minut)	3.1. Mavzuning rejadagi uchta savolini umumlashtiradi, xulosalar qiladi. 3.2. Guruhlar ishini baholaydi va baholarni e'lon qiladi. 3.3.Mustaqil vazifa uchun topshiriq beradi: (1) seminar mashg'ulotining keyingi uchta savoliga qo'shimcha materiallar asosida tayyorlanib kelish; (2) har bir talabaga mavzuning o'tilgan reja savollari bo'yicha to'rttadan savol tayyorlab kelish (3-ilova).	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

Baholash ko'rsatkichlari va mezonlari

Guruh	Baho	Baholash ko'rsatkichlari va mezonlari			
		Ma'lumot ning to'laligi	Guruh ishtirokchi larining faolligi	Ma'lumot ning taqdim etilishi	Jami
	Ball	1,0	0,5	0,5	2
1					
2					
3					

Guruh ishlarini umumlashtiruvchi baho

Guruh	1	2	3	Jami ball	Baho
1					
2					
3					

1,5 – 2 ball - “a'lo”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

2-ilova (2.2)**Ekspert varag'i №1*****Korxonaning milliy iqtisodiyot rivojlanishidagi o'rni***

1. Mustaqilikka erishgandan so'ng korxonalarning tashkil etilishi.
2. «Korxonalar to'g'risida» gi qonunning qabul qilinishi.
3. Korxonaning belgilari va vazifalari.

Ekspert varag'i №2***Qurilish korxonalarni tashkil etishning nazariy muammolari***

1. Korxonaning o'ziga xos bo'lgan belgilarini ajratib ko'rsating.
2. Korxonalarni tarmoqlarga qarab tasniflanishi grafik holatida ko'rsating.
3. Korxonalar integratsiyalashuvini ixtisoslashuviga ko'ra ajratib bering.

Nazorat uchun savollar (o'qituvchining varianti):

1. Milliy iqtisodiyot tushunchasi va korxonalarining mamlakat xalq xo'jaligi majmuasidagi roli.
2. Sanoat korxonalariga xos bo'lgan belgilar.
3. Sanoat korxonalarining vazifalari va funksiyalari.
4. O'zbekiston Respublikasining «Korxona iqtisodiyoti» gi qonun va uning mazmuni .
5. Korxonaning davlat ro'yxatidan o'tish uchun qanday hujjatlar talab qilinadi?
6. Sanoat korxonalarining tavsifi.
7. Korxonalarni tasniflashda ishlatiluvchi mezonlar.
8. Korxonalarining umumiy va ishlab chiqarish tuzilmasi tushunchalari.

**Guruhlar uchun
topshiriqlar**

1-topshiriq. Korxona haqidagi fikrlarni shakllantirishingiz kerak. Buning uchun qanday ishlarni amalga oshirasiz?

2-topshiriq. Korxona tuzilmasi va uni belgilovchi omillar nimadan iborat?

3-topshiriq. Korxona turlari va intgeratsiya jarayonlari. Trestlar, xoldinglar, sindikatlar haqida ma'lumot bering?

Nazorat uchun test savollari (o'qituvchining varianti):

1. O'zbekiston Respublikasining "Korxona to'g'risida"gi qonun qaysi qabul qilingan.
 - A) 1990-yilning 30-sentyabrida
 - B) 1991-yilning 15-fevralida
 - V) 1992-yilning 25-noyabrida
 - G) 1993-yilning 2-martida
 - D) 1995-yilning 5-yanvarida.
2. Korxona - bu
 - A) davlatning mulkiy kompleksi
 - B) mustaqil xujalik yurituvchi bozor subyekti

- V) tadbirkorlik va biznes soxasidagi subyekti
 G) maxsulot ishlab chiqarishni tashkil etish va sotish shakli
 D) ma'muriy - xo'jalik birligi
3. O'zbekistonda faoliyat kыrsatayotgan korxonalarning umumiy sonida ularning eng kup tarqalgan qanday tashkiliy-huquqiy shakllari mavjud ?
- A) ijara shakli
 B) qo'shma korxona
 V) xususiy
 G) aksionerlik
 D) davlat
4. Ma'suliyati cheklangan jamiyatlar.
- A) paylarga ajratilgan ustav kapitalini miqdori ta'sis xujatlari bilan belgilanuvchi va o'z mulki chegarasida majburiyatlar bo'yicha ma'suliyatga ega bo'lgan jamiyat
 B) ta'sis shartnomasi asosida tuzilgan jamiyatni ustav kapitaliga majburiy ravishda pul yoki mulkiy paylar bilan kirgan, ularning miqdori orqali har bir ta'sischini ma'suliyati belgilanadi
 V) paylarga ajratilgan mavjud ustav kapitali, ularning miqdori ta'sis xujatlari bilan belgilanadi, ta'sischilar va banklar orqali tan olinadi.
 G) ta'sischilar va banklar orqali tan olinib, ustav kapitali paylarga ajratilib, ularning miqdori ta'sis xujatlari bilan belgilanadi.
 D) kapitali paylarga ta'sischilardan tuzilib, eksportdan tashqari turli xil faoliyat bilan shug'ulanuvchilar.

11-mavzu	Qurilishda mehnat resurslari va mehnat unumdorligi
-----------------	---

6.1. Ma'ruzada ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Mutaxassis (ekspert) ishtirokidagi ma'ruza
Mavzu rejasi	1.Mehnat resurslari va mehnat unumdorligi mohiyati. 2.Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida mehnat unumdorligini o'sishi omillari va zaxiralari. 3. Mehnat unumdorligi ko'rsatkichlari va uni o'lchash uslublari. 4. Mehnat unumdorligini baholash. 5. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida mehnat bozorini tartibga solishda davlat aralashuvi.
Mashg'ulotning maqsadi: Qurilishda mehnat resurslari va unumdorlik tushunchalari mohiyati, iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish unumdorligini oshirish, qurilish korxonasi ishlab	

chiqarish barqarorligini ta'minlash masalalari to'g'risidagi bilimlarni shakllantirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: • Mehnat unumdorligi va samaradorlik tushunchalariga ta'rif beradi; • Qurilishda mehnat unumdorligini muhim ahamiyatlarini tushuntirib beradi; • Xo'jalik yuritish samaradorligining mezon va ko'rsatkichlarini tushuntirib beradi; • Korxonaning iqtisodiy samaradorligini tushuntirib beradi; • Korxona faoliyati samaradorligini oshirish yo'llari va omillarini tushuntirib beradi.	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Mehnat unumdorligi va samaradorlik tushunchalarini tushuntiradi; • Qurilishda mehnat unumdorligi va samaradorlikning muhim ahamiyatlarini tushuntiradi; • Xo'jalik yuritish samaradorligining mezon va ko'rsatkichlarini tushuntiradi; • Korxonaning iqtisodiy samaradorligini tushuntirib beradi; • Korxona faoliyati samaradorligini oshirish yo'llari va omillarini tushuntiradi.
Ta'lim metodlari	Ma'ruza, tezkor-so'rov, "ekspert so'rovi" metodi, tahlil
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, kompyuter texnologiyalari, format qog'ozlari, markerlar, skotch, chizmalı organayzerlar.
Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy, guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Og'zaki nazorat, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilishda mehnat resurslari va mehnat unumdorligi” mavzusi bo'yicha
ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi (1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabanning
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuni nomi, maqsadi, kutilajak o'quv natijalarini va mavzu rejasini eslatadi. 1.2.O'tgan mashg'ulot bilan mantiqiy bog'laydi. Mustaqil ish uchun berilgan vazifani ya'ni insert texnikasini qo'llab mavzuning qolgan rejalarini o'rganib kelish vazifasi berilganligini eslatadi.	Tinglaydilar.

II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.Faollashtirish va bilimlarini tekshirish maqsadida bir qancha savollar beradi: - Samaradorlikning mohiyati va maqsadi nimalardan iborat? - Ijtimoiy samaradorlikning asosiy vazifalari nimalardan iborat? - Bozor iqtisodiyoti sharoitida samaradorlikning zarurati nimalarda namoyish bo‘ladi? Javoblarni umumlashtiradi. Diqqatini asosiy tushunchalarga qaratadi. Zarur bo‘lsa javoblarni aniqlashtiradi, qo‘shimchalar qiladi, o‘zgartirish kiritadi. 2.2.Keyingi faoliyat kichik guruhlarda davom etishini e‘lon qiladi. Talabalarni 5 ta guruhga bo‘ladi. 2.3. Ushbu mavzu bo‘yicha qo‘shimcha o‘quv materialini tarqatadi va tanishib chiqishni taklif qiladi. Shu bilan birga bu masalalarni yechib, kadrlar qo‘nimsizligini mehnat unumdorligiga ta‘sirini aniqlashni taklif qiladi. Guruhlarda berilgan vazifalarni muhokamasini tashkil qiladi. 2.4.Boshqa vazifa beradi: Format qog‘oziga kadrlar qo‘nimsizligini kamaytirish yo‘llarini ishlab chiqish. Guruhlar faoliyatini kuzatadi, yo‘naltiradi, maslahatlar beradi. 2.5.Guruh ishlarini taqdimoti boshlanishini e‘lon qiladi. Guruhlar ishini tahlil qiladi, qo‘shimchalar kiritadi, to‘ldiradi, umumlashtiradi.	Berilgan savollarga javob beradilar. Fikr almashadilar. Berilgan vazifalar ni bajaradilar. Masalalarni yechib, har bir guruh berilgan format qog‘oziga qo‘nimsizlikning mehnat unumdorligiga ta‘sirini qayd qiladi. Ikkinchi vazifani bajaradilar. For-mat qog‘oziga kadrlar qo‘nimsizligini kamaytirish yo‘llarini yozib chiqadilar. O‘z ishlarini olib chiqib, taqdim qiladilar. Bir-biriga berilgan savollarga javob byeradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.Mavzuni umumlashtiradi, xulosalar qiladi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy mohiyatiga qaratadi. 3.2.O‘quv mashg‘ulotining natijalarini qayd qiladi. Talabalar mustaqil faoliyatining maqsadga erishganlik darajasini tahlil qiladi va baholaydi. 3.4. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) seminar mashg‘ulotiga mustaqil tayyorlanishlari uchun savollar (2-ilova)	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (6.1.)

Nazorat uchun savollar

1. Ishlab chiqarish samaradorligining mohiyati va maqsadi nimada?
2. Korxona faoliyatida samaradorlik nimadan iborat.
3. Bozor iqtisodiyoti sharoitida korxonada samaradorlikni oshirish zarurati nimalarda namoyon bo'ladi?
4. Korxona samaradorligi qanday omillar ta'sir ko'rsatadi?
5. Samaradorlikning qanday turlarini bilasiz?
6. Samaradorlikka erishish uchun korxonalar qanday talablarga javob berishi lozim
7. Korxonaning ijtimoiy samaradorligi deganda nima tushuniladi?
8. Korxonaning iqtisodiy samaradorligi deganda nima ko'zda tutiladi?

6.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish (1-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	Mehnat resurslari va mehnat unumdorligi mohiyati. 2. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida mehnat unumdorligini o'sishi omillari va zaxiralari. 3. Mehnat unumdorligi ko'rsatkichlari va uni o'lchash uslublari. 4. Mehnat unumdorligini baholash. 5. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida mehnat bozorini tartibga solishda davlat aralashuvi.
Mashg'ulotning maqsadi: Talabalarda qurilishda mehnat resurslari va unumdorlik tushunchalari mohiyati, iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qurilish unumdorligini oshirish, qurilish korxonasi ishlab chiqarish barqarorligini ta'minlash masalalari bo'yicha amaliy bilim va ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: • Mehnat resurslari, mehnat unumdorligi va samaradorlik tushunchalariga ta'rif beradi; • Qurilishda mehnat unumdorligini muhim ahamiyatlarini tushuntirib beradi; • Xo'jalik yuritish samaradorligining mezon va ko'rsatkichlarini tushuntirib beradi; • Korxonaning iqtisodiy samaradorligini tushuntirib beradi; • Korxona faoliyati samaradorligini oshirish yo'llari va omillarini tushuntirib beradi.	O'quv faoliyatining natijalari: • Mehnat resurslari, mehnat unumdorligi va samaradorlik tushunchalarini tushuntiradi; • Qurilishda mehnat unumdorligi va samaradorlikning muhim ahamiyatlarini tushuntiradi; • Xo'jalik yuritish samaradorligining mezon va ko'rsatkichlarini tushuntiradi; • Korxonaning iqtisodiy samaradorligini tushuntirib beradi; • Korxona faoliyati samaradorligini oshirish yo'llari va omillarini tushuntiradi.
Ta'lim metodlari	Aqliy hujum, suhbat, baliq skeleti texnikasi, savol-javob, konvert texnikasi.
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari,

	markerlar, skotch, o'quv materiallari, tarqatma materiallar
Ta'lim shakllari	Jamoaviy, juftliklarda va guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilishda mehnat resurslari va mehnat unumdorligi” mavzusi bo'yicha
amaliyot mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (5daqqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini eslatadi, ularning ahamiyatliligi va dolzarbligini asoslaydi. 1.2. Mashg'ulotning o'tkazilish shaklini tushuntiradi. 1.3. Guruh ishlarini baholash mezonlarini e'lon qiladi (1-ilova).	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (65 daqqa)	2.1.Aqliy hujum metodidan foydalanib, talabalarni faollashtiradi va bilimlarni egallaganlik darajasini aniqlaydi: - Korxonaning ijtimoiy samaradorligi deganda nimani tushunasiz? Javoblar 2-3 so'zdan iborat bo'lishi kerakligini eslatadi. Javoblarni talabalardan biriga doskaga yozib borishni taklif qiladi. 2.2. Talabalar bilan birgalikda javoblarni tahlil qiladi. 2.3. Talabalarni uchta kichik guruhga bo'ladi va hamkorlikda topshiriq bajarishlarini aytadi. Guruhlarga tarqatma materiallarni tarqatadi. Berilgan topshiriqni avval juftliklarda, so'ngra guruhlarda bajarishlarini tushuntiradi. Balik skeleti texnikasini asosida ishlashlarini aytib, o'tkazilish qoidasini tushuntiradi (2-ilova). Guruhlarda faoliyatni tashkil qiladi, kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Yo'naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi.Javoblarni aniqlashtiradi,	O'z fikrlarini bildiradilar, savollarga javob beradilar. Uchta guruhga bo'lina-dilar. Berilgan topshiriqni avval juftliklarda muhokama qilib, baliq skeletini to'ldiradilar. So'ngra bajargan ishlarini guruh ichida muhokama qilib, aniq , optimal variantini tanlab, umumiy bitta «Baliq skeleti»ni to'ldiradilar. Guruhdan o'qituvchi tanlagan talaba chiqib, guruh ishini taqdim qiladi, fikrlarini izohlaydi.

	to'ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi.	Boshqa guruh ishtirokchilari tomondan berilgan savollarga javob berishadi.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Mavzunining rejadagi birinchi uchta savolini umumlashtiradi, xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2. Guruhlar ishini baholaydi. Guruh faoliyatida faol qatnashga talabalarni alohida qayd qiladi va qolgan talabalar ham keyingi mashg'ulotda faol ishtirok etishlarini aytib, umumiy baholarni e'lon qiladi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga og'zaki javob berish (3-ilova); (2) qo'shimcha adabiyotlardan mavzuga tegishli bo'lgan yangi ma'lumotlarni to'plash.	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (6.2)

Baholash ko'rsatkichlari va mezonlari

Guruh	Baho	Baholash ko'rsatkichlari va mezonlari			
		Ma'lumotni to'liq yoritishi	Guruh ishtirokchilarining faolligi	Ma'lumotning taqdim etilishi	Jami
	Ball	1,0	0,5	0,5	2
1					
2					
3					

Guruh ishlarini umumlashtiruvchi baho

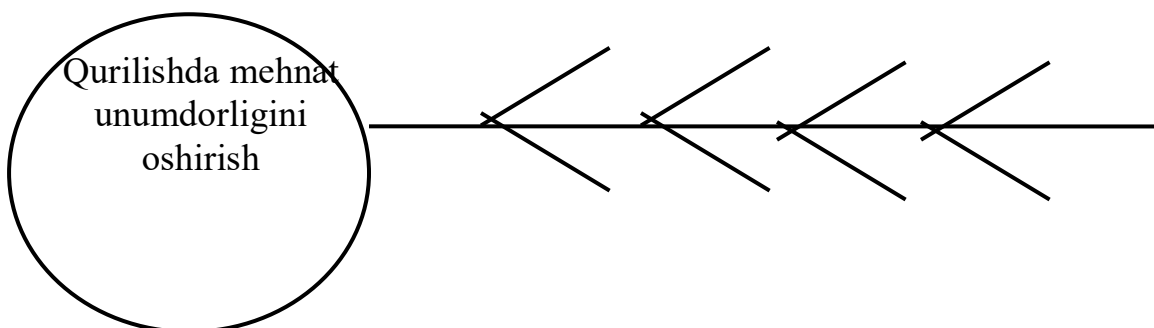
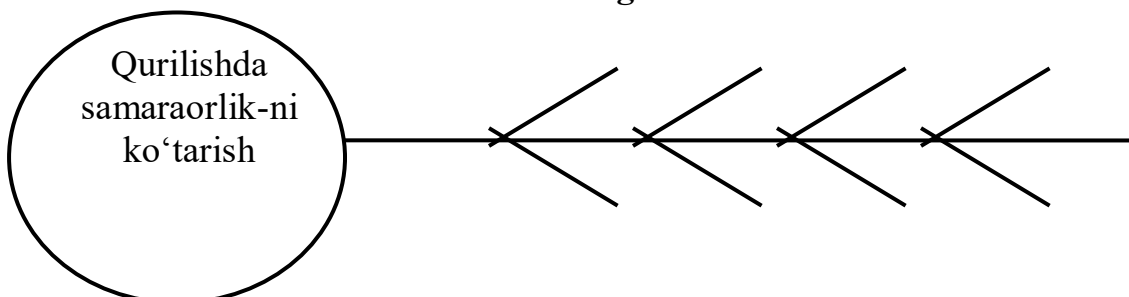
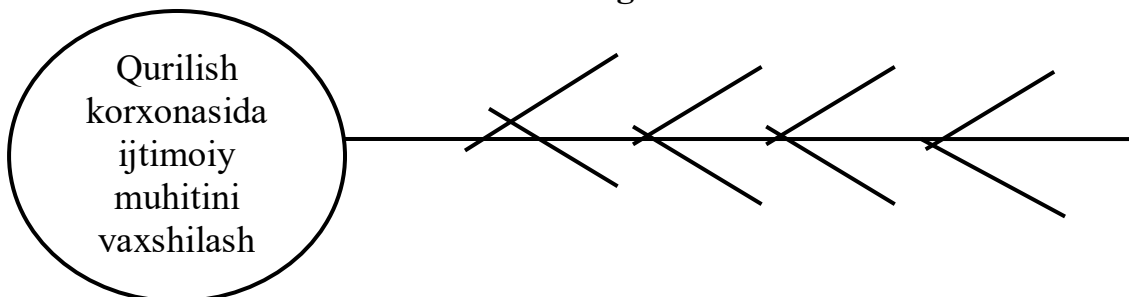
Guruh	1	2	3	Jami ball	Baho
1					
2					
3					

1,5 – 2 ball - “a'lo”
0,5-0,9 ball - “qoniqarli”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”
0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”.

“Baliq skeleti” texnikasi

Ushbu texnologiya katta muammolarning yechimini topishga qaratilgan. Yuqori qismida muammolar turi yozilsa, pastki qismida esa misollar bilan izohlanadi.

O‘quv topshiriqlari**1-guruh****2-guruh****3-guruh****Nazorat uchun savollar va topshiriqlar:**

1. Qurilishda mehnat unumdorligining muhim ko‘rsatkichlari mazmuni va mohiyati nimada?
2. Mehnat unumdorligining maksad va vazifalari nimalardan iborat?

3. Bozor iqtisodiyoti sharoitida samaraning samaradorlikdan farqi nimada?
4. Qurilishda mehnat unumdorligiga nimalar ta'sir ko'rsatadi?
5. Qurilish korxonasi faoliyati samaradorligini oshirishning asosiy yo'llari va omillarini sanab o'ting?
6. Ijtimoiy samaradorlik nimadan iborat?
7. Iqtisodiy samaradorlik nimalardan iborat?

12-mavzu	Qurilishda mehnat munosabatlari va kadrlar salohiyatini takomillashtirish muammolari
-----------------	---

9.1. Ma'ruzada ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Munozarali ma'ruza
Mavzu rejasi	1-mashg'ulot 1. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida kapital qurilishda mehnat munosabatlari va kadrlar salohiyatini rivojlantirish xususiyatlari. 2. Kapital qurilishning dinamik rivojlanishida kadrlar salohiyatining roli. 3. Qurilishda mehnat bozorining rivojlanishi. 4. Kapital qurilishda ishsizlikning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari va uning vujudga kelish sabablari. 5. Ishchi kuchi migratsiyasi. 2-mashg'ulot 1. Qurilish sohasida kadrlarni tayyorlash, ularning malakasini oshirish va qayta tayyorlashning istiqbolli yo'nalishlari va muammolar. 2. Qurilishda kichik biznes va bandlik. 3. Mehnatga haq to'lash tizimi. Ish haqi shakllari va turlari. 4. Qurilishda mehnatga haq to'lash tizimini takomillashtirish yo'llari. 5. Qurilish korxonalarida ishchi xodimlarning mehnatini rag'batlantirish tizimini takomillashtirish. 6. Mehnatga haq to'lash fondining sarflanishida kasaba uyushmasining roli. Mehnat va jamoa shartnomalarining takomillashtirilishi.
Mashg'ulotning maqsadi: Korxonalarni malakali kadrlar bilan ta'minlash, kadrlarlarni malaksini oshirish, o'z kasbiga munosib ish bilan ta'minlash, ishchi xodimlarni o'z vaqtida ish haqi bilan ta'minlash, mehnat motivatsiyasi, omillari to'g'risidagi tasavvurlarini shakllantirish.	
Pedagogik vazifalar:	O'quv mashg'ulotining natijalari:
• Korxonada kadrlar siyosatini shakllantirish to'g'risidagi tushunchalarni yoritish;	• Korxonada kadrlar siyosatini shakllantirish to'g'risidagi tushunchalarni yoritib beradi; • Korxonada kadrlarni malakasi va tajribasi

• Korxonada kadrlarni malakasi va tajribasi to'g'risidagi tasavvurlarni yoritish; • Korxonada kadrlar salohiyati to'g'risida tushunchalarni berish; • Korxonada kadrlar siyosatini to'g'ri shakllantirish borasida fikrlarni berish; • Korxonada mehnatga haq to'lashni shakllantirish tushunchalarini berish; • Mehnatga haq to'lashning shakllari to'g'risida tushuncha berish; • Mehnat motivatsiyasi haqida tushuncha berish.	to'g'risidagi tasavvurlarni tushuntirib beradi; • Korxonada kadrlar salohiyati to'g'risida tushunchalarni beradi; • Korxonada kadrlar siyosatini to'g'ri shakllantirish borasida fikrlarni tushuntirib beradi; • Korxonada mehnatga haq to'lashni shakllantirish tushunchalarini tushuntirib beradi; • Mehnatga haq to'lashning shakllari to'g'risida tushuncha beradi; • Mehnat motivatsiyasi to'g'risida haqida tushuntiradi.
Ta'lim metodlari	Ma'ruza, tezkor so'rov, baxs-munozara
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, kompyuter texnologiyalari, chizmalı organayzerlar.
Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanishga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Savol-javob, reyting tizimi asosida baholash, nazorat savollari va vazifalar.

“Qurilishda mehnat munosabatlari va kadrlar salohiyatini takomillashtirish muammolari” mavzusi bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi (1-mashg'ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchining	Talabanning
Tayyorgarlik bosqichi	1.Savollar va oraliq xulosalarni tayyorlaydi (1-ilova), taqqoslash va munozarani davom ettirish uchun qo'shimcha misollar ishlab chiqadi (2-ilova). 2.Munozarali ma'ruzani tashkil etish va olib borish ketma-ketligini loyihalashtiradi: munozaraga qiziqtiruvchi va jalb qiluvchi savollarni kirgizish ketma-ketligini aniqlaydi; umumlashtirish va xulosa qilish zarur bo'lgan asosiy holatlarni ajratadi; yakuniy xulosalarni shakllantiradi.	

I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, o‘qitish natijalarini, mavzuning rejasini e’lon qiladi. 1.2.Ma’ruza mashg‘uloti munozara shaklida o‘tishini aytadi va faoliyatning asosiy xususiyatlarini tushuntiradi. «Munozara ishtirokchilari uchun eslatma»ni eslatadi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.Korxonalarda kadrlar salohiyati va uning asosi nimada ekanligi haqida qisqacha ma’lumot beradi. Respublikada korxonalarida malakali kadrlarni joylashtirish va kadrlarni o‘z vaqtida ish haqi bilan ta’minlash haqida o‘zining nuqtayi nazarini bildiradi. 2.2.Talabalarga o‘z fikrlarini bildirishlarini taklif qiladi. Ma’ruzaning rejasida savollar mazmunini jamoaviy muhokama etishga undaydi va tashkillashtiradi. 2.3.Jamoaviy muhokama jarayonini boshqaradi: - savollar beradi; - fikr bildirishlariga nisbatan qiziquvchanlikni namoyon qiladi; - muhokamaning mantiqan yoritilishini diqqat bilan nazorat qiladi; - munozara jarayonida ayrim ishtirokchilarning javoblarini to‘ldiradi va umumlashtiradi. To‘g‘ri javoblarni rag‘batlantiradi va noto‘g‘ri to‘liq bo‘lmagan javoblarni izohlaydi; - umumlashtirilayotgan va xulosa qilinayotgan mavzuning asosoy qoidalarini aniqlashtiradi. 2.4.Mavzuning savollari muhokamasini qisqa umumlashtirish bilan rejaning dastlabki uchta savoliga yakun yasaydi.	Ma’ruza va qo‘shimcha ma’lumot mazmunini eshitadilar. Fikrlarini bildiradi, savollar byeradi, munozarada ishtirok etadi. Ishtirokchilar mavzu savollarining mazmunini jamoaviy muhokama qiladilar, munozara qiladilar, savollarga javob byeradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.O‘quv mavzusining mazmunini muhokamasi bo‘yicha xulosalar qiladi: - asosiy savollarni qisqacha, baho bermasdan ajratadi va strukturaga soladi. Bunda faqat ko‘pchilik ishtirokchilar fikriga to‘g‘ri kelganlarini ajratadi. Ko‘rib chiqilmagan, hal etilmagan reja	Eshitadilar.

	savollarini eslatadi. - munozara jarayonida qo'yilgan savollar javoblari mazmuni bo'yicha xulosalarni shakllantiradi; - ma'ruza mashg'ulotining natijasiga umumiy baho beradi. 3.2.Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) mavzuning rejasidagi keyingi uchta savollarini o'rganib kelish; (2) nazorat savollariga og'zaki javob berish.	Vazifani yozib oladilar.
--	---	--------------------------

**«Qurilishda mehnat munosabatlari va kadrlar salohiyatini takomillashtirish muammolari» mavzusi bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi
(2-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	1.Savollar va oraliq xulosalarni tayyorlaydi, taqqoslash va munozarani davom ettirish uchun qo'shimcha misollar ishlab chiqadi. (1-ilova) 2.Munozarali ma'ruzani tashkil etish va olib borish ketma-ketligini loyihalashtiradi: munozaraga qiziqtiruvchi va jalb qiluvchi savollarni kirgizish ketma-ketligini aniqlaydi; umumlashtirish va xulosa qilish zarur bo'lgan asosiy holatlarni ajratadi; yakuniy xulosalarni shakllantiradi.	
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, o'qitish natijalarini, mavzuning rejasini e'lon qiladi. 1.2.Ma'ruza mashg'uloti munozara shaklida o'tishini aytadi va faoliyatning asosiy xususiyatlarini tushuntiradi. «Munozara ishtirokchilari uchun eslatma» ni eslatadi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.Korxonada kadrlar siyosatini to'g'ri tashkil etish borasida qisqacha ma'lumot beradi. Bozor munosabatlari sharoitida xodimlarni ishga qiziqtirish va kasb-mahoratini oshirish haqida o'zining nuqtayi nazarini bildiradi. 2.2.Talabalarga o'z fikrlarini	Ma'ruza va qo'shimcha ma'lumot mazmunini eshitadilar.

	bildirishlarini taklif qiladi. Ma'ruzaning rejasi asosida savollar mazmunini jamoaviy muhokama etishga undaydi va tashkillantiradi. 2.3.Jamoaviy muhokama jarayonini boshqaradi: - savollar beradi; (2-ilova) - fikr bildirishlariga nisbatan qiziquvchanlikni namoyon qiladi; - muhokamaning mantiqan yoritilishini diqqat bilan nazorat qiladi; - munozara jarayonida ayrim ishtirokchilarning javoblari to'ldiradi va umumlashtiradi. To'g'ri javoblarni rag'batlantiradi va noto'g'ri to'liq bo'lmagan javoblarni izohlaydi; - umumlashtirilayotgan va xulosa qilinayotgan mavzuning asosiy qoidalarini aniqlashtiradi. 2.4.Mavzuning savollari muhokamasini qisqa umumlashtirish bilan rejaning dastlabki uchta savoliga yakun yasaydi.	Fikrlarini bildiradi, savollar Beradi, munozarada ishtirok etadi. Ishtirokchilar mavzu savollarining mazmunini jamoaviy muhokama qiladilar, munozara qiladilar, savollarga javob byeradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.O'quv mavzusining mazmunini muhokamasi bo'yicha xulosalar qiladi: - asosiy savollarni qisqacha, baho bermasdan ajratadi va strukturaga soladi. Bunda faqat ko'pchilik ishtirokchilar fikriga to'g'ri kelganlarini ajratadi; - munozara jarayonida qo'yilgan savollar javoblari mazmuni bo'yicha xulosalarni shakllantiradi; - ma'ruza mashg'ulotining natijasiga umumiy baho beradi. (3-ilova) 3.2.Mavzuni to'liq umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi. Munozarada faol ishtirok etganlarni rag'batlantiradi va reyting asosida baholaydi. 3.2.Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga javob berib, BBB jadvalini to'ldirish; (4-ilova) (2) mavzuni insert texnikasini qo'llab mustaqil takrorlash va seminar mashg'ulotiga tayyorlanish	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (9.1)

Munozara ishtirokchisiga eslatma

1. Munozara munosabatlarni xal etish emas, balki muammolarni yechimini xamkorlikda topish metodidir.
2. Boshqalar xam fikr bildirishlariga imkoniyat yaratish uchun uzoq gapirma.
3. Aqlli fikrlaring maqsadga yetishi uchun soʻzlaringni taroziga sol, oʻylab, soʻngra gapir, his-tuygʻularingni nazorat qil.
4. Taqrizchi va opponent fikrini toʻgʻri tushunishga harakat qil. Uning fikrini hurmat qil.
5. Faqat munozara mavzusi boʻyichagina, aniq fikr bildir.
6. Oʻz taqdimoting bilan kimgadir yoqishga yoki aksincha xafa qilishga urinma.

2-ilova (9.1)

Munozara yurgizish va xulosalarni shakllantirish uchun savollar

1. Boshqarish obyekti boʻlgan korxonalarda kadrlarning ijtimoiy rivojlanishi
2. Oxirgi paytlarda Oʻzbekiston Respublikasida korxonalarning kadrlar bilan taʼminlanganlik darajasi ahvoliga xarakteristika bering.
3. Qaysi sohalaridagi korxonalarda kadrlar siyosati faol rivojlanmoqda?
4. Korxonaning ijtimoiy rivojlanishi malakali kadrlarning zarurati nimada?
5. Korxonada kadrlar salohiyatining rivojlanishiga nimalar taʼsir qiladi?
6. Korxonani malakali kadrlar bilan taʼminlanishi Oʻzbekiston taraqqiyotida qanday rol oʻynaydi?
7. Korxonani oʻz vaqtida malakali kadrlar bilan taʼlanish yoʻllarini koʻrsating.
8. Korxonani kadrlar bilan taʼminlash jarayoni oldida qanday muammolar mavjud.

Kadrlarning ijtimoiy rivojlanishi

- 2.1. Ijtimoiy rivojlanishni boshqarish uz ichiga nimalarni oladi?
- 2.2. Oʻzbekiston Respublikasida korxonalarida kadrlarni ijtimoiy rivojlanishini boshqarish qay darajada?
- 2.3. Oʻzbekiston miqyosida kadrlarni ijtimoiy rivojlanishni boshqarish yaxshi darajada boʻlgan qanday korxonalarni bilasiz?
- 2.4. Qaysi korxonalarda kadrlarning ijtimoiy rivojlanishini boshqarish tang axvolda?
- 2.5. Korxonalarda kadrlarning ijtimoiy rivojlanishni boshqarishni toʻgʻri yoʻlga qoʻyish uchun nimalarni amalga oshirish zarur?

Nazorat savollari va topshiriqlari:

1. Kadrlarni ijtimoiy muhofaza qilish deganda nimani tushunasiz?
2. Kadrlar tizimidagi ijtimoiy-ruhiy vaziyat nima?
3. Ijtimoiy xizmat ko'rsatish sohasiga nimalar kiradi?
4. Kadrlar rivojlanishidagi ijtimoiy muammolarni hal qilishning xorijiy tajribalarini aytib bering.
5. Ijtimoiy infratuzilmalar va ularning obyektlariga nimalar kiradi?
6. Ijtimoiy xizmat ko'rsatishning asosiy vazifalari nimadan iborat?
7. Mehnatga haq to'lash ijtimoiy minimumi qanday belgilanadi?
8. Oila byudjeti nima va u nima uchun kerak?
9. O'zbekistondagi Xalqaro Mehnat Tashkiloti tomonidan qabul qilingan chora-tadbirlar nimalardan iborat?
10. Ijtimoiy muhofaza tizimining tarkibiy qismlari nimalardan iborat?

O'quv topshirig'i
BBB jadvalini to'ldiring

	Mavzudagi savollar	Bilaman	Bilishni xohlayman	Bilib oldim
.	Boshqarish obyekti bo'lgan korxonaning kadrlar siyosatining ijtimoiy rivojlanishi			
.	Kadrlarni ijtimoiy rivojlanishni boshqarish			
.	Kadrlar salohiyati			
.	Korxonalarda kadrlar muhiti rivojlanishining asosiy omillari			
.	Ijtimoiy infratuzilma obyektlari			
.	Mehnatni muhofaza qilish omillari			
.	Kadrlarni ijtimoiy muhofaza qilish tizimi			
.	Kadrlarni ijtimoiy muhofaza qilish tizimining tarkibiy qismlari			
.	Xalqaro Mehnat Tashkiloti tomonidan ishlab chiqilgan chora-tadbirlar			
0.	Korxonadagi Ijtimoiy-ruhiy vaziyat va uning tarkibiy qismlari			
1.	Korxonada mehnatga haq to'lashning ijtimoiy minimumi			
2.	Oila byudjeti			
3.	Korxonaning ijtimoiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi umumiy omillar			

9.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining	Bilimlarni mustahkamlash va

shakli	chuqurlashtirish (1-mashg‘ulot) Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish (2-mashg‘ulot)
Mavzu rejasi	1.Korxonaning kadrlar salohiyati. 2.Bozor munosabatlari sharoitlarida korxonaning kadrlar siyosati. 3.Korxonalarda mehnatga haq to‘lash. 4.Korxona mehnat salohiyati samaradorligini baholash mezonlari. 5.Mehnat salohiyatini ifodalovchi ko‘rsatkichlar, ularning tasnifi va aniqlash yo‘llari. 6.Mehnat motivatsiyasi, tiplari va omillari.
Mashg‘ulotning maqsadi: Korxonalarni malakali kadrlar bilan ta‘minlash, kadrlarlarni malaksini oshirish, o‘z kasbiga munosib ish bilan ta‘minlash, ishchi xodimlarni o‘z vaqtida ish haqi bilan ta‘minlash to‘g‘risidagi tasavvurlarini shakllantirish.	
Pedagogik vazifalar: • Korxonada kadrlar siyosatini shakllantirish to‘g‘risidagi tushunchalarni yoritish; • Korxonada kadrlarni malakasi va tajribasi to‘g‘risidagi tasavvurlarni yoritish; • Korxonada kadrlar salohiyati to‘g‘risida tushunchalarni berish; • Korxonada kadrlar siyosatini to‘g‘ri shakllantirish borasida fikrlarni berish; • Korxonada mehnatga haq to‘lashni shakllantirish tushunchalarini berish; • Mehnatga haq to‘lashning shakllari to‘g‘risida tushuncha berish; • Mehnat motivatsiyasi haqida tushuncha berish.	O‘quv mashg‘ulotining natijalari: • Korxonada kadrlar siyosatini shakllantirish to‘g‘risidagi tushunchalarni yoritib beradi; • Korxonada kadrlarni malakasi va tajribasi to‘g‘risidagi tasavvurlarni tushuntirib beradi; • Korxonada kadrlar salohiyati to‘g‘risida tushunchalarni beradi; • Korxonada kadrlar siyosatini to‘g‘ri shakllantirish borasida fikrlarni tushuntirib beradi; • Korxonada mehnatga haq to‘lashni shakllantirish tushunchalarini tushuntirib beradi; • Mehnatga haq to‘lashning shakllari to‘g‘risida tushuncha beradi; • Mehnat motivatsiyasi to‘g‘risida haqida tushuntiradi.
Ta‘lim metodlari	Tyezkor-so‘rov, savol-javob, suhbat, koop-koop, pinbord texnikasi

Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari, markerlar, skotch, o'quv materiallari
Ta'lim shakllari	Jamoaviy, guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilishda mehnat munosabatlari va kadrlar salohiyatini takomillashtirish muamolari” mavzusi bo'yicha seminar mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (15daqqa)	1.1.Mavzuni nomi, maqsadi, kutilajak o'quv natijalarini va mavzu rejasini eslatadi. 1.2.O'tgan mashg'ulot bilan mantiqiy bog'laydi. Mustaqil ish uchun berilgan vazifani ya'ni insert texnikasini qo'llab mavzuni rejalari asosida yana bir bora takrorlab, o'rganib kelish vazifasi berilganligini eslatadi. Vazifani bajarganlik darajasini tekshiradi. 1.3.Guruhlar faoliyatini baholash mezonlarini e'lon qiladi (1-ilova).	Tinglaydilar. Mavzu nomini va rejasini yozib oladilar. Savollarni muhokama qilib, ularga javob beradi.
II. Asosiy bosqich (55 daqiqa)	2.1.Faollashtirish va bilimlarini tekshirish maqsadida bir qancha savollar beradi (tezkor-so'rov): - Korxonada kadrlar salohiyatining rivojlanishi deganda nimani tushunasiz? - Korxonada kadrlar qo'nimsizligi deganda nimani tushunasiz? - Kadrlarni samarali boshqarish obyektiga nimalar kiradi? - Kadrlar vazifasiga ko'ra nimaga qaratilgan? - Korxonada kadrlarning ijtimoiy muhiti asosiy omillariga nimalar kiradi? Javoblarni umumlashtiradi. Diqqatini asosiy tushunchalarga qaratadi. Zarur bo'lsa. javoblarni aniqlashtiradi, qo'shimchalar qiladi, o'zgartirish kiritadi. 2.2.Keyingi faoliyat “koop-koop” texnikasi (2-ilova) bo'yicha kichik guruhlarda	Berilgan savollarga javob beradilar. Fikr almashadilar. Berilgan vazifalar ni bajarishga kirishadilar. Guruhlarga bo'linib berilgan topshiriqlar yuzasidan fikr yuritadilar. Berilgan vazifani o'zaro muhokama qiladilar. To'plagan ma'lumotlarni va

	davom etishini e'lon qiladi. Talabalarni 3 ta guruhga bo'ladi. Har bir guruh ma'lum bir yo'nalish bo'yicha vazifa bajarishini uqtiradi (3-ilova). Guruhlarda faoliyatni tashkil qiladi. Kuzatuvchi, yo'naltiruvchi sifatida ishtirok etadi. Vazifalar bo'yicha to'plagan ma'lumotlarini sxemalarda, jadvallarda tasvirlash kerakligini uqtiradi. 2.3.Guruhlarda berilgan vazifalarni muhokamasini tashkil qiladi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi. 2.5.Guruh ishlarini taqdimoti boshlanishini e'lon qiladi. Har bir guruh taqdimotidan so'ng ma'lumotlarni to'ldiradi, xatolarini tuzatadi, xulosalar qiladi. Guruhlar ishini tahlil qiladi, qo'shimchalar kiritadi, to'ldiradi, umumlashtiradi.	o'z fikrlarini format qog'ozlariga sxemalar va jadvallar asosida ishlab chiqadilar. Tayyor ishlarni doskaga iladilar. Guruhdan bir ishtirokchi chiqib bajargan ishlari yuzasidan taqdimot qiladi. Boshqa ishtirokchilar tomonidan berilgan savollarga javob byeradi.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1.Mavzuning dastlabki uchta savoli bo'yicha umumlashtiradi, xulosalar qiladi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy mohiyatiga qaratadi. 3.2.O'quv mashg'ulotining natijalarini qayd qiladi. Talabalar mustaqil faoliyatining maqsadga erishganlik darajasini tahlil qiladi va baholaydi. 3.4. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) keyingi seminar mashg'ulotiga mustaqil tayyorlanishlari uchun nazorat savollariga og'zaki javob berish (4-ilova).	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

“Qurilishda mehnat munosabatlari va kadrlar salohiyatini takomillashtirish muamolari” mavzusi bo'yicha seminar mashg'ulotining texnologik xaritasi (2-mashg'ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Qo'shimcha o'quv materialini tayyorlaydi Guruhlarda ishlash uchun topshiriqlarni ishlab chiqadi. Guruh sardoriga o'qituvchi vazifasini bajarishini aytib, mashg'ulotni o'tkazish yo'l-yo'riqlarini o'rgatadi.	

I. Kirish bosqichi (5daqiq)	Mashg'ulotni talaba o'tkazadi. 1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan natijalarini eslatadi. 1.2.Mavzuning asosiy tushuncha va iboralarini o'qiydi, eslatadi. 1.3.Guruhlar faoliyatini baholash mezonlarini e'lon qiladi (5-ilova). 1.4.Seminar mashg'uloti noan'anaviy tarzda o'tilishini, ya'ni guruh sardori o'qituvchi sifatida mashg'ulotni o'tkazishini aytadi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (70 daqiqa)	2.1. Talabalarni uchta kichik guruhga bo'ladi, va ularga topshiriq beradi. Qog'oz varaqlarini tarqatib topshiriqni qanday bajarishlari kerakligini tushuntiradi. (6-ilova). Guruhlarda ishni tashkil qiladi. Guruhlarda vazifalar taqsimlanishiga yordam beradi. Guruhlar ishini kuzatadi, yo'l-yo'riqlar beradi, yo'naltiradi. Tayyor ishlarini taqdim qilishlarini so'raydi. 2.2.Guruhlar ishini tahlil qiladi, xatolarini to'g'rilaydi, kamchiliklarni to'ldiradi. 2.3.Guruhlarga ekspert varaqlarini tarqatadi (7-ilova). Topshiriqda berilgan savollarga ko'rgazmali materiallar tayyorlab, javob berishlarini uqtiradi. Guruhlarda ishni tashkil qiladi, guruhlar ichida vazifalarni taqsimlashga yordam beradi. Guruhlar ishini kuzatadi, yo'l-yo'riqlar beradi, yo'naltiradi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Yo'naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to'ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi.	Uchta guruhga bo'linalar. Berilgan topshirikni bajaradi-lar. Tayyor bo'lgan qog'oz varaqlarini doskaga mustahkamlaydilar. Guruhlardan bitta-dan ishtirokchi chiqib, o'z ishlarini taqdim qiladi. Guruhlar faoliyatini boshlaydi. Berilgan savollarni o'rganib chiqadi, savollarga javob topadi, o'zaro muhokama qiladi va ko'rgazmali materiallar tayyorlaydi. Tayyor ishlarini doskaga iladi. Har bir guruhdan ishtirokchilar chiqib namoyish qilish orqali o'z ishlarini taqdim qiladilar.

		O‘zaro byerilgan savollarga javob beradilar.
III. Yakuniy bosqich (5daqqa)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2. Guruhlar ishini baholaydi. Faol ishtirok etgan talabalarni rag‘batlantiradi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa byeradi: (1) nazorat savollariga og‘zaki javob berish (8-ilova)	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (9.2)

Ekspert guruhlarini ish natijalarini baholash mezonlari

M e z o n l a r	Maks. ball	Guruh faoliyati natijalarini bahosi			
Ma'lumotning to'raligi	1,0				
Ma'lumotning aniq, chizmalari tarzda taqdim etilganligi	0,5				
Guruh ishtirokchilarining faolligi (to'ldirish, savollar berish, javoblar berish)	0,5				
Ballarning maksimal hajmi	2				

1,5 – 2 ball - “a’lo”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

2-ilova (9.2)

“Koop-koop” (“Birgalikda o‘qiyamiz”) texnikasini o‘tkazish qoidasi

Faol iyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	Ta’lim beruvchi	Ta’lim oluvchi
1.	Turli xil o‘zlashtirish darajalariga ega bo‘lgan, 3 va 5 kishidan iborat kichik guruhlarini tashkil qiladi	
2.	Har bir guruhga butun o‘quv guruhi ishlashi lozim bo‘lgan, mavzuning bir bo‘lagi bo‘lib hisoblangan, bitta topshiriq beradi. Ekspert varaqlarini tarqatadi.	Guruh a’zolari o‘zaro topshiriqlarni bo‘lib olishadi.
3.	Topshiriqni muvaffaqiyatli bajarilishini va muomala madaniyatini nazorat qiladi.	3.1. Hamma topshiriqni mustaqil bajaradi, mavzular bo‘yicha mustaqil ishlaydi. 3.2. Guruh a’zolarining mini-

		ma'ruzalarini tinglaydi. Umumiy ma'ruza tayyorlanadi. Ma'ruzani o'qish uchun spiker tayinlanadi.
4.	Guruhlarda ish yakunlanishini, va ish natijasi taqdim etilishini e'lon qiladi.	Guruh-spikeri ma'ruzaning taqdimotini o'tkazadi.
5.	Natijalarni tahlil qiladi va baholaydi, g'olib guruhlarini aniqlaydi.	

3-ilova (9.2)

Ekspert varag'i №1

Boshqarish obyekti bo'lgan korxonalarda kaadrlar salohityaining ijtimoiy rivojlanishi.

Korxonalarda kadrlar kadrlar salohiyatining ijtimoiy rivojlanishi.
Korxonada malakali kadrlar muvaffaqiyati garovi.
Korxonada kadrlar salohiyatining ijtimoiy rivojlanish yo'nalishlari.

Ekspert varag'i №2

Kadrlar salohiyatining ijtimoiy rivojlanishini boshqarish.

Korxonada kadrlar qo'nimsizligi muammosi .
Korxonada kadrlar vazifasi.
Korxonalarda mehnatga haq to'lash va uning turlari.

4-ilova (9.2)

Nazorat savollar va topshiriqlari:

1. Korxonda kadrlarni boshqarishning zaruriy obyekti nima?
2. Korxonada kadrlar muvaffaqiyati nimalarga bog'liq?
3. Korxonalarda kadrlarning ijtimoiy muhiti deganda nimani tushunasiz?
4. Kadrlarni ijtimoiy rivojlanishini boshqarish deganda nimani tushunasiz?
5. Korxonada kadrlarning vazifasi nimadan iborat?

6. Korxonada malakali xodimlarning bevosita ijtimoiy muhiti asosiy omillariga nimalar kiradi?
7. Ijtimoiy infratuzilmaga nimalar kiradi?
8. Mehnatni muhofaza qilish omillariga nimalar kiradi?

5-ilova (9.2)

Guruhlarning bilim va ko'nikmalarini baholash mezonlari

Topshiriqlar, baholash ko'rsatkichlari va mezonlari	1-guruh	2-guruh	3-guruh
1-topshiriq: (1 ball)			
- savol to'g'ri bajarilishi (0,5 ball)			
- guruhning faolligi (0,5 ball)			
2-topshiriq: (1 ball)			
- mavzuning to'liq yoritilishi (0,5)			
- taqdimotning ko'rgazmaliligi (0,3)			
- guruhning faolligi (0,2)			
Jami: (2 ball)			

1,5 – 2 ball - “a'lo”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

6-ilova (9.2)

PINBORD TEXNIKASI

Pinbord texnikasi (inglizchadan: pin – mahkamlash, board – doska) muammoni hal qilishga oid fikrlarni tizimlashtirish va guruhlashni amalga oshirishga, jamoa tarzda yagona yoki aksincha qarama-qarshi pozitsiyani shakllantirishga imkon beradi

O'qituvchi taklif etilgan muammo bo'yicha o'z nuqtayi nazarlarini bayon qilishni so'raydi. To'g'ridan-to'g'ri yoki ommaviy aqliy hujumning boshlanishini tashkil qiladi (rag'batlantiradi).

Fikrlarni taklif qiladilar, muhokama qiladilar, baholaydilar va eng optimal (samarali) fikrni tanlaydilar. Ularni tayanch xulosaviy fikr (2 ta so'zdan ko'p bo'lmagan) sifatida alohida qog'ozlarga yozadilar va doskaga mahkamlaydilar

- Guruh namoyondalari doskaga chiqadilar va maslahatlashgan holda:
- 1) yaqqol xato bo'lgan yoki takrorlanayotgan fikrlarni olib tashlaydilar;
 - 2) bahsli bo'lgan fikrlarni oydinlashtiradilar;
 - 3) fikrlarni tizimlashtirish mumkin bo'lgan belgilarini aniqlaydilar;
 - 4)shu belgilar asosida doskadagi barcha fikrlarni (qog'oz va raqlaridagi) guruhlariga ajratadilar;

5)ularning o‘zaro munosabatlarini chiziqlar yoki boshqa belgilar yordamida ko‘rsatadilar: kollektivning yagona yoki qarama-qarshi pozitsiyalari ishlab chiqiladi.

“PINBORD” texnikasi bo‘yicha topshiriq

	Korxonada kadrlar ijtimoiy muhitining asosiy omillari.	Ijtimoiy infratuzilma ichiga nimalar kiradi	Korxonada mehnatni muhofaza qilish omillari.
Korxonalarning kadrlar potentsiali			
Infratuzilma			
Mehnatni muhofaza qilish			
Kadrlarning ijtimoiy himoyalanganligi			
Ijtimoiy-ruhiya vaziyat			
Moddiy rag‘batlantirish			
Oila byudjeti			
Ishdan tashqari vaqtdan samarali foydalanish			
Dam olishdan samarali foydalanish			
Umumlashgan uy-joy fondi			
Kommunal xo‘jalik obyektlari			
Energiya, gaz va issiklik ta‘minoti			
Kanalizatsiya			
Vodoprovod			
Telefonlashtirish tarmoqlari			
Tibbiyot va davolash-profilaktika muassasalari			
Ta‘lim va madaniyat obyektlari			
Maktab			
Maktabgacha ta‘lim muassasasi			
Savdo va umumiy ovkatlanish ob‘yektlari			
Maishiy xizmat ko‘rsatish obyektlari			
Sport inshootlari			

13-mavzu	Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi
-----------------	---

4.1. Ma‘ruzada ta‘lim texnologiyasi

O‘quv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
O‘quv mashg‘ulotining shakli	Sharhlovchi (ko‘rgazmali) ma‘ruza (1-mashg‘ulot) Muammoli ma‘ruza (2-mashg‘ulot)
Mavzu rejasi	<i>1-mashg‘ulot</i> 1.Tarmoq va milliy iqtisodiyotning bozor munosabatlariga o‘tish sharoitida boshqarishning mazmuni, ahamiyati va tomoyillari. 2.Qurilishda menejmentning mohiyati, maqsadi, vazifalari va tamoyillari. 3. O‘zbekistonda qurilishni boshqarishdagi muhim organlar (idoralar). 4. Kapital qurilishda xo‘jalik munosabatlari mexanizmini takomillashtirish chora-tadbirlari. 5.Qurilish korxonalari va tashkilotlarida korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish yo‘llari va xorij

	tajribasi. 2-mashg'ulot 1. O'zbekiston Respublikasi Davlat arxitektura va qurilish qo'mitasi faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari. 2. Davlat ekspertizasi hududiy boshqarmasi. Hududiy arxitektura va qurilish bosh boshqarmasi. 3. Kapital qurilishni boshqarish tizimida qurilish industriyasi korxona va tashkilotlarining o'rni va roli. 4. Qurilish industriyasi tashkilot va korxonalarining turlari. 5. Bosh pudratchi, subpudratchi va buyurtmachi tashkilotlarning funksiyalari va o'zaro aloqalari. 6. Qurilish industriyasi korxonalari va pudratchi tashkilotlar faoliyati samaradorligini oshirish yo'llari va imkoniyatlari.
Mashg'ulotning maqsadi:	
Pedagogik vazifalar: • korxonani boshqarish tushunchasi va uning ahamiyatini tushuntirish; • korxonani boshqarishning tashkiliy tuzilishi va mehnat taqsimotini tushuntirish; • korxonani boshqarishda tashqi muhit ta'sirini va uni o'ziga xos tomonlarini tushuntirish; • boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish haqida tushuncha berish; • korxona subyektlari va resurslarini boshqarishning asosiy xususiyatlarini yoritish; • korxonani boshqarish tizimlarini takomil-lashtirish haqida tushuncha berish.	O'quv faoliyati natijalari: • korxonani boshqarish tushunchasi va uning ahamiyatli tomonlarini tushuntiradi; • korxonani boshqarishning tashkiliy tuzilishi tushunchalarini hamda ularning mohiyatini yoritadi; • korxonani boshqarishda tashqi muhit sharoitidagi o'ziga xos tomonlarini ko'rsatadi; • boshqaruv qarorlarini ishlab chiqishning muhim ahamiyatga egaligi va uning mazmunini tushuntiradi; • korxona subyektlari va resurslarini boshqarishning asosiy xususiyatlarini ko'rsatib o'tadi; • korxonani boshqarish tizimlarini takomillashtirish mexanizmlarini ta'kidlab, mazmunini tushuntiradi.
Ta'lim metodlari	Ma'ruza, aqliy hujum, namoyish etish, zigzag texnikasi
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, kodoskop, slaydlar, format qog'ozlari, markerlar, skotch, chizmalı organayzerlar, har bir talaba uchun ma'ruza matnlari.
Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy, guruhlarda ishlash.

O‘qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo‘ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Og‘zaki nazorat, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi” mavzusi bo‘yicha ma’ruza
mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg‘ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	talabaning
I. Kirish bosqichi (5 daqiqa)	1.1. Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e‘lon qiladi. 1.2. O‘quv mashg‘ulotining shakli, o‘tkazilish tartibini tushuntiradi va baholash mezonlarini e‘lon qiladi (1-ilova). 1.3. Mavzu bo‘yicha ma’ruza matnlarini tarqatadi (har bir talabaga). 1.4. Mavzuning rejasi va asosiy tushunchalarini eshittiradi va qisqacha izoh beradi.	Tinglaydilar. Mavzu nomini va rejasini yozib oladilar.
II. Asosiy bosqich (70 daqiqa)	2.1. Aqliy hujum metodi orqali talabalarni faollashtiradi. Berilgan savolga o‘ylab javob berishni taklif qiladi (javoblar 1-2 so‘zdan iborat bo‘lishi kerakligini eslatadi): - Korxonani boshqarishning shakllanishiga qanday omillar ta’sir qiladi? Bir talabaga javoblarni doskada yozib borishni taklif qiladi. Fikr bildirish to‘xtatiladi va javoblar tahlil qilinadi (15 daqiqa). 2.2. Talabalarni to‘rtta kichik guruhlariga bo‘ladi. Mashg‘ulotning o‘tkazilish tartibini yana eslatadi. O‘quv mashg‘uloti “o‘zi o‘rganib, o‘zgaga o‘rgatish”, ya’ni hamkorlikda o‘rganish prinsipi asosida o‘tkazilishini aytadi (Zigzag. 2-ilova). 2.3. Guruhlarga ekspert varaqlarini, shu bilan birga har bir talabaga geometrik shakl tarqatadi va faoliyatlarini tashkil qiladi (geometrik shakllarni vaqtincha bir joyga qo‘yishlarini, vaqti kelganda undan foydalanishlarini aytadi) (3-ilova). Guruhlarda ishni tashkil qiladi.	Savolni muhokama qilib, ularga javob beradi. Guruhlar faoliyatni tashkil qiladilar. Matnlarini o‘qib, savollarga javob topadilar. Ma’lumotni muhokama qilib, fikr almashib, sistemalashtiradilar. Format qog‘oziga sxema tarzida tushiradilar. Talabalar belgilan-gan stol

	(matnni o'rganib, muhokama qilishga 15 daqiqa beradi). 2.4. Doira olgan talabalar 1-stol, uchburchak shaklini olganlar 2-stol va turtburchak olganlar 3-stol atrofiga o'tirishlarini aytadi. Har xil guruhlardan to'plangan talabalar o'z savollarini boshqa talabalarga yoritishini tushuntiradi. O'zaro o'rgatish jarayoni boshlanadi (15 daqiqa). Talabalar faoliyatini kuzatadi, ularni yo'naltiradi, maslahatlar beradi. 2.5. Talabalarni uzlarini dastlabki joylariga, stol atrofiga kelib o'tirishlarini aytadi. 2.6. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Har bir guruhdan 3 tadan talaba chiqib, faoliyat natijalarini taqdim qilishlarini aytadi. Taqdimot uchun har bir guruhga 8 daqiqadan vaqt ajratadi. Yo'naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to'ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. 2.7. Har bir guruh taqdimoti oxirida ekspert savollari bo'yicha xulosalar qiladi. 2.8. Guruhlar o'zaro bir-birlarini baholashlarini eslatadi.	atrofiga o'tirib, bir-biriga javoblarni tushuntiradilar. Dastlabki joylari-ga kelib o'tiradilar. Tayyor ma'lumotni taqdim etish uchun chizmalı organayzer-lar ishlab chiqadi. Guruh sardorlari tayyor ma'lumotlar-ni taqdim etadilar. Boshqa guruh a'zola-rining bergan savollariga javob beradi. Bir-birlarini baholaydilar.
III. Yakuniy bosqich (5 daqiqa)	3.1. Mavzuni bo'yicha yakuniy xulosa qiladi. 3.2. Guruhlarga o'zaro qo'ygan baholarini e'lon qiladi. O'quv mashg'ulotini natijalarini sharhlaydi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) mavzuning keyingi rejasi savollariga tayyorlanib kelish; (2) nazorat savollariga og'zaki javob berish (4-ilova).	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

“Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi” mavzusi bo'yicha muammoli ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi
(2-mashg'ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
1. Kirish	1.1. Ma'ruza mashg'ulotining nomini va	Eshitadi.

bosqichi (15 daqiqa)	asosiy savollarni eslatadi. O‘tilgan o‘quv mashg‘ulot bilan mantiqan bog‘laydi. Qo‘yilgan asosiy muammoni, ishlab chiqilgan birinchi kichik muammoni va uning yechimi bo‘yicha qilingan xulosalarni eslatadi.	
P. Asosiy bosqich (55 daqiqa)	2.1. Ikkinchi kichik muammoni aytadi va uning yechimini topish yo‘llarini tashkil qiladi. Yo‘naltiruvchi muammoli savollarni beradi (1-ilova) 2.2. Talabalarni uchta guruhga bo‘ladi. Ularni o‘zaro hamkorlikda ishlashlari uchun sharoit yaratadi. Savollarga berilgan javoblarga tayangan holda, ikkinchi kichik muammoni yechimini topish bo‘yicha fikrlar bildirishni taklif qiladi. Kuzatadi, yo‘naltiradi, rag‘batlantiradi. 2.3. Ikkinchi kichik muammo yechimini topishda tanlab olingan fikr va g‘oyalarni muhokamasi, hamda taqdimoti boshlanishini e‘lon qiladi. 2.4. Delfi texnikasi yordamida guruhlar tomonidan taklif qilingan kichik muammo yechimlaridan eng sarasini tanlab olish va baholash ishlarini tashkil qiladi (4-ilova). 2.5. Saralash va baholash natijalariga tayanib, ikkinchi oraliq xulosani ishlab chiqadi. 2.6. Talabalarga umumiy muammo yechimi bo‘yicha yakuniy xulosani shakllantirishni taklif qiladi. Javoblar sharhlaydi, aniqlashtiradi, to‘g‘rilaydi. Yakuniy xulosani shakllantiradi.	Suhbatga kirishadi. Savollarga javob berishadi. Guruhlarga bo‘linadilar Har bir guruh optimal fikr va g‘oyalarni tanlash, baholash va qayd qilish uchun bittadan ekspert tanlaydi. Kichik muammoni yechimini topish bo‘yicha o‘z fikr va takliflarini aytadilar, ekspertlar esa ularni yozadilar. Har bir guruh ekspertlari kichik muammo yechimi bo‘yicha tanlab olingan fikr va g‘oyalarni taqdim qiladilar. Tanlangan fikr va g‘oya mualliflari himoya qiladilar. Taklif qilingan fikr va g‘oyalarni zarurlik darajasiga qarab tasniflaydi va baholaydi (ballda). Baholash varag‘ini ishlab chiqadi (doskada) Muammoni yechimi bo‘yicha yakuniy

		xulosalar variantlarini aytadilar.
Sh. Yakuniy bosqich (15 daqiqa)	3.1. Yakuniy xulosa qiladi. Muammoni yechimini topish jarayonida guruhlar faoliyati ning yutuqlari va ijobiy tomonlarini ko'rsatib o'tadi. 3.2. Bajarilgan ishning kelajakda kasbiy faoliyati uchun zarurligini qayd qiladi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun uyga vazifa beradi (5-ilova)	Eshitadilar. Xatolarni tahlil qiladilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (4.1)

«Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi» ma'ruza mashg'ulotida talabalar faoliyatini baholash ko'rsatkichlari va mezonlari

1,5 – 2 ball - “a'lo”
1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”
0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”
0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

Ekspert guruhlarini ish natijalarini baholash mezonlari

M y e z o n l a r	Maks. ball	Guruh faoliyati natijalarini bahosi			
Ma'lumotning to'raligi	1,0				
Ma'lumotning aniq, chizmati tarzda taqdim etilganligi	0,5				
Guruh ishtirokchilarining faolligi (to'ldirish, savollar berish, javoblar berish)	0,5				
Ballarning maksimal hajmi	2				

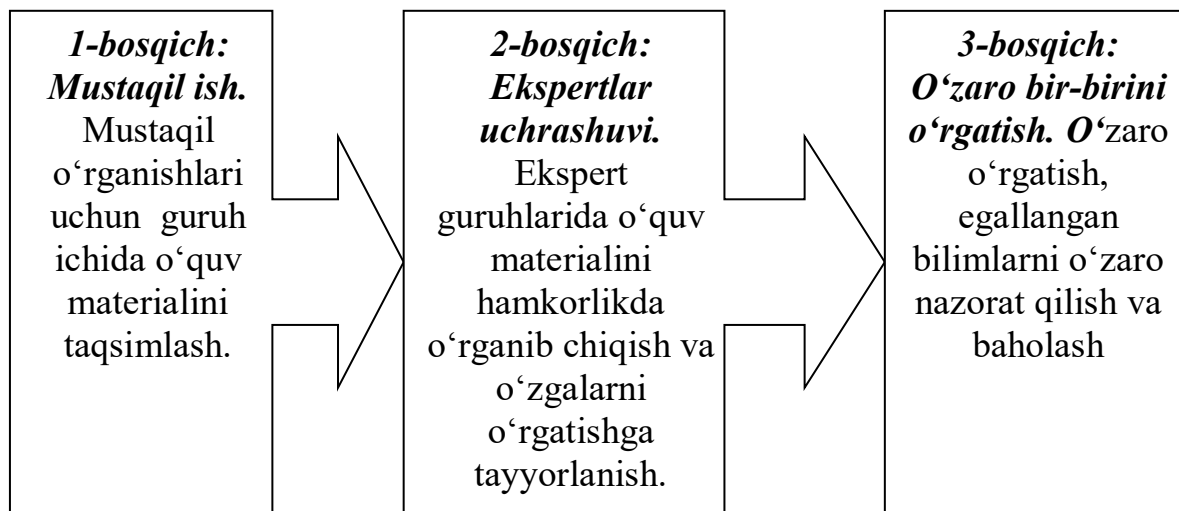
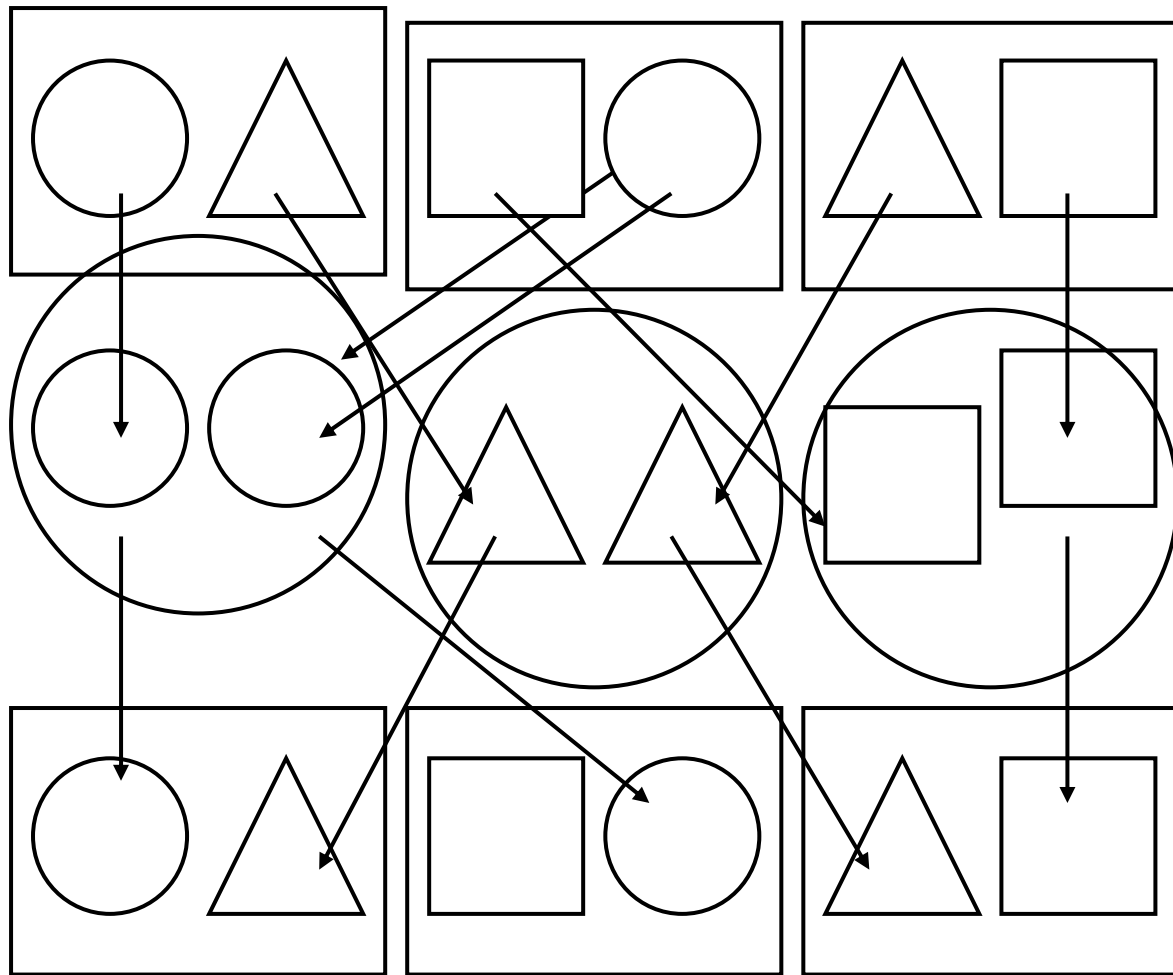
2-ilova (4.1)

“Zigzag” texnikasi

O'zaro o'qitish yagona tamoyilga asoslangandir: o'quv guruhi kichik guruhlariga bo'linadi. Har bir guruh a'zosi o'rganilayotgan mavzuning ma'lum sohasi bo'yicha ekspert bo'ladi va boshqalarga o'rgatadi.

Har bir guruhning asosiy maqsadi: har bir talaba mavzuni to'liq o'zlashtirishi

kerak.

3-ilova (4.1)

Ekspert varag'i №1

Korxonani boshqarish tushunchasi va uning ahamiyati.

Korxonani boshqarish tushunchasi.

Korxonani boshqarishda O'zbekiston Respublikasining «Korxonalar to'g'risida» gi qonunining ahamiyati.

Korxonani boshqarishning maqsadi va vazifalari.

Ekspert varag'i №2

Korxonani boshqarishning tashkiliy tuzilishi.

Korxonani boshqarishning tashkiliy tushunchalari.

Korxonani boshqarishda matritsali boshqarishning ahamiyati.

Korxonani boshqarishda rahbarlar, mutaxassislarning ahamiyati.

Ekspert varag'i №3

Korxonani boshqarishda tashqi muhitning ta'siri

Korxonani boshqarishda tashqi muhit.

Hozirgi zamon korxonalarini tashqi muhit elementlari.

Korxonani boshqarishda jamoat birlashmalari va guruhlarining ta'siri.

Korxonani boshqarishga ta'sir ko'rsatuvchi tashqi muhitning omili.

4-ilova (4.1)

O'z-o'zini tekshirish va baholash uchun nazorat savollar va vazifalar:

- Korxonani boshqarish tushunchasiga ta'rif bering.
- O'zbekiston Respublikasining "Korxonalar to'g'risida" gi Qonuni qachon qabul qilingan?
- Korxonada boshqarishni shakllantirishda qanday omillar ta'sir qiladi?
- Korxonani boshqarishning tashkiliy maqsadlarining o'zgarishiga ta'sir etuvchi omillar haqida tushuncha bering.
- Korxonani boshqarishning tashkiliy tuzilishi deganda nimani tushunasiz?
- Korxonani boshqarishning umumiy belgilariga nimalar kiradi?
- Hozirgi vaqtda korxonani boshqarish uchun tashqi muhitning qanday elementlarini ajratish mumkin?

5-ilova (4.1.)

Tarqatma materialning taxminiy nusxasi FSMU texnologiyasi

(F) – Fikringizni bayon eting.

(S) – Fikringiz bayoniga biron sabab ko'rsating.

(M) – Ko'rsatilgan sababni tushuntiruvchi misol keltiring.

(U) – Fikringizni umumlashtiring.

Ushbu texnologiya tinglovchilarni o'z fikrini himoya qilishga,

erkin fikrlash va o‘z fikrini boshqalarga o‘tkazishga, ochiq holda bahslashishga, egallangan bilimlarni tahlil qilishga, qay darajada egallaganliklarini baholashga hamda tinglovchilarni bahslashish madaniyatiga o‘rgatadi.

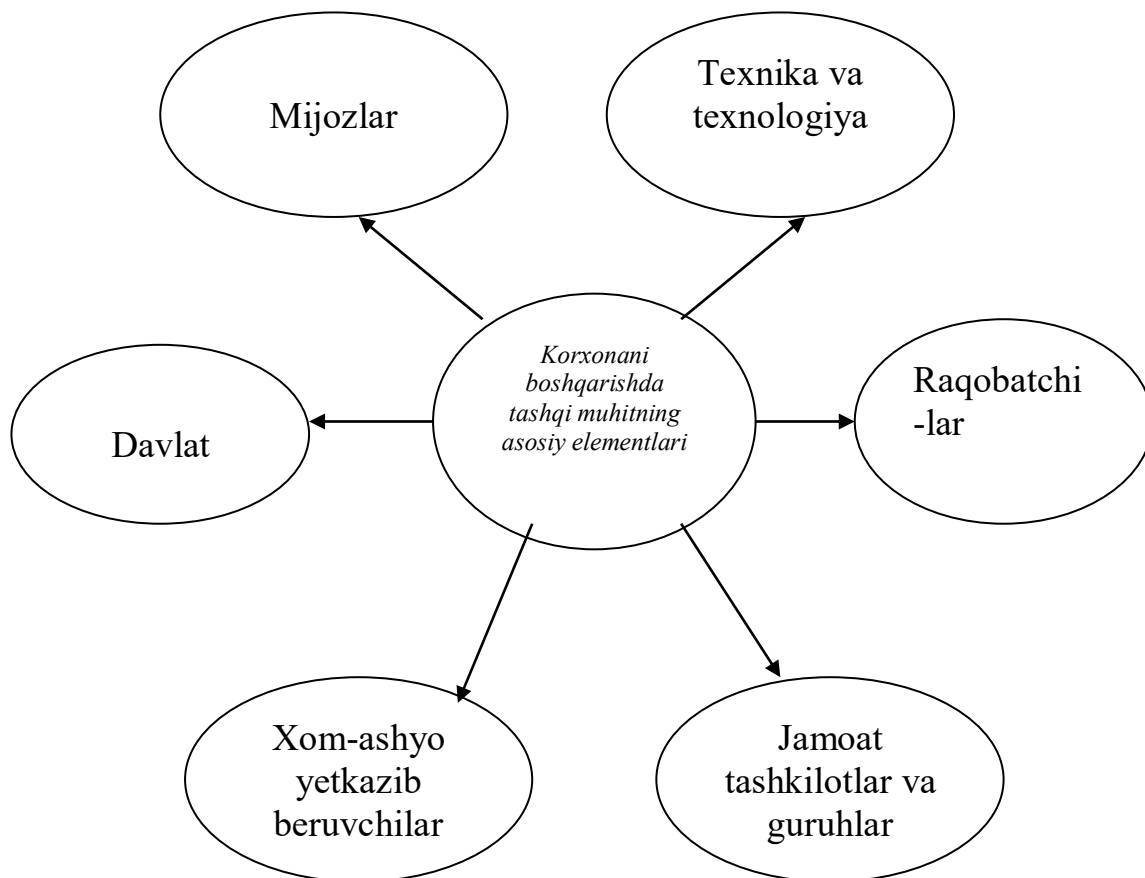
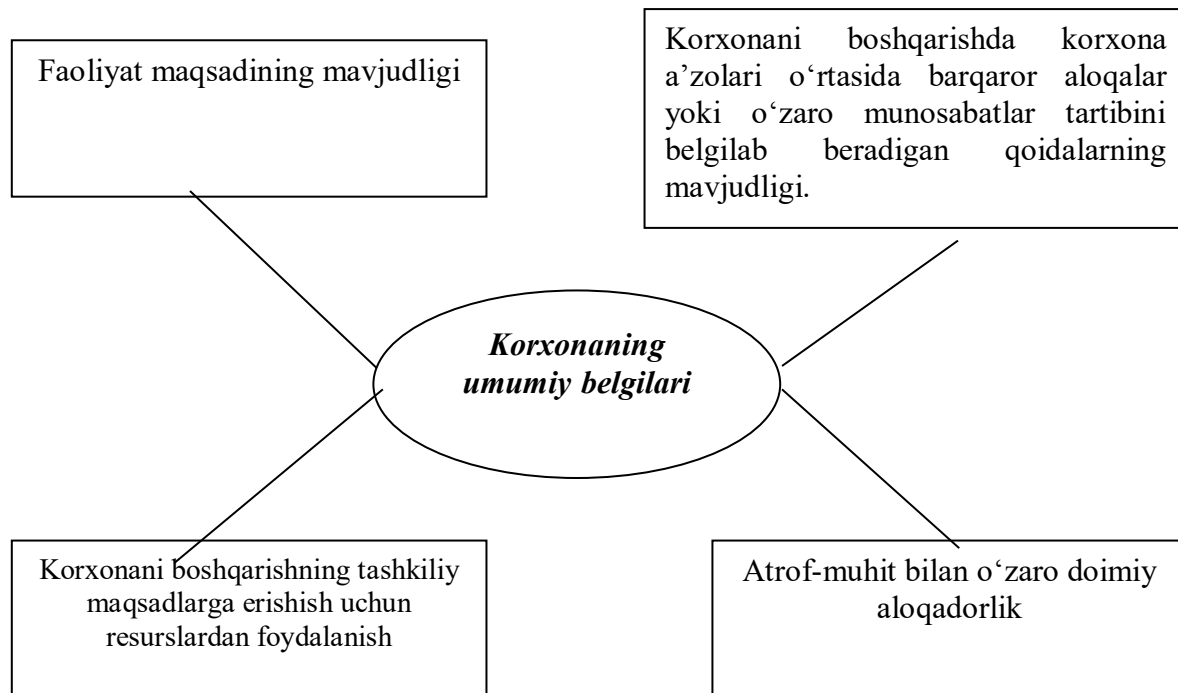
Korxonani boshqarishda korxona rahbarlaridan nima talab qilinadi?

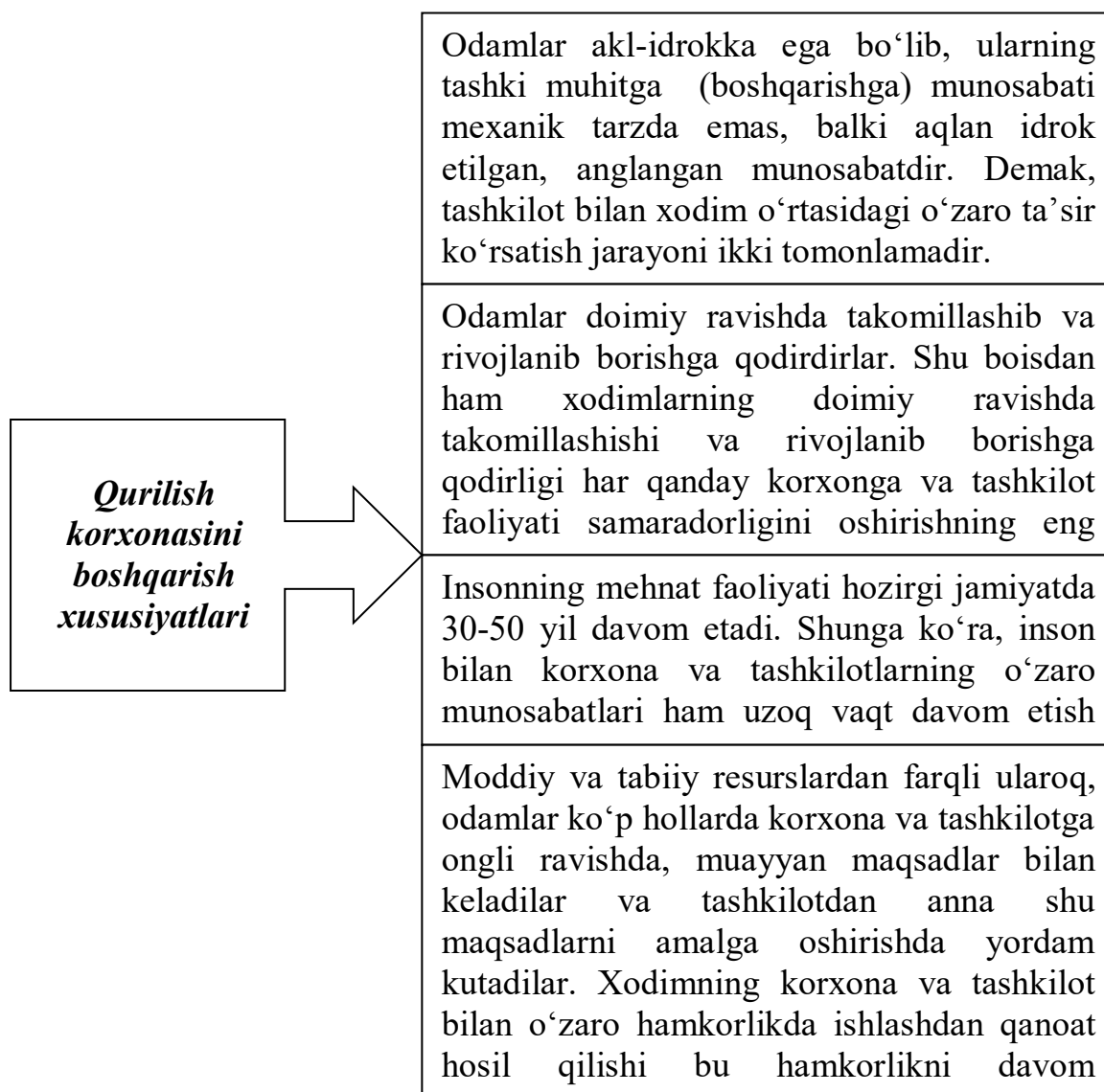
F - Fikringizni bayon eting.

S - Fikringizni bayoniga biror sabab ko‘rsating.

M - Ko‘rsatilgan sababni tushuntiruvchi misol keltiring.

U - Fikringizni umumlashtiring.

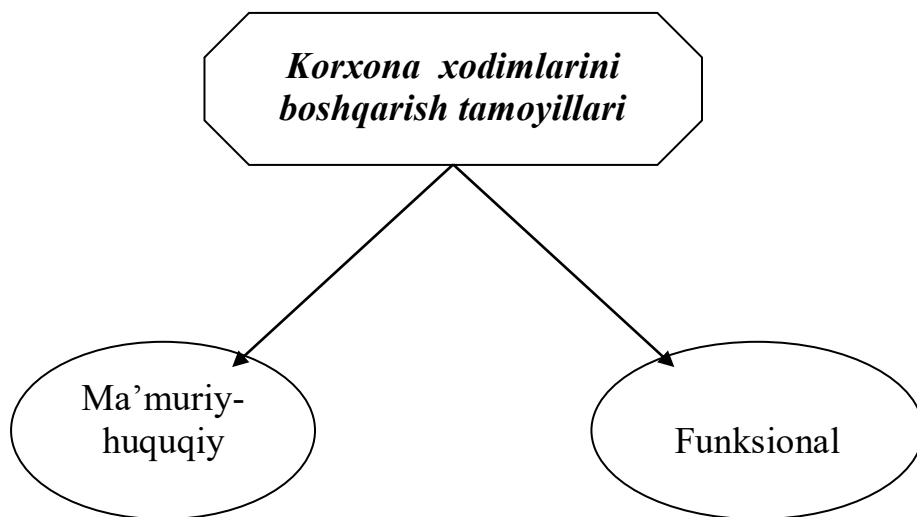

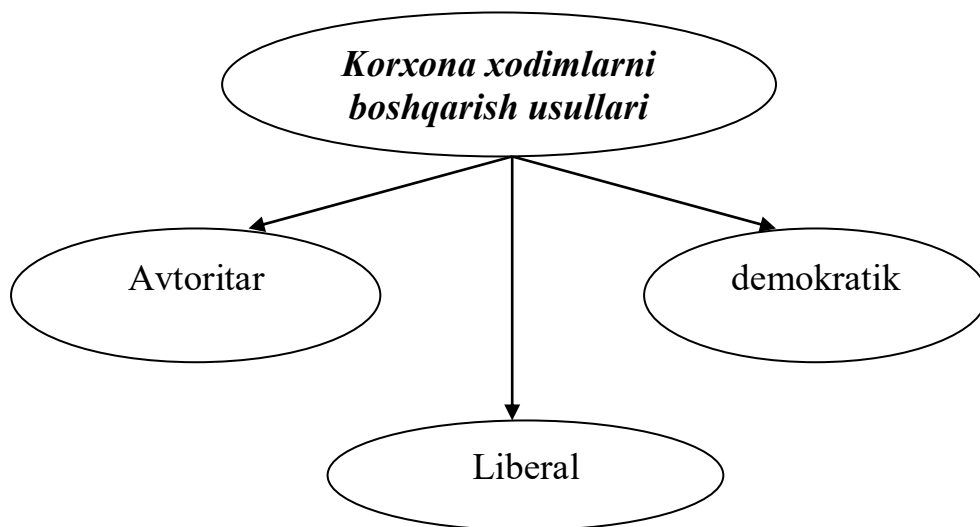
Korxonada boshqaruv obyekti – korxona, tashkilot va muassasalar subyektlari va ishlab chiqarish jarayoni.

Korxonada boshqaruv subyektlari:
 Harakatdagi rahbarlik dyevoni;
 Korxonada bo'ysinuvchi bo'limlar, jamoa xodimlari;
 Korxonada faoliyat yuritayotgan turli xil ishchilar, kasaba uyushmalari tashkiloti va boshqa jamoat xodimlari tashkilotlari.

7.-ilova

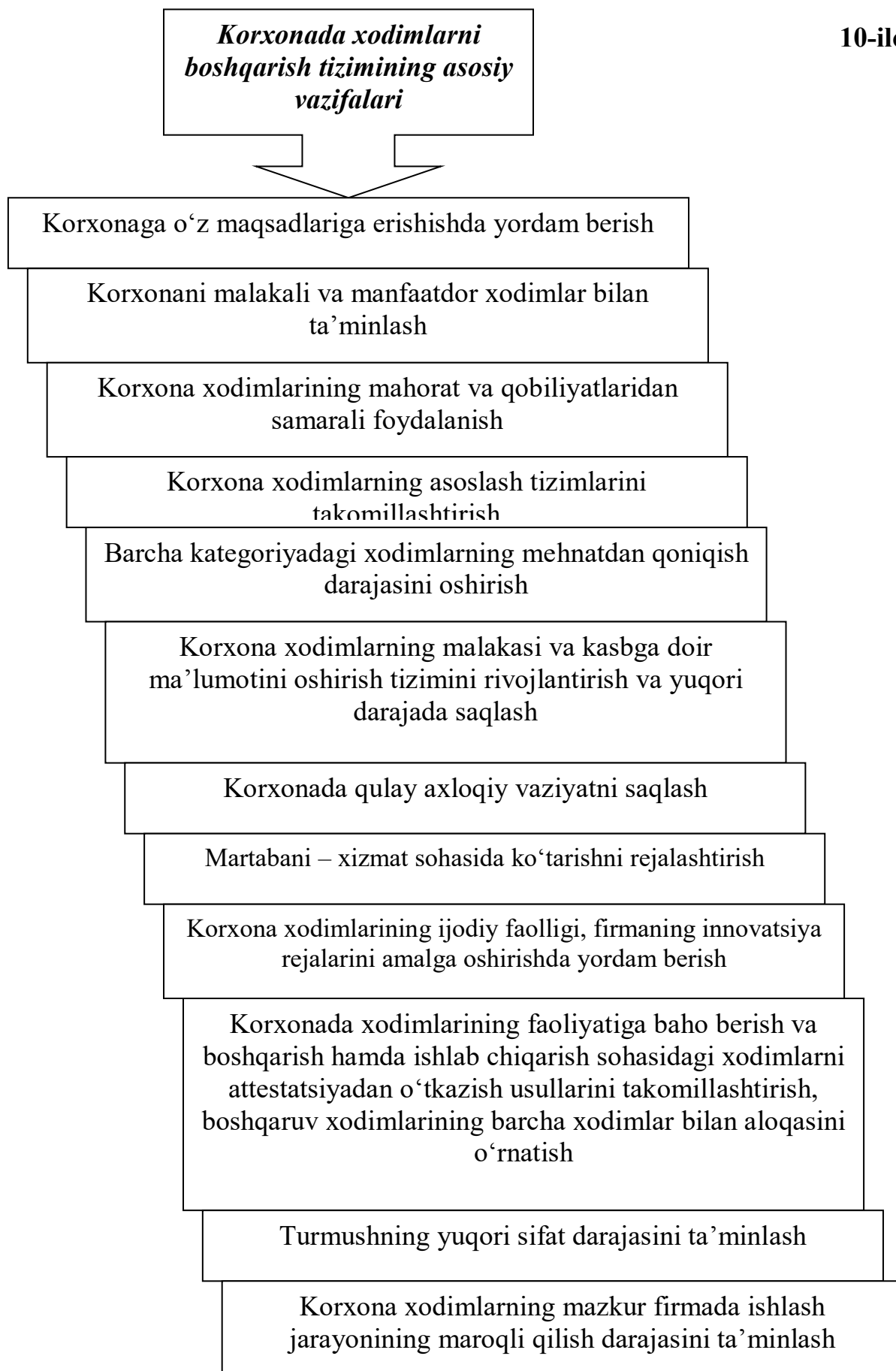

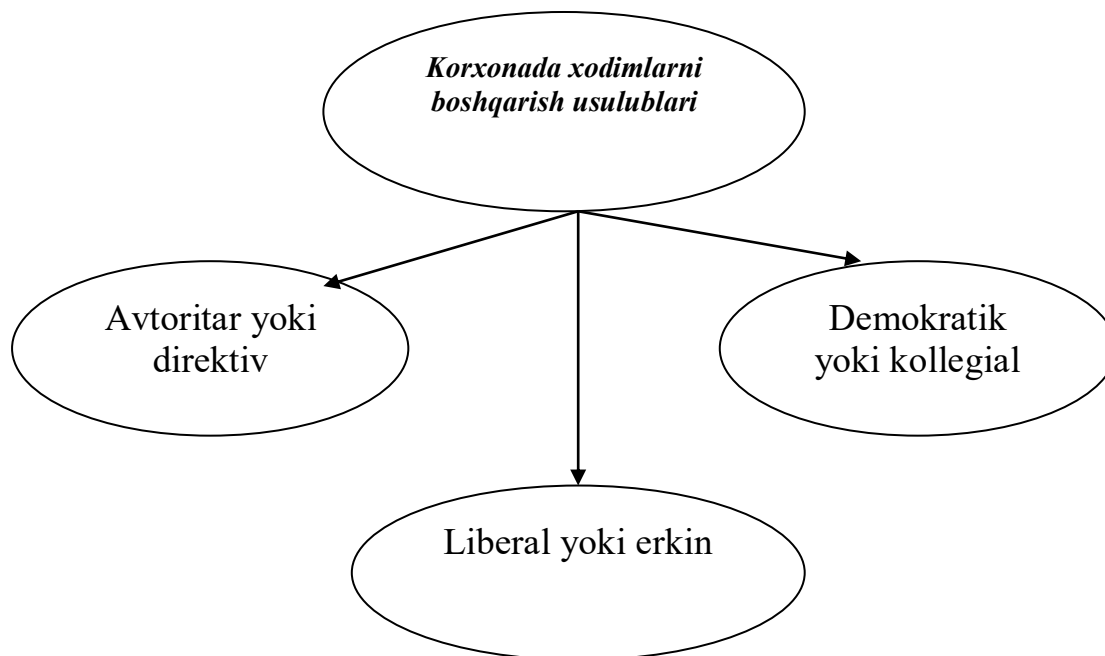
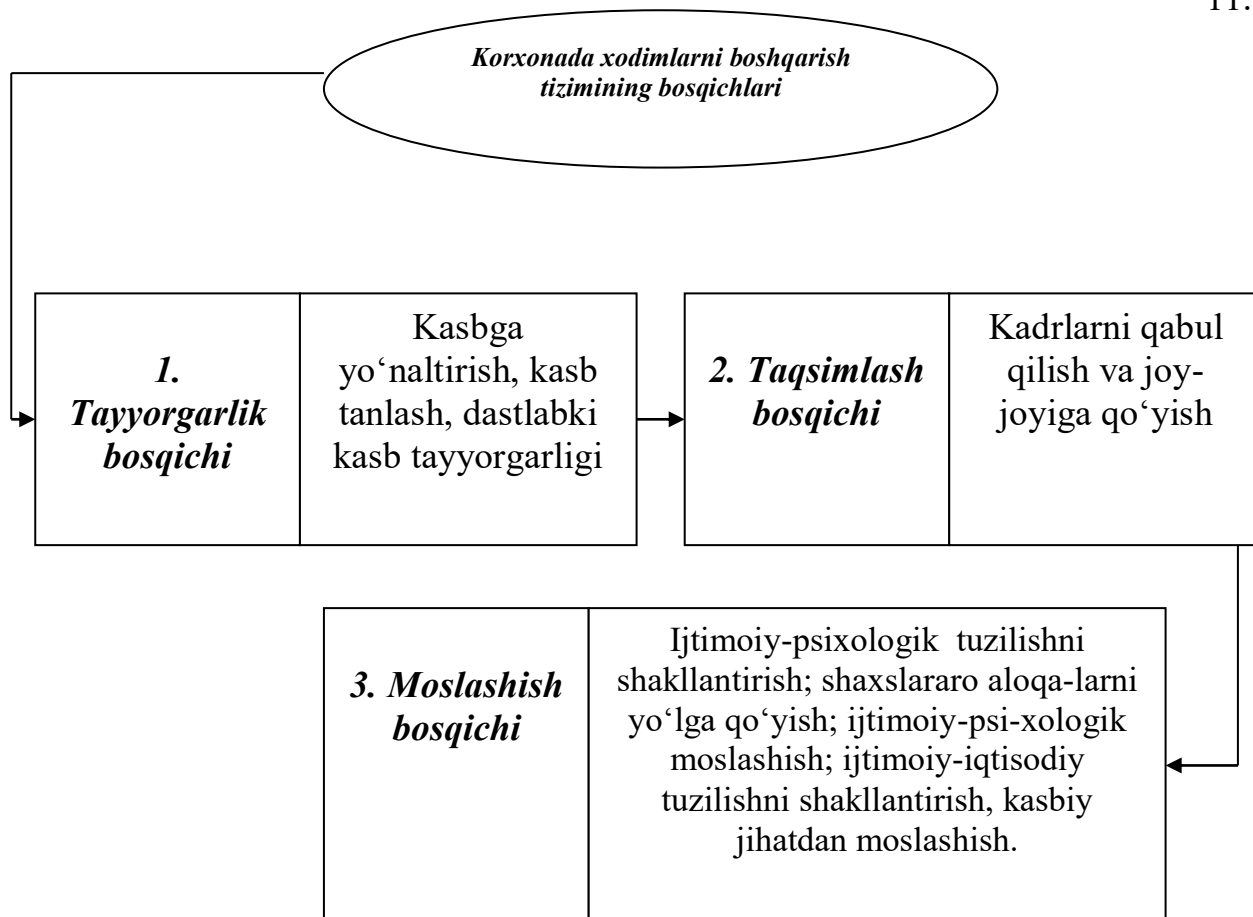
8.-ilova

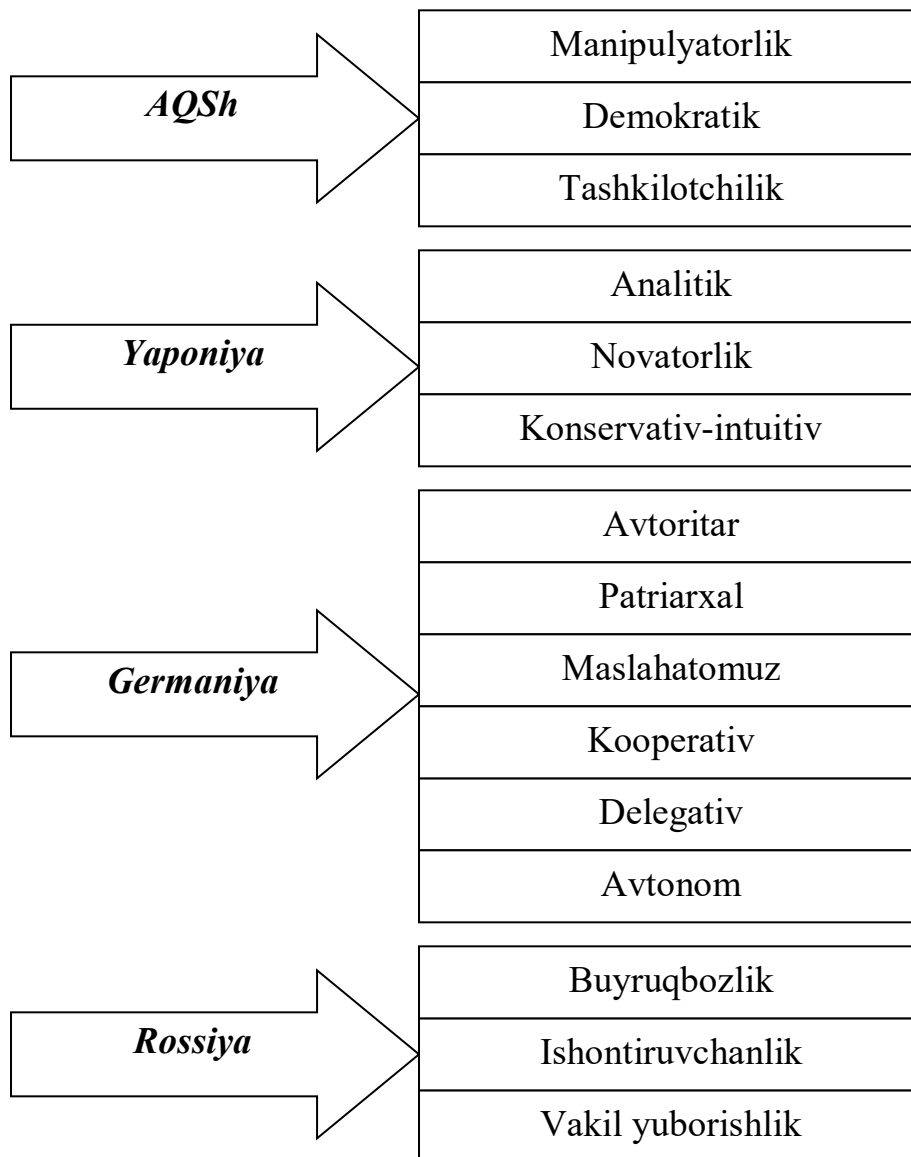
9.-ilova

Boshqarish uslublarining boshqacha tavsiflanishi

4.2. Amaliyot ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Seminar-anjuman (1-mashg'ulot) Muammoli seminar (2-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	1.Hozirgi jamiyat hayotida korxonani boshqarishning tushunchasi va uning ahamiyati. 2.Qurilish korxonasini boshqarishning tashkiliy tuzilishi. 3. Qurilish korxonasini boshqarishda tashqi muhit va uning ta'siri. 4. Qurilish korxonasi subyektlarini va resurslarini boshqarish xususiyatlari. 5.Xodimlarni boshqarish tizimlari.
Mashg'ulotning maqsadi: Qurilish korxonasini boshqarishning zamonaviy tartibda boshqarish, boshqaruvning obyektiv zarurligi va unga ta'sir etuvchi omillari bartaraf etish hamda korxonani boshqarish tizimini takomillashtirishdan iborat.	
Pedagogik vazifalar: • korxonani boshqarish tushunchasi va uning ahamiyatini tushuntirish; • qurilish korxonasini boshqarishning tashkiliy tuzilishi va mehnat taqsimotini tushuntirish; • qurilish korxonasini boshqarishda tashqi muhit ta'sirini va uni o'ziga xos tomonlarini tushuntirish; • boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish haqida tushuncha berish; • qurilish korxonasi subyektlari va resurslarini boshqarishning asosiy xususiyatlarini yoritish; • korxonani boshqarish tizimlarini takomil-lashtirish haqida tushuncha berish.	O'quv faoliyatining natijalari: • korxonani boshqarish tushunchasi va uning ahamiyatli tomonlarini tushuntiradi; • qurilish korxonasini boshqarishning tashkiliy tuzilishi tushunchalarini hamda ularning mohiyatini yoritadi; • qurilish korxonasini boshqarishda tashqi muhit sharoitidagi o'ziga xos tomonlarini ko'rsatadi; • boshqaruv qarorlarini ishlab chiqishning muhim ahamiyatga egaligi va uning mazmunini tushuntiradi; • qurilish korxonasi subyektlari va resurslarini boshqarishning asosiy xususiyatlarini ko'rsatib o'tadi; • qurilish korxonasini boshqarish tizimlarini takomillashtirish mexanizmlarini ta'kidlab, mazmunini tushuntiradi.
Ta'lim metodlari	amaliyot, savol-javob, munozara, chizmalı organayzerlar texnikasi
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari, markerlar, skotch, o'quv tarqatma materiallar, T-

	sxema.
Ta'lim shakllari	Jamoaviy, juftliklarda va guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi” mavzusi bo'yicha seminar
mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Referat mavzularining ro'yxatini aniqlaydi (1-ilova). Mavzularni dokladchilar tomonidan tanlab olinishini, hamda har bir dokladchiga taqrizchi tayinlanishini tashkil qiladi. Dokladchilarga mavzusi bo'yicha reja tuzish vazifasini beradi. Hamma talabalarga ma'ruza matnini o'rganib chiqishni, rejalar bo'yicha savollar tayyorlash vazifasini beradi va mustaqil tayyorlanishlari uchun adabiyotlar ro'yxatini taqdim qiladi. Dokladchilarga taklimotni ko'rgazmali materiallar asosida o'tkazilishini uqtiradi.	Mavzu tanlab oladilar va mashg'ulotga tayyorlanadilar. Dokladchilar referat rejasini tuzadilar. Har bir mavzu bo'yicha savollar tayyorlaydilar va zarur adabiyotlar ro'yxatini yozib oladilar.
Taqdimotlarning tuzilishi va ko'rinishini muhokama qiladilar		
I. Kirish bosqichi (15daqqa)	1.1. Seminar mashg'ulotining mavzusini eslatadi. Mashg'ulotining shakli va o'tkazilish tartibini tushuntiradi. 1.2. Doklad qiluvchilar va taqrizchilar bilan tanishtiradi. 1.3. Baholash ko'rsatkichlari va mezonlarini e'lon qiladi (2-ilova). 1.4. Taqdimotlar reglamentini aniqlaydilar (3-ilova)	Tinglaydilar
II. Asosiy bosqich (55 daqqa)	2.1. Birinchi dokladchiga so'z beradi. Material mazmunining mantiqan bog'liqligini, bayon etish usuli va talabalar munosabatini kuzatadi. Talabalar tomonidan savol berishni taklif qiladi. Savollar beradi, dokladning asosiy mohiyatini aniqlashtiradi.	Tayyorlangan doklad bo'yicha so'zga chiqadi, tayyorlagan ko'rgazmali materiallar asosida

	2.2. Taqrizchilarga soʻz beradi va talabalarga savollar berishni taklif qiladi. Asta-sekin oʻquv mashgʻulotini munozara shakliga oʻtkazgan holda, doklad mazmunini jamoaviy muhokama qilishni taklif qiladi. 2.3. Mavzu mazmunining talabalarga qay darajada tushunarligini (dokladchilarga berilayotgan savollar mazmuni va savollarga berilayotgag javoblardan kelib chiqib) baholaydi. Talabalarga “munozara ishtirokchisi uchun eslatma”ni eslatadi va munozara boshlanishini eʼlon qiladi (4-ilova). Bildirilayotgan fikrlarga nisbatan demokratik yondashish va faollik, qiziquvchanlikni namoyish qiladi. Ishonchli muloqot tonini qoʻllaydi. 2.4. Qisqacha umumlashtirib dokladga yakun yasaydi. Dokladning asosiy mohiyatini, munozara, muhokama natijalarini qayd qiladi. 2.5. Keyingi dokladlarni ham shu yoʻsinda muhokama qiladilar.	taqdimot qiladi, berilgan savollarga javob beradi. Taqrizchi uz fikrini bildiradi, savollar beradi. Jamoa boʻlib doklad mazmunini muhokama, munozara qiladilar. Munozara qiladilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Anjuman natijalari yuzasidan xulosa qiladi, mavzuga yakun yasaydi: - mavzu boʻyicha yakuniy xulosani shakllantiradi; - doklad qiluvchilar va mashgʻulot ishtirokchilarining tayyorgarligini, munozara, muhokama jarayonidagi faolligini baholaydi va baholarni eʼlon qiladi; - maʼruza-anjuman mashgʻuloti natijalariga umumiy baho beradi. 3.2. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga ogʻzaki javob berish (5-ilova); (2) egallangan bilim va tushunchalar asosida BBB jadvalini toʻldirish (6-ilova).	Tinglaydilar. Vazifani yozib oladilar.

**“Qurilishni boshqarishning zamonaviy tizimi” mavzusi boʻyicha seminar
mashgʻulotining texnologik xaritasi
(2-mashgʻulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	Oʻqituvchining	Talabaning

I. Kirish bosqichi (15daqqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e’lon qiladi, ularning ahamiyatligini va dolzarbligi asoslaydi. 1.2.Quyidagi savollar yordamida talabalarni faollashtiradi: - Boshqarish tushunchasini yoriting. - Korxonani boshqarish qanday samar beradi? - Matritsali boshqarish tushunchasini yoriting. -Korxonada boshqarishning shakllanishini tushuntiring. -Oqilona boshqarishni tartibga solish usullarini asoslang. Bilimlarni faollashtirish jarayonida, o‘quv muammosini yechish faoliyatida faol ishtirok etish uchun talabalar egallagan bilimlarning yetarliligini aniqlaydi.	Tinglaydilar. Savollarni muhokama qilib, ularga javob beradi.
II. Asosiy bosqich (55 daqiqa)	2.1. Muammoli vazifalar va savollarni o‘qiydi (1-ilova). 2.2. Talabalar bilan birgalikda muammolarni ishlab chiqishga harakat qiladi. Muammoni ishlab chiqishda talabalar bilan birgalikda taklif qilingan variantlarni tahlil qiladi. Taklif qilingan variantlarni aniqlashtiradi, o‘zgartirishlar kiritadi va ulardan bittasida to‘xtaydi. 2.3. Talabalarni uchta kichik guruhga bo‘ladi va hamkorlikda muammoli vazifani hal etishni taklif qiladi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e’lon qiladi. Yo‘naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi.Javoblarni aniqlashtiradi, to‘ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. 2.5. Muammoli vazifani hal etishda yuzaga kelgan barcha kiyinchilik va tafovutlarni qayd etib, xulosalar qiladi. 2.6.Talabalar bilan birgalikda javoblarning to‘laligini baholaydi, to‘liq bo‘lmagan javoblarni o‘zi to‘ldiradi. 2.7.Har bir talabaga muammoni yechishda qilgan xulosalarini jadvalda qayd etishlarini so‘raydi (2-ilova).	O‘z fikrlarini bildiradilar. Uchta guruhga bo‘lina-dilar. Taklif qilingan muammoli vazifani hal etishga kirishadilar. Natijalarni taqdim etadilar. Boshqa guruh a‘zolarining bergan savollariga javob beradi. Eshitadilar, konspekt daftarlariga qisqacha qayd qilishadi. Muammoni hal etish variantlari

	2.8. Seminar mavzusi bo'yicha yakuniy xulosalar qiladi.	yuzasi-dan o'z fikrlarini bildiradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2. Amalga oshirilgan faoliyatning kelajakda kasbiy faoliyatlari uchun zarurligini qayd qiladi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga og'zaki javob berish (4-ilova); (2) qo'shimcha adabiyotlardan mavzuga tegishli bo'lgan yangi ma'lumotlarni to'plash (4ilova).	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (4.1.)

Ma'ruza-anjumanda taqdim etiladigan mavzular:
Hozirgi paytda korxonani boshqarish tushunchasi va uning ahamiyati.
Korxonani boshqarishning tashkiliy tuzilishi va tashkiliy madaniyat.
Korxonani boshqarishda tashqi muhit sharoiti.

2-ilova (4.1.)

Munozara ishtirokchilarini baholash mezonlari

Baholash mezonlari (ballda)	Doklad qiluvchilar			
1.Doklad mazmuni (1,0): - dolzarbligi; - bayon qilinishining tushunarligi, izchilligi va mantiqiy bog'liqligi; - xulosaning aniq shakllantirilishi.				
2.Foydalanilayotgar ma'lumotning yangiligi (0,5)				
3.Taqdimotda qo'llanilgan vositalar (0,4)				
4. Reglamentga rioya qilish (0,1)				
Jami:				
	Taqrizchilar			
1.Dokladni yangilik bila				

to'ldirganligiga (0,5)				
2. Dokladning kuchli va bo'sh tomonlarini aniq ko'rsatganiga (1,5)				
Jami:				
	Munozara ishtirokchilari			
1.Savollar: - hajmi (0,1 har bir savol uchun); - mazmuni va mohiyati bo'yicha (0,3)				
2. Qo'shimcha kiritganiga (1,0)				
Jami:				

3-ilova (4.1)

<i>Anjuman ishtirokchilari uchun belgilangan reglament:</i> Dokladchi – 5 daqiqa Takrizchi –3 daqiqa Dokladchilar tomonidan savollarga javob berish – 3 daqiqa Takrizchilar tomonidan savollarga javob berish -3 daqiqa Muhokama va munozara uchun – 3 daqiqa
--

4-ilova (4.1)

<i>Munozara ishtirokchisiga eslatma</i> 1. Munozara munosabatlarni hal etish emas, balki muammolarni yechimini hamkorlikda topish metodidir. 2. Boshqalar ham fikr bildirishlariga imkoniyat yaratish uchun uzoq gapirma. 3. Aqlli fikrlaring maqsadga yetishi uchun so'zlaringni taroziga sol, o'ylab, so'ngra gapir, his-tuyg'ularingni nazorat qil. 4. Taqrizchi va opponent fikrini to'g'ri tushunishga harakat qil. Uning fikrini hurmat qil.

5-ilova (4.1)

Nazorat savollari:

1. Korxonani boshqarish deb nimaga aytiladi?
2. Korxonani boshqarishni rivojlanishiga qanday omillar ta'sir ko'rsatadi?

3. Korxonani boshqarishning umumiy belgilari nimalardan iborat?
4. Korxonani boshqarishning tashkiliy tuzilishi nimalardan iborat?
5. Korxona xodimlarini boshqarish deganda nimani tushunasiz?
6. Korxonani boshqarishda korxona xodimlarining xulq-atvori qanday ta'sir etadi?
7. Korxona resurslarini boshqarishning asosiy xususiyatlari nimalardan iborat?

6-Ilova (4.1)

BBB jadvalini to'ldirish uchun tavsiyalar

1. Tayanch ibora va tushunchalar bilan tanishib chiqing.
2. BBB jadvalini to'ldirish uchun tayanch ibora va tushunchalarning tartib raqamidan foydalaning.

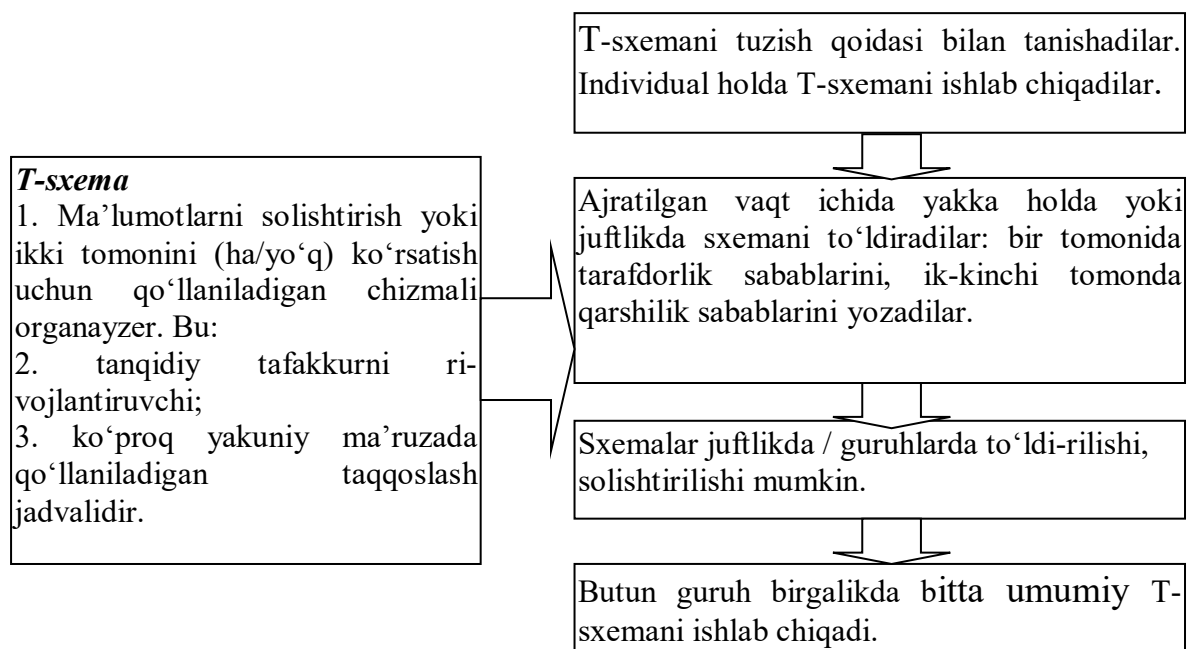
Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
1	2	3

Tayanch ibora va tushunchalar

.	Korxona	6.	Tashkiliy madaniyat
.	Tashkilot	7.	Xodimlar toifalari
.	Korxonani boshqarish maqsadi	8.	Mijozlar
.	Korxona tuzilmasi	9.	Xom-ashyo yetkazuvchilar
.	“Korxonalar to'g'risida” gi Qonun	0.	Raqobatchilar
.	Mulkchilik huquqi	1.	Jamoat tashkilotlari
.	Xo'jalikni yuritish huquqi	2.	Tashkiliy resurslar
.	Mulkchilik shakllari	3.	Inson resurslari
.	Xo'jalik yurituvchi subyekt	4.	Boshqarish xususiyatlari

0.	Korxonalarining umumiy belgilari	5.	Xodimlarni boshqarish tizimlari
1.	Ta'sir etuvchi omillar	6.	Ishlab chiqarish
2.	Tayanch qadriyatlar	7.	Xulq-atvor
3.	Tayanch maqsadlar	8.	Qobiliyat
4.	Qisqa muddatli rejalar	9.	Guruhlar
5.	Tashkiliy tuzilish	0.	Xodimlarni jalb etish

7-ilova (4.2)

8-ilova (4.2)

T-sxema

Korxonani boshqarishning ahamiyati

Ijobiy tomonlari	Kamchiliklari
T-sxema. Korxonani boshqarish	

T-sxema. Korxonani boshqarishda ta'sir etuvchi tashqi muhitning elementlari	

9-ilova (4.2)

Nazorat uchun test savollari:

- Korxonani tashkil etishning ta'sis xujjatlari
 - Majlisning bayonnomasi va ta'sischilarning roziligi
 - korxona va bank tomonidan tasdiqlangan ta'sis shartnomasi
 - nizom, ta'sis shartnomasi
 - nizom, ta'sis shartnomasi, emissiya prospekti
 - nizom va korxona pasporti
- Korxonani davlat ro'yxatidan o'tkazish kim tomonidan amalga oshiriladi ?
 - soliq va statistika tashkilotlari orqali
 - Hokimiyatva qonun chiqaruvchi tashkilotlar tomonidan
 - soliq tashkilotlari, xokimiyat va moliyaviy tashkilotlar tomonidan
 - davlat mulkini boshqaruvchi tashkilotlar
 - vazirliklar va idoralar tomonidan
- Korxona faoliyatini qarorga asosan to'xtatish.
 - soliq idoralarini qarori bilan
 - xo'jalik sudi
 - litsenziya beruvchi tashkilot
 - prokuratura
 - mutasaddi vazirliklar va tashkilotlar
- Korxonaning bankrotligi aniqlanadi...
 - moliyaviy koeffitsiyentlar tizimi bilan
 - korxonada mavjud pul mablag'lari va yuqori likvidlikkaega bo'lgan aktivlar yo'qligi
 - qarzlarning mavjudligi bilan
 - foyda yo'qligi tufayli
 - kadrlar qo'nimsizligi va ishlab chiqarish pasayishi orqali
- Korxona samaraliy faoliyat yuritadi, qachonki:

- A) to'la bandlik
- B) resurslardan to'liq foydalanilganda
- V) majburiyatlar bo'yicha qarzlarni yo'qligi
- G) eksport imkoniyatlari yuqori bo'lganda
- D) ustav kapitalini ko'payishi hisobiga

17-mavzu	Qurilish mahsulotining tannarxi, foyda va rentabellik
-----------------	--

10.1. Ma'ruzada ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Munozarali ma'ruza
Mavzu rejasi	<i>1-mashg'ulot</i> 1.Qurilish-montaj ishlari tannarxi tushunchasi va uning tarkibi. 2.Qurilishda qiymatning paydo bo'lish mexanizmi asosi. 3.Smeta tannarxi. Rejadagi tannarx. Haqiqiy tannarx. 4.Foyda va rentabellik, ularning o'zaro aloqasi va bog'liqligi. Qurilish-montaj tashkiloti daromadi. <i>2-mashg'ulot</i> 1.Foydani tashkil qiluvchi asosiy manbalar va omillar. 2.Rentabellik-qurilish industriyasi korxonalari va qurilish-montaj tashkilotlari ishi samaradorligini umumlovchi ko'rsatkich sifatida. 3.Rejadagi rentabellik darajasi. Haqiqiy rentabellik. 4.Qurilish-montaj ishlari tannarxini pasaytirish yo'llari.
Mashg'ulotning maqsadi: Korxona xarajatlari, korxonaning qilayotgan xarajatalari evaziga ko'rayotgan daromadlari, olayotgan foydasi, rentabellik darajasi, foyda darajasini belgilovchi omillar, ishlab chiqarish xarajatlari haqida tushunchalarni shakllantirish.	
Pedagogik vazifalar: • Xarajatlar, ularning turlari haqida tushunchalarni beradi; • Xarajatlarning tasniflanishi haqida tushuncha beradi; • Foyda va uning shaklanishi foydani taqsimlash va ko'paytirish haqida tasavvurlarni shakllantiradi; • Rentabellikning asosiy ko'rsatkichlari va ularni hisoblash	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Xarajatlar, ularning turlari haqida tushuntirib beradi; • Xarajatlarning tasniflanishi haqida tushuntirib beradi; • Foyda va uning shaklanishi foydani taqsimlash va ko'paytirish haqida tushuntiradi; • Rentabellikning asosiy ko'rsatkichlari va ularni hisoblash yo'llari haqida tushuntirib beradi; • Ishlab chiqarish xarajatlarini to'g'ri

yoʻllari haqida tushuncha beradi; • Ishlab chiqarish xarajatlarini toʻgʻri taqsimlash haqida tasavvurlarni yoritib beradi; • Xarajatlarni hisoblash va mahsulot tannarxi haqida tushunchalar beradi.	taqsimlash haqida tasavvurlarni yoritib beradi; • Xarajatlarni hisoblash va mahsulot tannarxi haqida tushuntirib beradi; • Xarajatlarni kamaytirish yoʻllari haqida tushuntirib beradi.
Taʼlim metodlari	Maʼruza, tezkor soʻrov, aqliy hujum, namoyish etish, chizmalı organayzerlar texnikasi
Taʼlim vositalari	Maʼruza matni, vaziyatli topshiriqlar, (tarqatma material), kompyuter texnologiyalari, chizmalı organayzerlar.
Taʼlim shakllari	Frontal, jamoaviy, guruhlarda ishlash
Oʻqitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanishga va guruhlarda ishlashga moʻljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Savol-javob, reyting tizimi asosida baholash, nazorat savollari va vazifalar.

**“Qurilish mahsulotining tannarxi, foyda va rentabellik” mavzusi boʻyicha
maʼruza mashgʻulotining texnologik xaritasi
(1-mashgʻulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	Oʻqituvchining	talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	1.Guruhlar ishiga moʻljallangan vaziyatli topshiriqlar tayyorlaydi. 2.Oʻqib oʻrganishlari uchun maʼruza matnlarini beradi. Tayyorgarlik koʻrib kelishlarini aytadi.	
I. Kirish bosqichi (5 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, oʻqitish natijalarini, mavzuning rejasini eʼlon qiladi. 1.2.Maʼruza mashgʻuloti noanʼanaviy tarzda oʻtishini aytadi va faoliyatning asosiy xususiyatlarini tushuntiradi yaʼni mashgʻulot muammoli vaziyatlarni hal etish tamoyili asosida oʻtkazilishini uqtiradi. 1.3. Guruhlar faoliyatini baholash mezonlarini eʼlon qiladi. Guruh olgan bahoni shu guruh ishtirokchilarining barchasiga qoʻyilishini aytadi (maks.ball 2)	Tinglaydilar. Yozib oladilar.

	(1-ilova).	
II. Asosiy bosqich (70 daqiqa)	2.1.Talabalarni faollashtirish maqsadida tezkor-so'rov o'tkazadi (2-ilova). 2.2.Ekranda slaydlarni namoyish etib, mavzuning birinchi rejadagi savoli asosida tushuntiradi: -moddiy xarajatlar nima? -korxona xarajatlariga nimalar kiradi? -korxonaning asosiy xarajatlari tarkibiga nimalar kiradi? 2.3. Faollashtirish maqsadida savol bilan murojaat qiladi: - Foyda tushunchasi nima? - Foydaning qanday turlarini bilasiz? -Foydaning ko'payishiga qanday omillar ta'sir etadi? 2.4. Jamoa, uning turlari va shakllanish bosqichlari to'g'risida tushuncha beradi. 2.5. Ekranda namoyish etib, shaxslarning guruhlardagi xulq-atvor normalarini tushuntiradi 2.6.Talabalarni 3 ta guruhlariga bo'ladi. Aniq vaziyatli topshiriqlarni beradi. Uni bajarish yo'l-yo'riqlarini tushuntiradi (3-ilova). Guruhlar ishini kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi. 2.7.Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Taqdimot uchun har bir guruhga 5 daqiqa, muhokamaga 5 daqiqa ajratilishini aytadi.	Savollarga javob beradi. Eshitadilar, zarur ma'lumotlarni yozib boradilar. Qiziqtirgan masalalar yuzasidan savollar beradilar. Mulohaza qiladi, fikr almashadi va savollarga javob beradi. Eshitadilar va zarur ma'lumotni yozib oladilar. Eshitadilar, yozib boradilar. Guruhda faoliyatni tashkil qiladi. O'zaro fikr almashadi, vaziyatdan chiqib ketish yo'llarini izlaydi. Javoblarini format qog'oziga yozadi (15 daq.). Har bir guruhdan bittadan ishtirokchi chiqib ishlarini taqdim qiladilar. Berilgan savollarga javob berib, o'z ishlarini asoslaydi
III. Yakuniy bosqich (5 daqiqa)	3.1.Mavzuning dastlabki uchta savolini umumlashtiradi va yakun yasaydi. 3.2. Guruhlar ishini faollik darajasini qayd qilib, ish natijalarini baholaydi. Baholarni e'lon qiladi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: nazorat savollariga og'zaki javob berish (4-ilova).	Vazifani yozib oladi.

**“Qurilish mahsulotining tannarxi, foyda va rentabellik” mavzusi bo‘yicha
ma’ruza mashg‘ulotining texnologik xaritasi
(2-mashg‘ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, o‘qitish natijalarini, mavzuning rejasini eslatadi. 1.2.Ma’ruza mashg‘uloti avvalgisidek vaziyatlarni hal etishga qaratilishini aytadi. 1.3.Talabalarni ixtiyoriy ravishda 3 ta guruhga bo‘ladi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (60 daqiqa)	2.1.Talabalarni faollashtirish maqsadida aqliy hujum metodini qo‘llaydi: - Foydaning ko‘paytirishning qanday yo‘llarini bilasiz? Javoblarni doskada yozib boradi. 2.2.Berilgan javoblarni guruhlashtirishni taklif qiladi. Pinbord texnikasining qoidasini tushuntiradi. Uchta guruhga topshiriq beradi: 1.Foydaning manbaalari. 2.Foydaning shakllanish jarayoni. 3.Xarajatlarni kamaytirish yo‘llari. 2.3.Guruh ishlari taqdimoti bo‘lishini aytadi. Taqdimot uchun har bir guruhga 3 daqiqadan vaqt beradi. 2.4.Namoyish etish orqali guruhning umumiy maqsadlari, uning samaradorligiga ta’sir etuvchi omillari haqida tushuntiradi, hamda xodimlarning mehnat faoliyatini asoslab beradi. 2.5.Talabalarni 3 ta guruhga bo‘ladi va vaziyatli topshiriqlar beradi. Guruhlar ishini kuzatadi, yo‘naltiradi, maslahatlar beradi. 2.6.Taqdimot boshlanishini e’lon qiladi. Ishlarni muhokama qiladi, kamchiliklarni to‘ldiradi, xatolarni tuzatadi.	Savollarga javob beradilar. Har bir guruh o‘z topshirig‘i ustida ishlaydi. Javoblarini qog‘oz varaqlariga yozib, doskaga iladi. Har bir guruhdan bittadan ishtirokchi chiqib o‘z ishlarini sharhlaydi va izohlaydi. Guruhlarda vaziyatli topshiriqni bajarishga kirishadi. Har bir guruhdan bittadan ishtirokchi chiqib o‘z ishlarini taqdim qiladi.
III. Yakuniy	3.1.Mavzuni umumlashtiradi, xulosalar qiladi, yakun yasaydi.	Eshitadilar.

bosqich (10 daqiqa)	3.2.Guruhlar ishini baholaydi, faol ishtirokchilarni alohida qayd qiladi. 3.3.Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: nazorat savollariga ogʻzaki javob berish (6-ilova).	Vazifani yozib oladilar.
--------------------------------	--	--------------------------

1-ilova (10.1)

Talabalarni baholash mezonlari koʻrsatkichlari

Guruh	Baho	Baholash koʻrsatkichlari va mezonlari			
		Maʼlumot-ning toʻlaligi	Guruh ishtirokchilarining faolligi	Misollar keltira olgani	Jami
	Ball	1,0	0,5	0,5	2
1					
2					
3					

Guruhlarga qoʻyilgan ballar koʻrsatkichlari

Guruh	1	2	3	Umumiy ball	Baho
1					
2					
3					

2-ilova (10.1)

Tezkor-surov savollari:

Xarajatlar deganda nimani tushunasiz?
 Foyda deganda nimani tushunasiz?
 Rentabellik deganda nimani tushunasiz?
 Foydani koʻpaytirish ehtiyojlari nimadan iborat?
 Tannarx deganda nimani tushunasiz?

3-ilova (10.1)

Guruhlarga beriladigan vaziyatli topshiriqlar

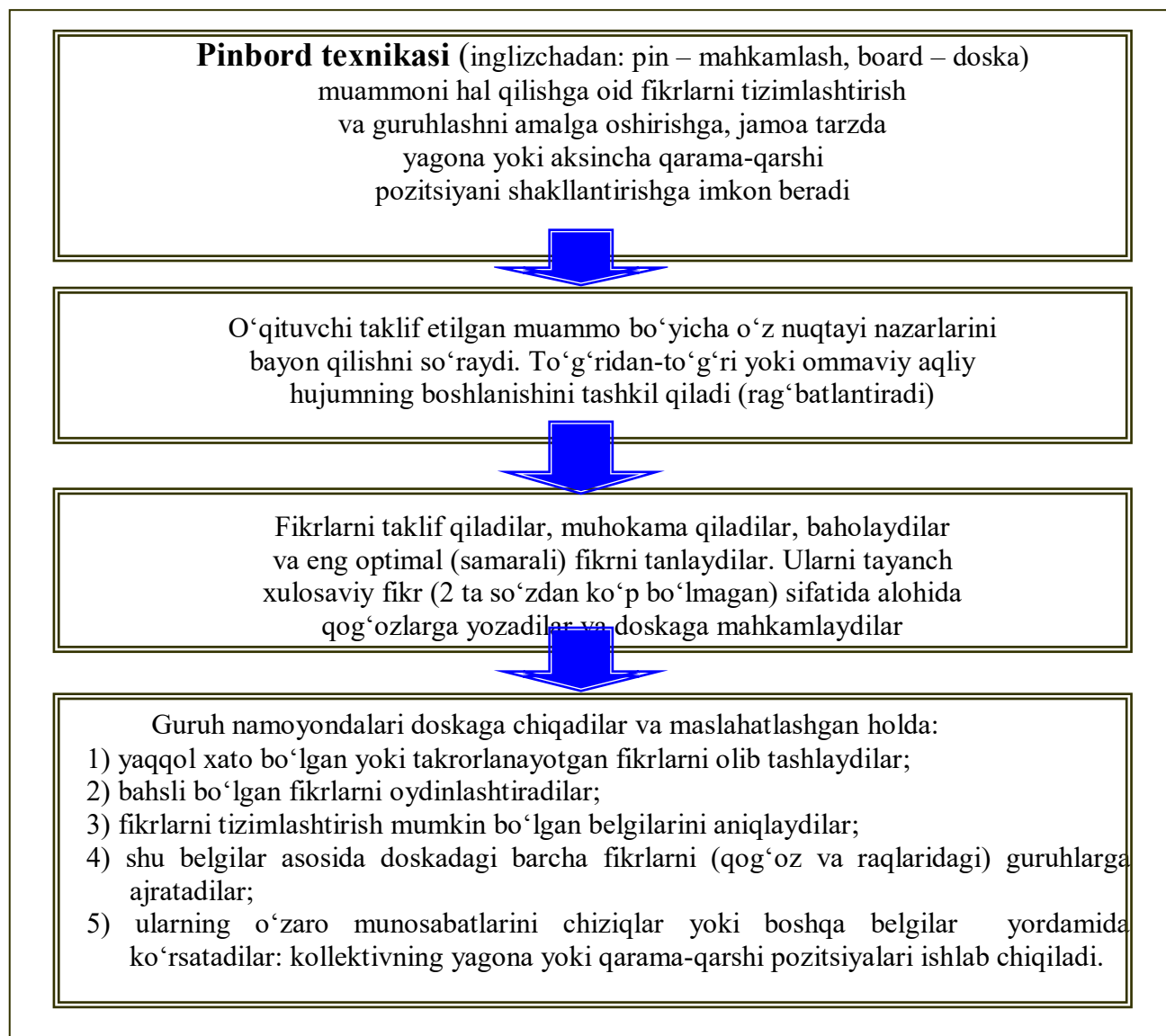
1-guruh. Korxona xarajatlariga qanday xarajatlar kiradi. Korxona xarajatlarini minimal-lashtirish nimaga kerak. Foydani maksimallashtirish nimaga olib keladi.

2-guruh. Korxonada bir xodim tomonidan qilingan notoʻgʻri harakt tufayli ishlab chiqarish jarayonidagi xarajatlar oshib ketdi. Siz ushbu jarayonda qanda chora koʻrgan boʻlardingiz? Siz qanday javob

Nazorat uchun savollar va topshiriqlar:

- 1.«Xarajatlar» tushunchasiga ta'rif bering.
2. Foydani tavsiflaydigan asosiy omillarni yoriting.
3. «Daromad» va «Foyda» tushunchalarining mazmuni nimada?
4. «Tannarx» nima?
5. Foydani ko'paytirish omillari nimalardan iborat?
6. «Rentabellik» tushunchasiga ta'rif bering.
7. Xarajatlarning funksiyalari, belgilovchi alomatlari nimalardan iborat?
8. Foydaning shakllanish bosqichlarini yoriting.

PINBORD TEXNIKASI

10.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish (1-mashg'ulot) Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish (2-mashg'ulot)
Mavzu rejasi	1. Xarajatlar tushunchasi va uning tasniflanishi. 2. Foyda va uning shakllanish manbalari, taqsimlanish tartibi va ko'paytirish yo'llari. 3. Rentabellikning mohiyati va ko'rsatkichlari. 4. Foyda darajasini belgilovchi omillar 5. Rentabellikning asosiy ko'rsatkichlari va ularni hisoblash uslubi. 6. Ishlab chiqarish xarajatlarini hisoblash uslubi va maxsulot birligi tannarxi kalkulyatsiyasi.
Mashg'ulotning maqsadi: Korxona xarajatlari, korxonaning qilayotgan xarajatalari evaziga ko'rayotgan daromadlari, olayotgan foydasi, rentabellik darajasi, foyda darajasini belgilovchi omillar, ishlab chiqarish xarajatlari haqida tushunchalarni shakllantirish.	
Pedagogik vazifalar: • Xarajatlar, ularning turlari haqida tushunchalarni beradi; • Xarajatlarning tasniflanishi haqida tushuncha beradi; • Foyda va uning shakllanishi foydani taqsimlash va ko'paytirish haqida tasavvurlarni shakllantiradi; • Rentabellikning asosiy ko'rsatkichlari va ularni hisoblash yo'llari haqida tushuncha beradi; • Ishlab chiqarish xarajatlarini to'g'ri taqsimlash haqida tasavvurlarni yoritib beradi; • Xarajatlarni hisoblash va mahsulot tannarxi haqida tushunchalar beradi.	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Xarajatlar, ularning turlari haqida tushuntirib beradi; • Xarajatlarning tasniflanishi haqida tushuntirib beradi; • Foyda va uning shakllanishi foydani taqsimlash va ko'paytirish haqida tushuntiradi; • Rentabellikning asosiy ko'rsatkichlari va ularni hisoblash yo'llari haqida tushuntirib beradi; • Ishlab chiqarish xarajatlarini to'g'ri taqsimlash haqida tasavvurlarni yoritib beradi; • Xarajatlarni hisoblash va mahsulot tannarxi haqida tushuntirib beradi; • Xarajatlarni kamaytirish yo'llari haqida tushuntirib beradi.
Ta'lim metodlari	Muammoli metod, tezkor-so'rov
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari,

	markerlar, skotch, o'quv materiallari
Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy, guruhlarda ishlash.
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

**“Qurilish mahsulotining tannarxi, foyda va rentabellik” mavzusi bo'yicha
amaliyot mashg'ulotining texnologik xaritasi
(1-mashg'ulot)**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O'qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (15daqqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e'lon qiladi, ularning ahamiyatligi va dolzarbligini asoslaydi. 1.2.Quyidagi savollar yordamida talabalarni bilimlarini faollashtiradi: - Foyda va daromad deganda nimani tushunasiz? - Xarajatlar deganda nimani tushunasiz? - Rentabellik deganda nimani tushunasiz? - Korxona xarajatlari deganda nimani tushunasiz? - Ehtiyoj deganda nimani tushunasiz? Bilimlarni faollashtirish jarayonida, o'quv muammosini yechish faoliyatida faol ishtirok etish uchun talabalar egallagan bilimlarning yetarliligini aniqlaydi.	Tinglaydilar. Savollarni muhokama qilib, ularga javob beradi.
II. Asosiy bosqich (55 daqiqa)	2.1. Muammoli vazifalar va savollarni o'qiydi (1-ilova). 2.2. Talabalar bilan birgalikda muammolarni ishlab chiqishga harakat qiladi. Muammoni ishlab chiqishda talabalar bilan birgalikda taklif qilingan variantlarni tahlil qiladi. Taklif qilingan variantlarni aniqlashtiradi, o'zgartirishlar kiritada va ulardan bittasida to'xtaydi. 2.3. Talabalarni uchta kichik guruhga bo'ladi va hamkorlikda muammoli vazifani hal etishni taklif qiladi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon	O'z fikrlarini bildiradilar. Uchta guruhga bo'linadilar. Taklif qilingan muammoli vazifani hal etishga kirish Natijalarni taqdim etadilar.

	qiladi. Yo‘naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to‘ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. 2.5. Muammoli vazifani hal etishda yuzaga kelgan barcha qiyinchilik va tafovutlarni qayd etib, xulosalar qiladi. 2.6. Talabalar bilan birgalikda javoblarning to‘laligini baholaydi, to‘liq bo‘lmagan javoblarni o‘zi to‘ldiradi. 2.7. Har bir talabaga muammoni yechishda qilgan xulosalarini jadvalda qayd etishlarini so‘raydi. 2.8. Seminar mavzusi bo‘yicha yakuniy xulosalar qiladi.	Boshqa guruh a‘zolarining bergan savollariga javob beradi. Eshitadilar, konspekt daftarlariga qisqacha qayd qilishadi. Muammoni hal etish variantlari yuzasidan o‘z fikrlarini bildiradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2. Amalga oshirilgan faoliyatning kelajakda kasbiy faoliyatlari uchun zarurligini qayd qiladi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa byeradi: (1) nazorat savollariga og‘zaki javob berish; (2) mavzuning rejadagi keyingi uchta savoliga tayyorlanib kelishni, muammoni ajratib olishga harakat qilishni uqtiradi.	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

“Qurilish mahsulotining tannarxi, foyda va rentabellik” mavzusi bo‘yicha seminar mashg‘ulotining texnologik xaritasi (2-mashg‘ulot)

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
I. Kirish bosqichi (10 daqiqa)	1.1. Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini e‘lon qiladi, ularning ahamiyatliligi va dolzarbligini asoslaydi. 1.2. Talabalar faoliyati reyting tizimi asosida baholanishini uqtiradi (maks. ball 2) 1.3. Mashg‘ulot oxirida test o‘tkazilishini aytadi. 1.2. Quyidagi savollar yordamida talabalarni bilimlarini faollashtiradi: - moddiy xarajatlar deganda nimani tushunasiz?	Tinglaydilar. Savollarni muhokama qilib, ularga javob beradi. Mulohaza qiladilar, fikr almashadilar.

	- foydaga qanday omillar ta'sir etadi? Bilimlarni faollashtirish jarayonida, o'quv muammosini yechish faoliyatida faol ishtirok etish uchun talabalar egallagan bilimlarning yetarliligini aniqlaydi.	
II. Asosiy bosqich (55 daqiqa)	2.1. Muammoli vazifalar va savollarni o'qiydi. 2.2. Talabalar bilan birgalikda muammolarni ishlab chiqishga harakat qiladi. Muammoni ishlab chiqishda talabalar bilan birgalikda taklif qilingan variantlarni tahlil qiladi. Taklif qilingan variantlarni aniqlashtiradi, o'zgartirishlar kiritada va ulardan bittasida to'xtaydi. 2.3. Talabalarni uchta kichik guruhga bo'ladi va hamkorlikda muammoli vazifani hal etishni taklif qiladi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Yo'naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to'ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. 2.5. Muammoli vazifani hal etishda yuzaga kelgan barcha kiyinchilik va tafovutlarni qayd etib, xulosalar qiladi. 2.6. Talabalar bilan birgalikda javoblarning to'raligini baholaydi, to'liq bo'lmagan javoblarni o'zi to'ldiradi. 2.7. Har bir talabaga muammoni yechishda qilgan xulosalarini jadvalda qayd etishlarini so'raydi. 2.8. Seminar mavzusi bo'yicha yakuniy xulosalar qiladi.	O'z fikrlarini bildiradilar. Uchta guruhga bo'lina-dilar. Taklif qilingan muammoli vazifani hal etishga kirishadilar. Natijalarni taqdim etadilar. Boshqa guruh a'zolarining bergan savollariga javob beradi. Eshitadilar, kospekt daftarlariga qisqacha qayd qilishadi. Muammoni hal etish variantlari yuzasidan o'z fikrlarini bildiradilar.
III. Yakuniy bosqich (15 minut)	3.1. Mavzuni umumlashtiradi, umumiy xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2. Amalga oshirilgan faoliyatning kelajakda kasbiy faoliyatlari uchun zarurligini qayd qiladi. 3.3. Faol ishtirok etgan talabalarni qayd etib, baholarini e'lon qiladi. 3.4. Test o'tkazish uchun test varaqlarini tarqatadi.	Eshitadilar. Test varag'iga ismi, familiyasi va guruhini yozib, testni yechadi va tugatib, topshiradi. Vazifani yozib

	3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga ogʻzaki javob berish; (2) qoʻshimcha adabiyotlardan mavzuga tegishli boʻlgan yangi maʼlumotlarni toʻplash.	oladilar.
--	---	-----------

1-ilova (10.2)

Nazorat uchun test savollari:

1. Mahsulot ishlab chiqarish xarajatlari quyidagilardan iborat...

A) pul formasida ifodalangan mahsulot ishlab chiqarish va uni realizatsiya qilish uchun sarflangan xarajatlardan

B) ishlab chiqarish kundalik xarajatlari

V) xom-ashyo, materiallar, asosiy fondlarning amortizatsiyasi va nomoddiy aktivlar, ish xaqi, ijtimoiy sugʻurtalash uchun ajratmalar va boshqa ishlab chiqarish xarakteridagi xarajatlar

G) ishlab chiqarish xarakteriga ega boʻlgan kundalik va kapital xarajatlar

D) boshqaruv va mahsulotni sotish bilan bogʻliq, ishlab chiqarish xarajatlari va chikimlari.

2. Iqtisodiy elementlar boʻyicha ishlab chiqarish xarajatlarining tasnifi qoʻyidagi maqsadlar uchun zarur

A) maʼlum bir turdagi aniq mahsulot turli xarajatlarini xisoblash uchun

B) ishlab chiqarish boʻyicha xarajatlar smetasini tuzish uchun

V) maoʻsulot narxini asoslash uchun

G) ish xaqi uchun xarajatlarini aniqlash uchun

D) foyda va rentabelliklik rejasini tuzish uchun.

3. Kalkulyatsiya moddalari boʻyicha xarajatlar tasnifi zarur.

A) detal zagatovkasi, uzellarini narxini aniqlash uchun.

B) toʻgʻri va egri xarajatlarni aniqlash uchun.

V) maʼlum bir turdagi aniq mahsulotni ishlab chiqarish.

G) ishlab chiqarish xarajatlari tizimini tuzish uchun.

D) marjinal foydani aniqlash uchun xarajatlari.

4. Davr xarajatlari oʻz ichiga quyidagilarni oladi.

A) sotuv va boshqaruv xarajatlarini.

B) ilmiy tekshirish va tajriba konstruktorlik tadqiqotlar, ishlab chiqarishni rivojlantirish boshqaruv tizimi uchun xarajatlarni va boshqa operatsion oʻz ichiga oladi xarajatlari.

V) tijorat chiqimlari.

G) umumxujalik chiqimlari.

D) korxonaning jami chiqimlari.

5. Oʻzgaruvchan xarajatlar oʻz ichiga

A) moddiy xarajatlar va xodimlarni ish haqi uchun xarajatlar.

B) mahsulot realizatsiyasi uchun xarajatlarini.

V) amortizatsiya xarajatlarini.

- G)ishlab chiqarishni modernizatsiyasi uchun xarajatlarini.
 D)boshqaruv xarajatlarini.
 6.Xarajatlarni doimiy va o'zgaruvchan xarajatlar bo'lishdan maqsad.
 A)sex va ishlab chiqarish tannarxini aniqlash.
 B)mahsulotni bahosini aniqlash.
 V)ishlab chiqarish hajmini prognozlash.
 G)foydali va zararsiz ishlashni bashorat qilish.
 D)korxonani daromad va xarajat balansini tuzish uchun.
 7. Korxona xarajatlarini minimizatsiya qilishdagi manfaatdor. U quyidagi shartlarga rioya qilsagina unga erishishi mumkin...
 A) ishlab chiqarish omillarini raqobatli bozor parda sotib olsa
 B) omillarni texnik joylashtirishning normalari bilan u omillar bahosi o'rtasidagi tenglikni saqlasa
 V) doimiy va o'zgaruvchan xarajatlar xarajatlar o'rtasidagi tenglikni qo'llab-kuvvatlasa
 G) ishlab chiqarishni maksimal darajasiga erishish
 D) ishlab chiqarish xajmini kamaytirish va tejamkorlik tartibi ta'minlansa
 8. Zararsizlik nuqtasi aniqlashga yordam beradi.
 A)xarajatlar xujum bilan qoplangandagi mahsulot hajmini.
 B)korxona foyda olgan vaqtdagi mahsulot hajmini.
 V)domiy xarajatlar o'zgaruvchan xarajatlarga teng bo'lgandagi mahsulot
 G)doimiy xarajatlar o'zgaruvchan xarajatlarga teng bo'lgandagi mahsulot xajmi.
 D)korxonaning sof foydasi.
 Ye)korxonaning yalpi daromadi.

2-ilova (10.2)

Nazorat uchun savol va topshiriqlar:

1. Xarajatlarning ko'payishiga olib keladigan omillar qaysilar?
2. «Daromad» va «foyda» tushunchalarining ma'nosi nima?
3. «Rentabellik» tushunchasi shaxsning qanday xususiyatlarini nazarda tutadi?
4. Ishlab chiqarish xarajatlari tushunchasi va uning mohiyati nimada?
5. Ishlab chiqarish xarajatlarini tasniflash.
6. Boshqa xarajatlari tarkibiga nima kiradi?
7. Foydani shakllantirish manbaalari nimalardan iborat?
8. Foydani tahsimlash va uni ko'paytirish yo'llari ?
9. Rentabellikning iqtisodiy mohiyati.
10. Rentabellik ko'rsatkichlari va ularni aniqlash uslubiyati.
11. Bahoning asosiy vazifasi. Baho belgilash usullari.
12. Qurilishda bahoni belgilash tizimi va uni takomillashtirish.
13. Qurilishning smeta bo'yicha qiymati, smeta hisobi turlari.
14. Qurilishda foyda qanday shakllanadi va uni hisoblashning qanday usullarini bilasiz.
15. Qurilishda rentabellik qanday aniqlanadi va uni oshirish yo'llari.
16. Qurilish montaj ishlari xarajatlari tasnifini yoritish.
17. Qurilish korxonasi moliyaviy faolligining qanday ko'rsatkichlarini

bilasiz?

18. Qurilishda bahoni shakllantirishning me'yoriy asoslarini tushuntiring.

19-mavzu	Qurilish ishlab chiqarishini diversifikatsiyalash asoslari
----------	---

12.1. Ma'ruzada ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 4 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Informatsion va munozarali ma'ruza
Mavzu rejasi	<i>1-mashg'ulot</i> 1.Diversifikatsiya mohiyati va uning turkumlanishi. 2.Ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilishning shartlari va mezonlari. 3.Ishlab chiqarishni rejadani tashqari diversifikatsiya qilishning iqtisodiy asosi. <i>2-mashg'ulot</i> 1.Qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyani tashkil etish va o'tkazish. 2.Qurilish ishlab chiqarishida ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyati tahlili samaradorligi. 3. Marjinal tahlil asosida qurilish biznesida boshqaruv qarorlarini asoslash va qabul qilish.
Mashg'ulotning maqsadi: Diversifikatsiya mohiyati, qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyalashni rejalashtirish va tashkil qilishning shartlari va mezonlari, shuningdek ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyati va marjinal tahlillar asosida boshqaruv qarorlarini qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirish.	
Pedagogik vazifalar: • Diversifikatsiya to'g'risida tushunchalarni shakllantirish; • Diversifikatsiyaning maqsadi va shartlari haqida tushuncha beradi; • Qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyani tashkil etish va uni boshqarish haqida tushunchalar beradi; • Marjinal tahlil haqida tushuncha beradi.	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Diversifikatsiya mohiyati va uning turkumlanishi to'g'risida tushuntiradi; • Diversifikatsiyaning maqsadi va shartlari haqida tushuntiradi; • Qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyani tashkil etish va uni boshqarish haqida tushuntiradi; • Qurilish ishlab chiqarishini diversifikatsiyalashni tashkil etish va uni boshqarish vazifalari haqida tushuntiradi; • Xo'jalik faoliyati va marjinal tahlillar haqida tushuncha beradi.
Ta'lim metodlari	Ma'ruza, aqliy hujum, pinbord, chizmalı organayzerlar texnikasi
Ta'lim vositalari	Ma'ruza matni, format qog'ozlari, markerlar, skotch, kompyuter texnologiyalari, chizmalı organayzerlar.

Ta'lim shakllari	Frontal, jamoaviy, guruhlarda ishlash
O'qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanishga va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Savol-javob, reyting tizimi asosida baholash, nazorat savollari va vazifalar.

**“Qurilish ishlab chiqarishini diversifikatsiyalash asoslari” mavzusi bo'yicha
ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi**

Faoliyat bosqichlari	Faoliyat mazmuni	
	O'qituvchining	talabaning
I. Kirish bosqichi (5 daqiqa)	1.1.Mavzuning nomi, maqsadi, o'qitish natijalarini, mavzuning rejasini e'lon qiladi. 1.2. Guruhlar ishini baholash mezonlarini e'lon qiladi (1-ilova).	Tinglaydilar. Yozib oladilar.
II. Asosiy bosqich (65 daqiqa)	2.1.Talabalarni faollashtirish maqsadida tezkor-so'rov o'tkazadi: - Diversifikatsiya deganda nimani tushunasiz? -Qurilishda diversifikatsiyalashning maqsadi nimalardan iborat? - Qurilish ishlab chiqarishida marjinal tahlil asosida boshqaruv qarorlarini qabul qilish shartlarini ayting. 2.2.Mavzuning rejasi bo'yicha savollarni yoritadi. Namoyish etish materiallaridan foydalanadi (2-ilova). 2.3.Talabalarni ixtiyoriy ravishda guruhlariga bo'ladi. Guruhlarda aniq vaziyatlarni hal etish bo'yicha ishlashlarini aytadi. Topshiriqlar (vaziyatlar) beradi. Topshiriqni avval juftliklarda, so'ng guruhda ko'rib chiqib, bitta umumiy fikrga kelishni aytadi. Tayyor ishlarini format qog'ozlariga tushirishni uqtiradi. Guruhlar ishini tashkil qiladi, kuzatadi, yo'naltiradi va maslahatlar beradi. 2.4.Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Taqdimot jarayonida guruhlar ishini muhokama qiladilar, kamchiliklari bo'lsa to'ldiradi, xatolarini tuzatadi.	Savollarga javob beradi. Eshitadilar. Zarur ma'lumotlarni yozib boradilar. Guruhlarda faoliyatni boshlaydilar. Berilgan topshiriqni avval juftliklarda, so'ng guruhlarda ko'rib chiqib, o'zaro fikr almashadilar. Bitta to'g'ri javobni format qog'ozlariga tushiradilar. Guruhdan bitta ishtirokchi chiqib tayyor ishni taqdim qiladi. Tanlagan to'g'ri javobini aytib, uni izohlaydi. O'zaro savol-javob o'tkazadilar.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1.Mavzuning dastlabki uchta savolini umumlashtiradi, xulosalar qiladi va yakun yasaydi (3-ilova).	

	3.2. Guruhlar faoliyatini baholaydi. Faol ishtirok etgan talabalarni hamda sust qatnashgan talabalarni ham qayd etib o‘tadi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beradi: (1) nazorat savollariga og‘zaki javob berish; (2) mavzuning qolgan 3 ta savoliga tayyorlanib kelish.	Vazifani yozib oladi.
--	--	-----------------------

1-ilova (12.1)

Baholash ko‘rsatkichlari va mezonlari

Guruh	Baho	Baholash ko‘rsatkichlari va mezonlari			
		Ma’lumot-ning to‘laligi	Guruh ishtirokchilarining faolligi	Ma’lumotning aqdim etilishi	Jami
	Ball	1,0	0,5	0,5	2
1					
2					
3					

Guruh ishlarini umumlashtiruvchi baho

Guruh	1	2	3	Jami ball	Baho
1					
2					
3					

1,5 – 2 ball - “a’lo”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

2-ilova (12.1)

Nazorat uchun savollar va vazifalar:

1. Diversifikatsiya mohiyati va uning turkumlanishini tushuntirib berish.
2. Ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilishning shartlari va mezonlari to‘g‘risida tushuntiring.
3. Ishlab chiqarishni rejadan tashqari diversifikatsiya qilishning iqtisodiy asoslari nimalardan iborat?
4. Qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyani tashkil etish va o‘tkazish tamoyillari to‘g‘risida gapirib bering.
5. Qurilish ishlab chiqarishida ishlab chiqarish-xo‘jalik faoliyati tahlili samaradorligi deganda nimani tushunasiz.
6. Marjinal tahlil asosida qurilish biznesida boshqaruv qarorlarini asoslash va qabul qilishni tushuntiring.

Ekspert varag'i №1 <i>Diversifikatsiya mohiyati va uni tashkil etish maqsadi.</i> 1. Diversifikatsiya mohiyati va uning turkumlanishini. 2. Diversifikatsiya qilishning shartlari va mezonlari to'g'risida.
Ekspert varag'i №2 <i>Qurilishda diversifikatsiyalashni tashkil etish.</i> 1. Qurilish ishlab chiqarishi diversifikatsiyasi mohiyati va maqsadi. 2. Qurilish ishlab chiqarishi samaradorligi tahlili. 3. Qurilish biznesida marjinal tahlil asosida qarorlarni asoslash va qabul qilish.

12.2. Amaliyotda ta'lim texnologiyasi

O'quv soati: 2 soat	Talabalar soni: 24 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Bilimlarni mustahkamlash va chuqurlashtirish
Mavzu rejasi	1. Diversifikatsiya mohiyati va uning turkumlanishi. 2. Ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilishning shartlari va mezonlari. 3. Ishlab chiqarishni rejadan tashqari diversifikatsiya qilishning iqtisodiy asosi. 4. Qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyani tashkil etish va o'tkazish. 5. Qurilish ishlab chiqarishida ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyati tahlili samaradorligi. 6. Marjinal tahlil asosida qurilish biznesida boshqaruv qarorlarini asoslash va qabul qilish.
Mashg'ulotning maqsadi: Talabalarda diversifikatsiya mohiyati, qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyalashni rejalashtirish va tashkil qilishning shartlari va mezonlari, shuningdek qurilish ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyati tahlili va marjinal tahlillar asosida boshqaruv qarorlarini qabul qilishni amaliyotini shakllantirish.	
Pedagogik vazifalar: • Diversifikatsiya to'g'risida tushunchalarni shakllantirish; • Diversifikatsiyaning maqsadi va shartlari haqida tushuncha beradi; • Qurilish ishlab chiqarishida diversifika-siyani tashkil etish va uni boshqarish haqida tushunchalar beradi;	O'quv mashg'ulotining natijalari: • Diversifikatsiya mohiyati va unig turkumlanishi to'g'risida tushuntiradi; • Diversifikatsiyaning maqsadi va shartlari haqida tushuntiradi; • Qurilish ishlab chiqarishida diversifika-siyani tashkil etish va uni boshqarish haqida tushuntiradi; • Qurilish ishlab chiqarishini diversifikatsiyalashni tashkil etish va uni boshqarish vazifalari haqida tushuntiradi;

• Marjinal tahlil haqida tushuncha beradi.	• Xo‘jalik faoliyati va marjinal tahlillar haqida tushuncha beradi.
Ta’lim metodlari	Aqliy hujum, suhbat, mashq bajarish, savol-javob,
Ta’lim vositalari	Ma’ruza matni, format qog‘ozlari, markerlar, skotch, o‘quv materiallari, tarqatma material
Ta’lim shakllari	Frontal, jamoaviy, guruhlarda ishlash.
O‘qitish shart-sharoiti	Texnik vositalardan foydalanish va guruhlarda ishlashga mo‘ljallangan auditoriya
Monitoring va baholash	Nazorat savollari, savol-javob, reyting tizimi asosida baholash.

“Qurilish ishlab chiqarishini diversifikatsiyalash asoslari” mavzusi bo‘yicha seminar mashg‘ulotining texnologik xaritasi

Faoliyat bosqichlari	Faoliyatning mazmuni	
	O‘qituvchining	Talabaning
Tayyorgarlik bosqichi	Qo‘shimcha o‘quv materialini tayyorlaydi Guruhlarda ishlash uchun topshiriqlarni ishlab chiqadi. Guruhdan bir talabani tanlaydi va o‘qituvchi vazifasini bajarishini aytib, mashg‘ulotni o‘tkazish yo‘l-yo‘riqlarini o‘rgatadi.	Eshitadi, zarur ma’lumotlarni yozib oladi.
I. Kirish bosqichi (5daqqa)	Mashg‘ulotni talaba o‘tkazadi. 1.1.Mavzuning nomi, maqsadi va rejalashtirilgan natijalarini eslatadi. 1.2.Guruhlar faoliyatini baholash mezonlarini e’lon qiladi (1-ilova). 1.3.Seminar mashg‘uloti noan’anaviy tarzda o‘tilishini, ya’ni guruh talabasi o‘qituvchi sifatida mashg‘ulotni o‘tkazishini aytadi.	Tinglaydilar.
II. Asosiy bosqich (65 daqiqa)	2.1.Talabalar bilimlarini faollashtirish maqsadida aqliy hujum metodidan foydalanib, quyidagi savolni beradi: - Qurilish ishlab chiqarishini diversifikatsiyalash deganda nimani tushunasiz? Javoblar 2-3 so‘zdan ko‘p bo‘lmasligi kerakligini eslatadi. Talabalardan biri javoblarni doskaga yozib boradi. Javoblarni tahlil qiladi, to‘ldiradi,	Berilgan savolga javob beradilar. Javoblarni hamkorlikda muhokama qilishadi. Guruhlar faoliyatini boshlaydi. Berilgan savollarni

	tuzatishlar kiritadi. 2.2. Talabalarni uchta kichik guruhga bo'ladi, va ularga topshiriq beradi. (2-ilova). Guruhlarda ishni tashkil qiladi. Berilgan vazifani sxema va jadvallar asosida bajarishlarini uqtiradi. Guruhlarda vazifalar taqsimlanishiga yordam beradi. Guruhlar ishini kuzatadi, yo'l-yo'riqlar beradi, yo'naltiradi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Yo'naltiruvchi, maslahatchi sifatida ishtirok etadi. Javoblarni aniqlashtiradi, to'ldiradi, izoh beradi va tuzatishlar kiritadi. (3-ilova)	o'rganib chiqadi, savollarga javob topadi, o'zaro muhokama qiladi va sxema va jadvallar asosida format qog'oziga tushiradi. Tayyor ishlarini doskaga iladi. Har bir guruhdan ishtirokchilar chiqib namoyish qilish orqali o'z ishlarini taqdim qiladilar. O'zaro byerilgan savollarga javob beradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1. Mavzuning dastlabki uchta savolini umumlashtiradi, xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Talabalar diqqatini mavzuning asosiy tomonlariga qaratadi. 3.2. Guruhlar ishini baholaydi. Faol ishtirok etgan talabalarni rag'batlantiradi. 3.3. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa byeradi: (1) nazorat savollariga og'zaki javob berish (4-ilova); (2) mavzuning keyingi uchta savoliga tayyorlanib kelish.	Eshitadilar. Vazifani yozib oladilar.

1-ilova (12.2)

Ekspert guruhlarini ish natijalarini baholash mezonlari

M e z o n l a r	Maks. ball	Guruh faoliyati natijalarini bahosi			
Ma'lumotning to'raligi	1,0				
Ma'lumotning aniq, chizmalı tarzda taqdim etilganligi	0,5				
Guruh ishtirokchilarining faolligi (to'ldirish, savollar berish, javoblar berish)	0,5				
Ballarning maksimal hajmi	2				

1,5 – 2 ball - “a'lo”

0,5 – 0,9 ball - “qoniqarli”

1,0 – 1,4 ball - “yaxshi”

0 - 0,4 ball - “qoniqarsiz”

Nazorat savollar va topshiriqlari:

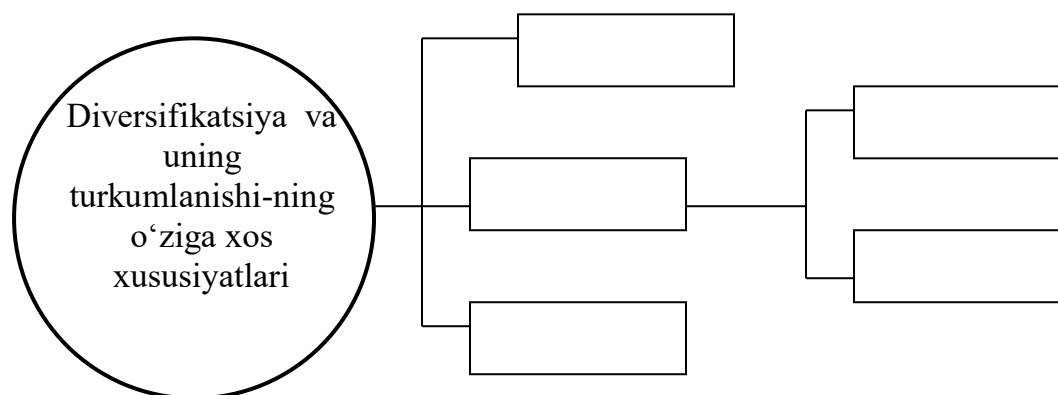
1. Diversifikatsiya mohiyati va uning turkumlanishi tushuntirib bering.
2. Ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilishning shartlari va mezonlari haqida tushuncha bering.
3. Ishlab chiqarishni rejadan tashqari diversifikatsiya qilishning iqtisodiy asoslarini ayting.
4. Qurilish ishlab chiqarishida diversifikatsiyani tashkil etish va o'tkazish to'g'risida tushuncha bering.
5. Qurilish ishlab chiqarishida ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyati tahlili samaradorligini tushuntirib bering.
6. Marjinal tahlil asosida qurilish biznesida boshqaruv qarorlarini asoslash va qabul qilish to'g'risida tushuntirig.

3-ilova (12.2)**“Kaskad” texnikasi**

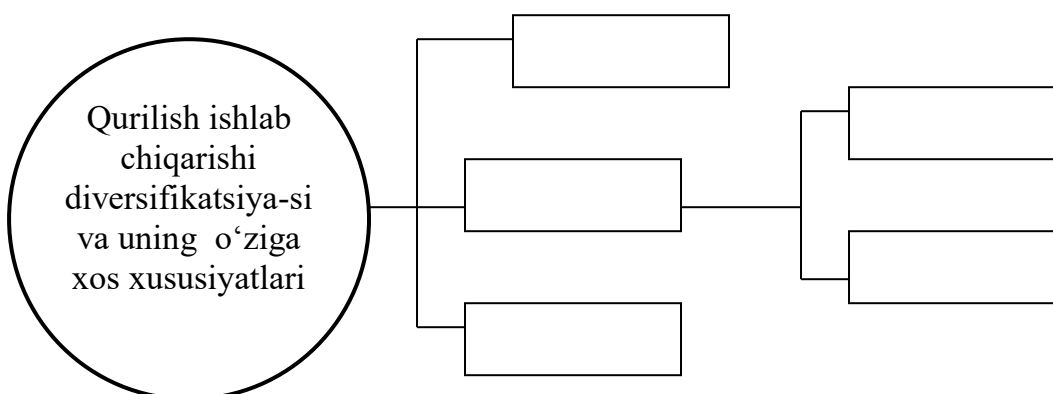
Ushbu texnologiya g'oyalar tizimini ishlab chiqishga ko'mak beradi:
Asosiy maqsadi: aniq va ijodiy fikrlash qobiliyatini faollashtirish.

1-topshiriq

Savol yuzasidan fikrlaringizni bildiring va fikrlaringizni asoslang.

2-topshiriq

Savol yuzasidan fikrlaringizni bildiring va fikrlaringizni asoslang.

4-ilova (12.2)

T-sxema. Tanqid qilish	
Ijobiy tomonlari	Kamchiliklari

GLOSSARIY

Aktiv - korxona balansining bir qismi bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxsning mulki.

Amortizatsiya ajratmalari - asosiy vositalar qiymatining bir qismi (foyda)dan, ularning yemirilishini qoplash uchun ajratmalar.

Asosiy fondlarning amortizatsiyasi - asosiy fondlarning dastlabki ekspluatatsiya xususiyatlarini ularning ishlash jarayonida yo'qotishi. Asosiy fondlar eskirishining ikki turi mavjud - ma'naviy va jismoniy eskirish. Ilmiy-texnika taraqqiyotining hozirgi sur'atlarida ma'naviy eskirish jismoniy eskirishdan oldin keladi.

Asosiy fondlarni yangilash koeffitsienti – bir yilda yangi kiritilgan asosiy fondlar qiymatining o'tgan yil oxiridagi fondlar qiymatiga bo'lgan nisbati.

Asosiy fondlar - uzoq vaqt davomida moddiy ishlab chiqarish va noishlab chiqarish sohalarida bo'lgan moddiy-ashyoviy boyliklar majmui. Asosiy fondlar o'z xizmat ko'rsatish muddati davomida, dastlabki moddiy shaklini saqlab qolgan holda ishlab chiqarish jarayonida ko'p marta ishtirok etadi, ammo ular eskirish darajasi bo'yicha o'z qiymatini amortizatsiya ajratmasi apparati orqali tayyor mahsulotga o'tkazib boradi.

Aylanma fondlar - qurilish tashkiloti ishlab chiqarish jarayonida bo'lgan mahsulotlar (tugallanmagan ishlab chiqarish), materiallar, buyumlar, konstruktsiyalar, arzon va tez eskirib qoladigan asbob-uskuna va xo'jalik jihozlari zaxirasi hamda faqat kelgusi davrlarda qaytishi kutilayotgan sarf-xarajatlarga bo'lgan pul mablag'lari.

Bosh pudratchi - o'z xavfi ostida ob'ektlarni qurish uchun kapital qurilish shartnomasi (pudrat shartnomasi) majburiyatlarini bajaradigan, shu jumladan texnologik va boshqa uskunalarni o'rnatish va ishga tushirish, shuningdek, boshqa ular bilan bog'liq tegishli ishlar va xizmatlarni bajaradigan tashkilot, kompaniyadir. Xaridorning roziligi bilan bosh pudratchi o'z majburiyatlarini bajarishda mahalliy va

xorijiy firmalarni jalb qilishi mumkin, bunda u subpudratchilarning ishi bo'yicha mas'ul shaxs bo'lib qoladi.

Buyurtmachi - investitsiya faoliyati sub'ekti, moliyaviy mablag'lari bo'lgan va pudratchi talabiga binoan uning to'lov qobiliyati kafolati berilgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

Daromad - moddiy ishlab chiqarish sohasida yangidan yaratilgan qiymat. Davlat, muassasa yoki xususiy shaxs tomonidan har qanday korxona, yoki har qanday faoliyatdan olinadigan pullar yoki moddiy qiymatlar (yillik daromad, milliy daromad, xo'jalik hisobidagi daromad, aholi daromadi va boshqalar).

Diskontlash - turli yillardagi xarajatlarni solishtiriladigan shaklga keltirish (vaqt bo'yicha). Qurilish ob'ektini ishga tushirish yili (t_0) yoki ishlarni tugatish davriga (T) qurish jarayonining turli yillarida (t) investitsiya qilingan mablag'larni keltirish (K).

Ijara - mol-mulkni muddatli, haq to'lash orqali egalik qilish va foydalanishga topshirish. Bunday topshirish uchun asos bo'lib, ijara shartnomasi (kontrakt) hisoblanadi.

Investitsion faoliyat - investitsiya maqsadlarini amalga oshirish bilan bog'liq faoliyat. Investitsiya majmuasini tashkil etish orqali amalga oshiriladi.

Investitsiya davri - bu investitsiyalarni amalga oshirishning ko'p vaqtli jarayoni va ularning asosiy qismi - kapital qo'yilmalardir. U investitsiya maqsadlarini shakllantirish hamda ekspluatatsiyaga topshirilgan ob'ektlarning loyihaviy texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlarga chiqishi o'rtasidagi vaqt bilan aniqlanadi. Ba'zi hollarda investitsiya davri ob'ektlarning ekspluatatsiyasi davrini ham o'z ichiga oladi.

Investorlar - investitsion faoliyat sub'ektlari bo'lib, ular o'z va qarz olingan mol-mulk hamda intellektual qimmatliklarni investitsiyalash to'g'risida qaror qabul qiladi.

Innovatsiya - bu qurilish mahsulotlariga bo'lgan bozor talabini o'zgartiruvchi manbaiga ega bo'lgan, yangi mehnat vositalari (yangi texnikalar)ni qo'llash va ushbu tizimning tegishli texnologik, tashkiliy, boshqaruvchanlik, ijtimoiy va boshqa o'zgarishlar bilan bog'liq qurilish ishlab chiqarish tizimiga o'zgartirishlar kiritish jarayonidir.

Ish haqi - shaxsiy iste'mol uchun foydalaniladigan hamda ishchilar mehnati miqdori va sifati bo'yicha taqsimlangan korxona va qurilish tashkilotlari daromadlarining ushbu qismidagi pul bilan ifodalangan ishchilarning ulushidir.

Ishchilarning vaqt me'yori - tegishli kasb va malaka egalari tomonidan to'g'ri tashkiliy-texnik shartlarda sifatli mahsulotlar birligini ishlab chiqarish uchun talab qilinadigan vaqt miqdori, odam-birlikda mahsulotni o'lchash.

Ishlab chiqarish me'yori – cheklangan qandaydir vaqt (soat, smena, kun, chorak va h.k.) oralig'ida to'g'ri tashkiliy-texnik shartlarda tegishli kasb va malakali mutaxassislar tomonidan sifatli ishlab chiqarilgan mahsulotlar miqdori.

Ishlab chiqarishni kengaytirish - yangi sexlar qurish, yangi qurilish-montaj boshqarmalarini yaratish, qo'shimcha va xizmat ko'rsatish xo'jaliklarini qayta tashkil etish, mavjud ishlab chiqarish quvvatlariga ta'sir qilmaydigan bo'limlar va filiallar va boshqa shunga o'xshash tadbirlarni tashkil etishlar orqali ishlab chiqarish hajmining ko'payishidir.

Ishlarni ishlab chiqarish loyihasi qurilish-montaj ishlari uchun resurslarni taqdim etish texnologiyasini, muddatini va tartibini belgilaydi hamda bino va inshootlar qismlarini qurish uchun ishlab chiqarish jarayonlarini tashkil etishda asosiy yo'riqnoma hisoblanadi. Bu qurilish loyihasining ajralmas qismi emas, balki qurilish tashkilotlari tomonidan ishlab chiqilgan hujjatdir.

Kapital qo'yilmalar - bu ishlab chiqarish inshootlari va noishlab chiqarish ob'ektlarini barpo etishga yo'naltirilgan resurslar qiymati hamda jami ijtimoiy mehnatni aks ettiruvchi iqtisodiy kategoriyadir. Kapital qo'yilmalarning manbalari bo'lib davlat tomonidan (davlat buyurtmasi), korxona va tashkilotlar hamda turli mulk shakllaridagi banklar, shuningdek jismoniy shaxslar tomonidan ajratiladigan pul mablag'lari bo'lishi mumkin.

Korxonalarni texnik jihatdan qayta jihozlash - rekonstruktsiya elementlaridan biri bo'lib, o'z ichiga uchastka va sexlardagi asosiy fondlarning faol qismini texnik va iqtisodiy darajasini yaxshilash, shuningdek yangi texnika, texnologiya, yangi material va energiya resurslaridan foydalanish bo'yicha chora-tadbirlarni oladi.

Korxonalarni qayta tashkil (rekonstruksiya) etish - asosiy, yordamchi va xizmat ko'rsatish ahamiyatiga ega bo'lgan sexlar va ob'ektlarni qayta qurish. Bundan maqsad ilm-fan, texnika yutuqlari va ilg'or texnologiyalar asosida ishlab chiqarishni takomillashtirish hisoblanadi.

Lizing - mol-mulkni vaqtincha foydalanishga topshirish bilan bog'liq bo'lgan mulkiy munosabatlar majmui. Lizing shartnomasi bo'yicha ijaraga beruvchi (lizing beruvchi) o'ziga tegishli bo'lgan mol-mulkni (masalan, qurilish texnikalari) lizing oluvchiga vaqtincha egalik qilish va undan foydalanish (ijaraga berish) yoki ijaraga beruvchi (lizing oluvchi) tomonidan muayyan sotuvchidan olingan mol-mulkni sotib olish va shu mol-mulkni (qurilish mashinalari va asbob-uskunalar) ijarachiga tadbirkorlik maqsadlarida vaqtincha egalik qilish va undan foydalanish uchun haq to'lash evaziga topshirishga majbur.

Loyiha - qurilishi rejalashtirilayotgan bino, inshoot va ularning komplekslarini to'liq ifodalovchi texnik hujjatlar majmuasidir; u chizma, tushuntirish xati va smetalardan iborat.

Loyihani boshqarish - loyiha maqsadiga erishishni ta'minlovchi loyiha elementlari o'rtasidagi munosabatlarni aniqlash, o'rnatish, tartibga solish va rivojlantirish.

Marketing – firma yoki korxona ishlab chiqarish-sotish faoliyatini boshqarish funksiyalaridan biridir, uning vazifalari qatoriga bozorni kompleks tahlil qilish va firmaning rivojlanish yo'nalishlari hamda kelajakdagi faoliyatini aniqlashdir.

Menejment - (ingl. *management* - boshqaruv, boshqaruv tizimi) korxona ishi samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan boshqaruvning zamonaviy texnologiyalari, tamoyillari, uslublari, vositalar va shakllari majmuidir.

Mehnat unumdorligi – mehnat xarajatlari samaradorligi. U ishchi xodim tomonidan vaqt birligi ichida ishlab chiqarilgan mahsulot miqdori yoki mahsulot birligini ishlab chiqarishga sarflangan ish vaqti miqdorida ifodalanadi.

Mehnatga haq to'lash shakllari – mehnatga haq to'lashning ikki shakli mavjud: ishbay va vaqtbay. U yoki bu haq to'lash shakllaridan foydalanish qurilish ishlab chiqarishining aniq shartlariga bog'liq bo'ladi.

Mehnatning fond bilan qurollanganligi - bir nafar ishchiga bo'lgan hisobda asosiy ishlab chiqarish fondlarining miqdori. Mehnatning fond bilan qurollanganligi ortishi mehnat unumdorligi o'sishiga shart-sharoit yaratadi.

Mehnatning energiya bilan ta'minlanganligi - bu qurilish tashkiloti asosiy ishlab chiqarishdagi bir nafar ishchi mehnatining elektr dvigatellari va elektr apparatlari quvvati bilan jihozlanganligini tavsiflovchi ko'rsatkich.

Me'yorlar - mehnatni me'yorlash va tashkilotning ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyatini rejalashtirishda qo'llaniladigan ish vaqti, moddiy va moliyaviy resurslarning hisob-kitob qilingan miqdorlari.

Moddiy-texnika ta'minoti - qurilish korxonalari, tashkilotlari va xo'jaliklarini xom ashyo, materiallar, yarim tayyor mahsulotlar, tayyor buyum va konstruktsiyalar, shuningdek ishlab chiqarish jarayonini amalga oshirish uchun mo'ljallangan texnik resurslar bilan ta'minlash jarayoni.

Muomala fondi - doimiy ravishda qurilish korxonasi tasarrufida bo'lgan pul mablag'lari (joriy hisobda); muomalada bo'lgan pul mablag'lari; tayyor mahsulotda gavdalangan, hali xaridor tomonidan to'lanmagan pullar; to'lovlarni rasmiylashtirish jarayonida bo'lgan mablag'lar.

Noishlab chiqarish asosiy fondlar - qurilish korxonasi mahsulotlarini yaratishda ishtirok etmaydigan, lekin aholi, jumladan qurilish korxonalari xodimlarining milliy-maishiy ehtiyojlarini qondirish uchun mo'ljallangan: turar joy binolari, madaniy-maishiy ahamiyatga ega bo'lgan bino va jihozlar, sport inshootlari va h.k.

Qurilishning fond sig'imi – pulda ifodalangan qurilish mahsuloti va qurilish-montaj ishlari birligiga to'g'ri keladigan asosiy ishlab chiqarish fondlari miqdori.

Qurilishning energiya bilan ta'minlanganligi - qurilish mashina va mexanizmlari dvigatellari umumiy quvvatinining qiymat shaklidagi bajarilgan qurilish ishlari umumiy hajmiga bo'lgan nisbati.

Qurilish iqtisodiyoti - bu qurilish sohasida ishlab chiqarish munosabatlari rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlarini ishlab chiqarish kuchlari bilan o'zaro aloqa va o'zaro ta'sirini o'rganadigan iqtisodiy fan.

Qurilish korxonasi - qurilish, xususan ilmiy, eksperimental, qidiruv va loyiha ishlari, xom ashyo resurslarini qazib olish va ularni qayta ishlash, materiallar, buyumlar va konstruksiyalarni tayyorlash, barcha turdagi bino va inshootlarni qurish hamda transport xizmat ko'rsatish sohalarida faoliyat yurituvchi korxona.

Qurilish korxonasi mahsulotlari - qurilish korxonasi faoliyati natijasida yaratilgan moddiy boyliklar.

Qurilish korxonalarining aylanma mablag'lari – mehnat predmetlariga qo'yilgan va muomaladagi pul mablag'lari umumiy miqdori. Aylanma mablag'lar har bir ishlab chiqarish jarayonida to'liq sarflanadi, qurilish korxonasi mahsulotlarida mujassamlanadi va ushbu mahsulotlarni amalga oshirish hamda sotishda tiklanadi.

Qurilish maydonchasi – barpo etilayotgan ob'ektning asosiy inshootlari, qurilish uchun zarur bo'lgan vaqtinchalik bino va inshootlar, ichki yo'llar, tarmoq va kommunikatsiyalar joylashgan hudud.

Qurilishni tashkil etish loyihasi - qurilishning umumiy vaqtini, oraliq qurilish muddatlarini, kapital qo'yilmalarni taqsimlashni va qurilish-montaj ishlari hajmini, moddiy-texnika va mehnat resurslarini, ularning manbalarini, qurilish-montaj ishlarining asosiy bajarish usullarini va qurilishni boshqarish tizimini belgilaydigan qurilish ob'ekti loyihasining ajralmas qismini tashkil etadi.

Qurilish tashkilotlari - bino va inshootlarni barpo etish, rekonstruktsiya qilish va kapital ta'mirlash, asbob-uskunalarini montaj qilish bilan shug'ullanadigan qurilish korxonalaridir. Qurilish tashkilotlarining asosiy tashkiliy shakllari: mas'uliyati cheklangan jamiyat, aksiyadorlik jamiyati, kompaniya, qurilish boshqarmasi, qo'shma

qurilish korxonasi va boshq. Qurilish tashkilotlari bosh pudratchi yoki subpudratchi sifatida ishtirok etishi mumkin.

Qurilish tashkilotining ishlab chiqarish quvvati - belgilangan ishlab chiqarish va foydalanish rejimiga muvofiq ishlab chiqarish aktivlaridan to'liq foydalangan holda, shuningdek, zamonaviy qurilish texnikasidan foydalangan va uni tashkil etgan holda amalga oshirilishi mumkin bo'lgan qurilish-montaj ishlarining mumkin bo'lgan maksimal yillik hajmi (qiymat jihatidan).

Qurilishni tayyor holda topshirish (строительство “под ключ”) – buyurtmachiga to'liq tugatilgan va jihozlangan ob'yektni shartnomada nazarda tutilgan bosh pudratchining majburiyatlari asosida topshirilishi. Bunda buyurtmachi ob'yekt topshirilganidan keyin to'liq qurilish qiymatini to'laydi.

Quruvchi - yerga egalik huquqiga ega bo'lgan hamda uy-joylar, fermer xo'jaliklari va boshqa ob'ektlarni qurish uchun moliyalashtiradigan yuridik va jismoniy shaxsdir.

Tadbirkorlik - bu foyda olish maqsadida fuqarolar va ularning birlashmalari mustaqil faoliyati. Tadbirkorlik faoliyatini fuqarolar o'zlarining xavf-xatari va tavakkalchiligi hamda mulkiy javobgarligi ostida korxonaning tashkiliy-huquqiy shakli bilan belgilab qo'yilgan tartibda amalga oshiradilar.

Texnik-iqtisodiy asoslash – loyihaviy yoki ishlab chiqarish qarorlari tanlovini variantlarning eng yaxshi texnik-iqtisodiy ko'rsatkich(TIK)larini aniqlash va taqqoslash yo'li bilan asoslash.

Turli davrlardagi xarajatlarni keltirish koeffitsienti – diskontlashda ishlatiladi. Bu o'z tabiatiga ko'ra bank foizi bo'lib, uning miqdorida kutilayotgan inflyatsiya qiymati aks ettiriladi.

O'z aylanma mablag'lari - ular yaratilishiga berilgan qurilish korxonalarining aylanma mablag'laridir. Asosiy ishlab chiqarish fondlari bilan birgalikda ular ustav fondini tashkil qiladi.

ILOVALAR

TAVSIYA ETILADIGAN ADABIYOTLAR VA AXBOROT MANBALARI RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi qonunlari, Prezident farmonlari, qarorlari va asarlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: “O'zbekiston”, 2017.- 80 b.

2. O'zbekiston Respublikasining 1998 yil 25 dekabrda “Reklama to'g'risida” gi 723-I-son qonuni (oxirgi o'zgartirish O'zbekiston Respublikasining 18.04.2018y. dagi O'RQ-476-son qonuniga asosan kiritilgan).

3. O'zbekiston Respublikasining 1998-yil 1 maydagi “Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida”gi 616-I-son qonuni(oxirgi o'zgartirish O'zbekiston Respublikasining 16.10.2018y.dagi O'RQ-501-son qonuniga asosan kiritilgan).

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2003 yil 6 maydagi “Kapital qurilishda iqtisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirishning asosiy yo'nalishlari to'g'risida”gi PF-3240-sonli farmoni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 2003 y., 5-son, 68-modda; Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 04.11.2017 y., 06/17/5228/0210-son, 31.07.2018 y., 06/18/5483/1594-son.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida” gi PF-4947-son farmoni // “Xalq so'zi” gazetasi, 2017 yil 8 fevral, 28(6722)-soni.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 24 iyuldagi “O'zbekiston Respublikasida loyiha boshqaruvi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-5120-son farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 30-son, 722-modda.

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 avgustdagi “O'zbekiston Respublikasi qurilish sohasi xodimlari kunini nishonlash to'g'risida” gi PF-5136-son farmoni. // «Xalq so'zi» gazetasi, 2017 yil 8 avgust, 155 (6849)-soni.

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 22 yanvardagi “2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi

bo'yicha harakatlar strategiyasini «Faol tadbirkorlik, innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash yili» da amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida" gi PF-5308-son farmoni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 23.01.2018 y., 06/18/5308/0610-son.

9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 2 apreldagi "Qurilish sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PF-5392-son farmoni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 02.04.2018 y., 06/18/5392/0982-son.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 sentabrdagi "2019 - 2021 yillarda o'zbekiston respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida" gi PF-5544-son farmoni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 22.09.2018 y., 06/18/5544/1951-son.

11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2003 yil 3-iyuldagi "Kapital qurilishda tanlov savdolari tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 302-son qarori (oxigi o'zgartirishlar bilan) // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.12.2017y., 09/17/992/0426-son.

12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 2 fevaldagi "2018-2022 yillarda aholi punktlarini bosh rejalar bilan ta'minlash, loyiha tashkilotlari faoliyatini yaxshilash, shuningdek, shaharsozlik sohasida mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3502-son qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 03.02.2018 y., 07/18/3502/0655-son.

13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 22 fevraldagi "Iqtisodiyot bazaviy tarmoqlaridagi loyiha ishlarini hamda muhandis-loyihachilarni tayyorlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3557-son qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 23.02.2018 y., 07/18/3557/0803-son.

14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 2 apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligini tashkil etish to'g'risida" gi PQ-3646-son qarori. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 02.04.2018 y., 07/18/3646/0981-son.

15. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo‘shma majlisidagi nutq. / Sh.M. Mirziyoyev. - T.: “O‘zbekiston”, 2016. - 56 b.

16. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasining saylangan Prezidenti Sh.Mirziyoyevning O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruzasi. // “Xalq so‘zi” gazetasi, 2016 yil 8 dekabr.

17. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma’ruzasi. // “Xalq so‘zi” gazetasi, 2017 yil 16 yanvar, №11-son.

II. Asosiy va qo‘shimcha adabiyotlar

18. Danny Myers, Construction Economics. Routledge. England, January, 17, 2013.

19. David Pratt, Towey Fundamentals of Construction Estimating. Delmar Cengage Learning, USA, 2014.

20. Бузырёва В.В. Экономика строительства. Учебное пособие. - М., 2007.

21. Графова Г.Ф., Гуськов С.В. Экономическая оценка инвестиций: Учебное пособие. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2008. – 183 с.

22. Давлетов И.Х. Социально-экономические проблемы развития жилищного строительства в модернизируемой экономике. – Т.: Изд.-во “*Fan va texnologiya*”, 2012. - 200 с.

23. Давлетов И.Х. Маркетинг и организация тендерных торгов в строительстве: Учебник. – Т.: ТАСИ, 2018. – 235 с.
24. Ефименко И.Б., Плотников А.Н. Экономика отрасли (строительство): учеб. пособ. – М.: Вузовский учебник, 2009. – 359 с.
25. Yodgorov V.U., Butunov D.Ya., Hayitov E.B. Qurilishda tanlov savdolari va ularni tashkil etish. O'quv qo'llanma.- Toshkent: TAQI, 2012.- 122 b.
26. Жуков Д.М. Экономика и организация жилищно-коммунального хозяйства города: Учеб. пособие для студ.высш.учеб.заведений.- М.: Изд-во “ВЛАДОС-ПРЕСС”, 2003.- 96 с.
27. Исаков М.Ю. Экономика капитального строительства. Учебное пособие. – Т.: Издательство Литературного фонда Союза писателей Узбекистана, 2004. - 28 б.
28. Isamuxamedova Sh.A., Davletov I.X.va boshq. Qurilish iqtisodiyoti: O'quv qo'llanma, 1-qism.- Т.: TAQI, 2012.- 142 b.
29. Исоқов М.Ю. Капитал қурилиш иқтисодиёти (маърузалар матни) - Т.: ТДИУ, 2006. - 219 б.
30. Мирзанов М.Е. Совершенствование развития кадрового потенциала в модернизируемой экономике (на примере капитального строительства).- Т.: Изд. “*Fan va texnologiya*”, 2010.-168 с.
31. Ниязов С.М. Экономическое реформирование производственно - технической базы строительства.-Т.:Изд-во «*Fan va texnologiya*»,2010.-176 с.
32. Оценка недвижимости: учебное пособие / Т.Г. Касьяненко, Г.А. Маховикова, В.Е. Есипов, С.К. Мирзажанов.- М.: КНОРУС, 2010.-752 с.
33. Rahimov Q. E. “Qurilishda marketing va yagona buyurtmachi xizmatini tashkil etish”. Darslik. – Т.: TAQI, 2018y. -188 b.
34. Серов В.М. Организация и управление в строительстве: учеб.пособие для студ.высш.учеб.заведений / В.М.Серов, Н.А.Нестерова, А.В. Серов.- 3-е изд., стер.-М.: Изд.центр «Академия», 2008.- 432 с.

35. Степанов И.С., Шайтанов В.Я. Маркетинг в строительстве. Учебник. - М: «Прогресс», 2007. - 344 с.

36. Xairova D.R., Davletov I.X., Xaydarova E.Sh., Sayfullayeva M.I. Qurilishda marketing. O'quv qo'llanma. - Toshkent: TAQI, 2014.- 139 b.

37. Экономика строительства: Учебник / под общей ред. И.С.Степанова.- 3-е изд., доп. и перераб. - М.: Юрайт-Издат, 2004. - 620с.

38. Экономика недвижимости: [учебник] /А.Н. Асаул [и др.]; под общ.ред. М.А.Икрамова; МВ и ССО РУз.- Т.: Изд.-во Национальной библиотеки Узбекистана им.А.Навои, 2010.-380 с.

III. Internet saytlari:

39. www.gov.uz

40. www.davarx.uz

41. www.uza.uz

42. www.ziyonet.uz

43. www.lex.uz

44. www.stat.uz

45. www.press-service.uz

46. www.review.uz

47. www.uzreport.com

48. www.cer.uz